

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM EĞİTİMİ BİLİM DALI

**Grafik Tasarımda Yapısal Öğelerin Algısı İle
Sosyo Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki
Selçuk Üniversitesi Örneği**

Doktora Tezi

Danışman
Prof. Dr. Adnan TEPECİK

Hazırlayan
Abdulgani ARIKAN

KONYA - 2008

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Amaç ve Önem	6
1.3. Proplem Cümlesi	7
1.4. Varsayımlar	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	7
2. BÖLÜM	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1. Grafik tasarım	9
2.1.1. Grafik tasarım elemanları	11
2.1.2 Grafik tasarım ilkeleri	17
2.2. Görsel iletişim	20
2.3. Görsel algı	23
2.3.1. Görsel Algı ve Gestalt	27
2.3.2. Görsel Algılamada Dikkat ve Gözün Yapısı	28
3. BÖLÜM	31
YÖNTEM	31
3.1. Alan Araştırması (Evren) ve Örneklem	32
3.2. Soru Formunun Özellikleri	33
3.3. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Analizler	34
3.3.1. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)	34
3.3.2. Bağımsız Örneklem T Testi (Independent Samples T Test)	34
4. BÖLÜM	36
BULGULAR ve YORUMLAR	36
4.1. Deneklerin Sosyo-Demografik Özellikleri	36
4.2. Grafik Tasarım Elemanlarının Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları	44
4.3. Grafik Tasarım İlkelerinin Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları	72
4.4. Grafik Tasarım İlkeleri Merkezi Eğilim İstatistik Bulguları	86
4.5. Grafik Tasarım İlke Ve Elemanları İçinde Yer Almayan, Bütün Grafik Tasarım İlke ve Elemanlarında Yer Alan Soruların Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları	88
4.6. Grafik Tasarım İlke ve Elemanlarının Algı Düzeyinin Demografik Değişkenlerle ve Sanatla İlgili Düzeyiyle İlişkisi	95
4.7. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısının Demografik Niteliklerle İlişkisi	95
4.8. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısının Sanatla İlgilenim İlişkisi	111
4.9. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algı Düzeyi İle Sanatsal Eğitim Alma Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları	120
5. BÖLÜM	123
SONUÇ ve ÖNERİLER	123
EKLER	134
EK 1: İstatistiksel Analizler Sonucu Elde Edilen Tablolar	134
EK 2: Deneklere uygulanan Test Soru formu	166
KAYNAKÇA	178

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Görsel uyarıcılar ve onu meydana getiren elemanlar insanlığın var oluşundan bu yana iletişim kurma çabalarının temel yapı taşlarından olmuştur. Son yıllarda ise iletişim işlevi daha da ön plana çıkmaktadır (Onursoy, 2005: 142). Görsel uyarıcılar açısından bakıldığında, grafik tasarım olgusunun en etkili uyarıcılardan birisi olduğu söylenebilir. Aynı zamanda iletişim kurma sürecindeki başarısı, insanlar tarafından kolay ve etkili şekilde algılanması ile de açıklanabilir. Bu başarı; temelde görsel algı bağlamında grafik algı ve mesaj aktarım gücü ile bağlantılıdır denebilir.

Grafik tasarımda kelimeler ve imgeler birlikte kullanılarak görsel bir mesaj aktarılır. Neyin vurgulandığından daha ziyade, tasarımın bütün olarak bir mesaj taşıması önemli olabilir (Stranger, 2002: 20). Grafik tasarım; bir kanaat, duygu, tartışma ve ortak anlayış yaratmak için çizim, renk, resim, font, fotoğraf gibi görüntü ya da imgeleri kullanır (Chermayeff & Geismar, 2007-5: 24). Bu açıdan; iletişim, estetik ve tasarım temelinde gelişen Grafik tasarım olgusu, yazmak, çizmek, resimlemek gibi görsel bir bütünü oluşturan süreç olarak açıklanabilir.

Grafik iletişimde sanatçı, bilgilerini grafik yüzey üzerine dökmektedir. Bu dönüştürme işleminde en uygun grafik çözümlerine ulaşmak için, değişiklik ve bütünleşmenin olması zorunludur. Grafik sanatçısı, izleyicinin algılama mekanizmasını en işler şekilde harekete geçirecek bir çalışma içinde bilgiyi yoğurmaya uğraşır, gören kişi ise, grafik sanatçısının algılama süzgecinden geçerek işlenmiş olan bilgiyle karşı karşıyadır. Buradan şu sonuca ulaşılabilir; hangi çizim olursa olsun, sadece yalın bilgi içermez, aynı zamanda imgenin resmini yaratmakta kullanılan yöntemlerle, ilgili bilgiye ulaşmak için bir ipucu verir. Resimler ya da görseller, bilgi alışverişini anlamaya yardımcı olabilirler (Massironi, 2002:215).

İnsanoğlu, elektronik ekranlar, grafik ve temsili sanatlar, bilgisayarda oluşturulan dikkat çekici yapılar gibi kuşatıcı görseller ve hayatın parçası haline gelmiş bütün bu teknolojilerin şaşırtıcı çeşitlilikte yer aldığı bir dünyada yaşamaktadır. Bu dünya,

insanın algısal boyutta doğrudan görsel algılama duyularına sürekli olarak mesaj bombardımanı yapan bir döngü içindedir ve insanoğlu hâlâ, atalarının dünyayı yorumlamak ve anlamlandırmak için sahip olduğu aynı duyuları kullanmaktadır (Gökay, 2003:335, Reardon, 2004: 27). Bu mesaj bombardımanına Berger (2006: 129, 2004:26) “Tarihte hiçbir toplum böylesine kalabalık ve böylesine yoğun bir mesaj yağmuru görmemiştir” diyerek vurgu yapmaktadır. Görsel algılama da bu duyulardan birisi olarak değerlendirilmektedir. Görsel algılama olgusu öğrenilebilir geliştirilebilir etkenleri içerdiği gibi yukarıda da bahsedildiği gibi doğuştan gelen etkenleri de içerebilmektedir.

Görsel bilginin iyi tasarlanmış görüntülerle sunumu, dikkatli düzenlemeler ve işlemler, izleyicinin hiçbir şeyi gözden kaçırmamasını temin eder. Tekniklerin çok çeşitli olması anlamın daha açık olmasına yardımcı olabilir. Ayrıntı, sadece önemli olan yerlere konabilir, şekiller değiştirilebilir ya da yerleri değiştirilebilir, renk ve metin kullanımı artırılabilir veya silikleştirilip azaltılabilir. Resimler, çizim taslakları, teknik yanılsamalar ve insan elinin tüm eserleri anlaşılabilirliği kolaylaştırmak açısından sadeleştirilebilir. Gerçek, karmaşık ve düzensizdir. Gerçekçilikten ziyade istenen şey, gerçeğe benzeyiştir. Tasarımda gerçeğin, anlamı daha açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmiş ve yapılandırılmış olarak görüntülenmesi lazımdır (Santella, 2005: 2).

Psikoloji, psiko-fizik ve sinirbilimi çerçevesinde insan zihninin işlevselliği ve görsel sistem daha iyi anlaşılabilir. İyi tasarımın ilkeleri bu bilim dallarının ışığı altında daha verimli saptanabilir. Görsel algı bir görüntüden kullanıcıya geçen tüm bilgiye aracılık eder. Görsel iletişimin bir biçimi olarak sanat da bu yüzden, psikoloji ve görsel sistemin kanunlarına bağlıdır (Arnheim, 1988, Zeki, 1999, Ramachandran & Hirstein, 1999, aktaran: Santella, 2005; 5).Görsel algıyı sağlayan sürecin zayıf ve güçlü yanlarını anlamak, görüntü ve gören kişi arasında normalde kısıtlı olan kavrayış aralığını genişletmek mümkün olabilir.

Görsel algı düzeyindeki gelişim, tasarım sürecini etkileyen en önemli etmenlerdendir (Özcan vd., 2003: 19).Görsel duyu, davranış bilimcilerin ve tasarımcıların özel ilgi alanındadır. Tasarımcılar estetik ve işlev gibi kavramları tasarımlarıyla bütünleştirmek istediklerinden, estetiğin kültür, sosyal tutumlar, yaşam deneyimlerine dayalı çekici unsurların ve hangi bileşenlerin, doğuştan geldiğini

anlamaları gerekir. Estetiği algısal temelde anlamadan işlevsel bir tasarım oluşturmak üzere güzelliği muaf tutmak çok kolaydır. Algı ve tasarım öğeleri ile ilkeleri arasındaki bu ilişkiyi anlamadan tasarımda ışık, renk, biçim, desen vs. en tatminkâr ve en doğru şekilde kullanmak mümkün olmayabilir (Reardon, 2004: 28).

Çevredeki şeyler somut ve yakın görünebilir ama onu algılama yeteneği aslında o kadar basit bir şey değildir. Nesnelerin yerleri, biçimleri ve renkleri hemen algılanıyormuş gibi görünebilir, pek çaba göstermeden onlara ulaşılabilir. Bu görsel deneyimleri doğuran bazı süreçler olabilir ve tarih boyunca insanların görsel algı tarafından büyülenmiş olmaları da şaşırtıcı karşılanmamalıdır. Algıda bazı mekanizmaların çalıştığına inanmak sıklıkla bize zor gelebilir. İnsanların çoğu için algılar, genellikle bize dünya hakkında verilmiş ve açıkça doğru olan bilgilerdir. Algı temel ve dikkate değer bir psikolojik süreçtir. Çevremizin özellikleri hakkında bize doğru bilgi sağlamadaki başarısı onun gücünü göstermektedir, çünkü bu sistemin ciddi hata gösterdiği durumlar görece azdır (Akpınar,1999:62, Wade,1991:1).

İnsanı sarmalayan çevre görsel duylara yönelik sürekli bir mesaj etkileşimi içerisindedir. Reklâm, tanıtım, eğitim, duyuru, mimari, teknoloji, mekanik, moda gibi konularda sürekli görsel mesajlarla karşılaşmak mümkündür. Bu görsel yapı sanatçının veya tasarımcının ilke ve elemanları bir bütün oluşturacak şekilde tasarlaması ile yaratılabilmektedir. Tüm diğer görsel yapılar gibi grafik tasarım bir başka ifade ile görsel iletişim tasarımı olgusu da bu temel ilke ve elemanlarla inşa edilebilmektedir.

Tüm dünyada grafik tasarım, baskı ve çoğaltma teknikleri ile birlikte düşünülmektedir. Ancak, günümüzde grafik tasarım olgusunun mevcut bu yapısına artık görsel iletişim tasarımı çözümleri de eklenmiş durumdadır (Uçar, 2004: 93). Bir başka ifade ile grafik tasarımcı artık sadece baskı ve çoğaltma tekniklerine göre tasarım yapamamaktadır, aynı zamanda bilgisayar ekranı, tv, sinema ve projeksiyon gibi dijital ortamlar için de tasarımlar geliştirmektedir. Bongsung' a (2002: 55-58) göre bilgisayar grafikleri artık sanat ve tasarım alanının değerli bir bileşeni haline gelmiştir. 1989'da Amerika'da ACM SIGGRAPH tarafından yapılan bir araştırmaya göre, yüksek öğrenim düzeyinde 175 ile 200 okul görsel sanatlar alanında bilgisayar grafikleri üzerine diplomalar, sertifikalar, programlar veya kurslar vermektedir. Bilgisayarlar sanatın ve tasarımın neredeyse her alanına uyarlanabildiğinden bu tür eğitim programları önem

kazanmaktadır. Günümüze gelindiğinde ise bilgisayar teknolojisi iyice yaygınlık kazanarak nerede ise bir temel standart haline gelmektedir.

Yirminci yüzyılın ana yenilik ve stratejik avantaj kaynağı teknolojiyken, yirmi birinci yüzyılın başarı anahtarı bilgi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu geçişin merkezinde görüntülerin üretimi ve tüketimi olarak açıklanan süreç yatmaktadır. Yirmi birinci yüzyıl ekonomisinin bir anahtar özelliği de görsel imajdır. Markalar imajlar üzerine geliştirilmekte, ürünlerin görsel imgeler yoluyla reklâmı yapılmakta, yönetsel başarı için kurum imajı hayati rol oynamaktadır (Schroeder, 2002: 4). Ürün veya kurumların kurumsal kimliklerini oluşturma sürecinde kullanılan grafik tasarım elemanları, işaretler, markalar, logolar kurumun ya da ürünün tanınması ve akılda kalıcılığını bir başka ifadeyle uzun ömürlü olmasını sağlayabilmektedir (Er,1999:315). De Mozota' ya (2006:125) göre tüketici ürün hakkındaki bilgilerini o ürünü algılama şekli ile elde etmektedir ve tasarım olgusu pazarlamada temel rol oynamaktadır. Tüketici algılama yolu ile öğrenebilmekte ve edinilen bilgiler gelecekte tüketicinin algılaması üzerinde etki edebilmektedir. Bu açıdan bakıldığı zaman görsel algılama ve grafik tasarım konularının tüketici üzerindeki etkisi ve pazarlama başarısı üzerine katkısının önemli boyutlarda olduğu kabul edilebilir.

Reklâmcılık, Animasyon, Kitap Tasarım, Masaüstü Yayıncılık ve Basım Endüstrisi, Sergi (Gösteri) Tasarım, Film ve Video Tasarımı, Resimleme (Canlandırma), Dergi Tasarımı, Gazete Tasarımı, Ambalaj Tasarımı, Font Tasarımı, Kurumsal Kimlik Tasarımı, Video Oyun Tasarımı, Çoklu Ortam Tasarımı, Web Tasarım vb çok geniş bir alan Grafik Tasarım olgusunun ilgili alanına girmektedir.

Görsel bir iletişim sanatı olarak grafik tasarımın en önemli işlevi kendisine yüklenen mesajı hedef kitleye iletmek ve hızlı bir şekilde anlaşılır hale getirmektir (Alakuş, 2002: 309, Alakuş, 2002: 76, Bodur, 2002: 125, Bölükoğlu, 2000: 25, Ketenci & Bilgili, 2006: 278). Grafik tasarım, uygulamalı bir sanat ve düşüncelerin görselleştirilmesi, ikna edici bilgi verici bir etkinlik, yazmak çizmek, resmetmek gibi çok değişik açılımlarla da tanımlanabilmektedir. Özkal' a (1998:110) göre tasarım iletişimdir ve problemin çözümüdür.

Son yıllarda grafik tasarım yerine görsel iletişim tasarımı kavramı kullanılmaya başlamıştır. Grafik tasarım'ı dar kapsamlı olarak nitelendiren ve grafik tasarımın daha

ziyade formlara, fiziksel yönere önem verdiğini, asıl önemli olan “*etkili iletişim*” kısmına yeterli önemi vermediğini vurgulayan grafik tasarımcı ve akademisyen Jorge Frascara’ ya göre, görsel iletişim tasarımı açılımı grafiğin en önemli üç öğesini içermektedir. Bunlar; metot olarak: tasarım, amaç olarak: iletişim, araç olarak: görsellik’ tir (aktaran: Yavuz, 2006: 46, 47).

İnsanoğlunun var oluş macerasında iletişim kurma çabası hep önemli olmuştur. Söz, yazı, işaret, resim, grafik gibi değişik yöntem ve yollar iletişim için denenmiş, yüz yüze iletişim ve araçlarla iletişim olarak çeşitlenmiştir. Bu bağlamda grafik tasarım olgusu araçlarla iletişim yöntemine girmektedir. Burada araç tasarlanan görsel yapılar olduğuna göre temel iş anlaşılır bir iletişim sağlamak olmalıdır (Özer, 1995: 1).

Bu kavramsal tartışmalar son günlerde de giderek artan bir ivme ile sürmektedir. Ancak açılımı her ne olursa olsun sonuçta bir tasarım eylemi, bir iletişim amacı ve araç olarak ta bir görsellik söz konudur. Bu bağlamda hem tasarlayan yani mesajı hazırlayan açısından hem de hazırlanan görseli tüketen yani mesajı alması beklenen açısından ortak bir sorun belirlemektedir. Bu sorun; mesajı taşıyan araç olan görsel yapının, mesaj kodlamasının her iki taraf açısından ortak bir anlam yaratabilme çabası olarak açıklanabilir.

Bu sorunu Gombrich şu şekilde açıklamaktadır: Sanatçı veya grafik sanatçısı yüklemek istediği mesaja uygun olduğunu düşündüğü boyayı veya rengi seçer. Burada sorun; şekil, çizgi ya da dokunun yani tasarım elemanlarının duyguyu başka bir ifade ile iletilmek istenen mesajı sadece sanatçı ya da tasarımcıya değil herkese iletmesi gerektiğidir. Görsel yapı ve duygu arasındaki ilişkinin anlamı yani mesaj, o görsel yapıyı kullanan herkes tarafından paylaşılmalıdır (aktaran: Barnard, 1998: 63). Grafik tasarımla oluşturulan uyarıcı görseller imge ile izleyici arasındaki iletişimi sağlamalı ve bu iletişim amaca uygun olmalıdır. Denel’ e (1981: 4) göre de bir tasarımın başarısının en önemli kıstası tasarlanan görselin düşünöldüğü şekilde algılanır olmasıdır.

Grafik tasarım ilke ve elemanlarının görsel düzenlemeyi yarattığı düşünöldüğünde sorunun çözümüne yönelik olarak şu sonuca ulaşılabilir: Tasarımcı tarafından görsel yapının ortaya çıkışı sürecinde grafik tasarım ilke ve elemanlarının özellikleri çok iyi bilinmeli ve doğru kullanılmalıdır ayrıca; yukarıda bahsi geçen “*ortak anlam*” için görsel algı sürecini ne türden etkenler nasıl etkileyebilmektedir? Sorusunun çözümü

aranmalıdır. Bir başka ifade ile, sürecin kusursuz işlemesi için, tasarım eleman ve ilkelerinin doğru kullanılması, görsel algı konusunun dikkatle ele alınması ve işlenmesi gerekmektedir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmanın konusu temelde bu sorunun çözümüne yönelik bir araştırma olarak belirginleşmektedir.

1.2. Amaç ve Önem

Görsel sistemin birçok özelliği açıklanmıştır, ancak aynı zamanda anlaşılmayan daha çok nokta vardır. Görsel işlev alanı hakkında bilinenler ise en basit ve tasarım açısından en kullanışsız olanlarıdır. Rengin nasıl algılandığı çok iyi bilinmektedir, ancak şekillerin zeminden nasıl ayırt edildiği ve zihinde nesnelere olarak nasıl anlamlandırıldıklarına dair bilgi çok azdır. Psikolojinin tasarıma uyarlanması zor olabilir. Bu prensipler üzerine doğrudan bir sistem oluşturmak gerekmez ancak, sağlanan bilgi pratik sistemler oluşturmak için kullanılabilir (Santella, 2005: 6,7).

Bu araştırmanın amacı, görsel algı ile tasarım ilke ve elemanları arasında var olması muhtemel ilişkiyi inceleyerek; tasarım ilke ve elemanlarının algılanışında hangi sosyo demografik değişkenlerin nasıl etki ettiğini tespit etmektir. Görsel algı hakkında farklı araştırmalar olsa da, bu bilgiyi düzenleyerek, grafik tasarım ve grafik tasarım eğitimi alanına bilgi sunabilecek çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Bu araştırma grafik tasarım alanı içerik sahasında, tasarımcılara, grafik eğitimcilerine, araştırmacılara ve öğrencilere yardımcı olması bakımından önemlidir. Genel olarak kaynaklar incelendiğinde, geçmiş kaynaklardaki metinlere, gözlemlere ve mesleki tecrübeler dayalı bilgilere yer verildiği anlaşılmaktadır. Bu açıdan nitel ve nicel metodların kullanılması ve sonuçların nicel değerlendirme ile elde edilmesinin çalışmayı önemli kılacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan Tammy ve Raton tarafından Florida (USA) gerçekleştirilen “Design Education In The Era Of Technology: Considering Visual Perception” isimli çalışmada, Tasarım eğitiminde teknoloji kullanımının görsel algı performansları üzerindeki etkileri ve değişkenlere göre durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca 1944 yılında standartlaşan Rey testi de bu performansın ölçümü için kullanılmıştır. Çalışma sonucunda sanat öğrencilerinin görsel performans testinde üstün başarı gösterdiği, ayrıca; bayan sanatçıların baylardan daha yüksek başarı puanı aldığını ortaya koymuştur.

1.3. Proplem Cümlesi

Grafik tasarım içerik sahasında, tasarım ilke ve elemanlarının algılanışında hangi sosyo demografik değişkenler etkilidir. Bu bağlamda;

Deneklerin grafik algı düzeyleri onların demografik niteliklerine, sanatla ilgilenme düzeylerine, sanat ve tasarım eğitimi alıp almadıklarına göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Varsayımlar

1. Test sorularını cevaplayan katılımcıların demografik değişkenlerle ilgili sorulan sorulara doğru cevap verdiği varsayılmaktadır.
2. Görsel algılama ile ilgili sorulara ilişkin olarak katılımcıların ilgi düzeyleri denktir.
3. Hazırlanan sorular, çalışmanın amacına uygun olarak grafik tasarım eleman ve ilkelerinin algılanmasını test etmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Grafik tasarım eleman ve ilkelerinin görsel algısı ile sosyo demografik değişkenler arasındaki ilişki ile,
2. Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören ve tablo: 6,7,8' de ayrıntıları verilen öğrenci ve akademik personel ile sınırlıdır.
3. Görsel algı kapsamı için kısaca değinilse de “algı” konusu bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Afiş: İlk olarak 1890 da makine endüstrisi ürünlerinin pazarlanması amacıyla Fransa’ da ortaya çıkmıştır (Turani,1995: 7). Grafik tasarım içerik sahasında bir ürün, fikir, faaliyeti duyurmak veya tanıtmak amacı ile yapılan grafik tasarım çalışmaları olarak açıklanabilir.

Düzenleme: Kompozisyon kelimesi ile de vurgulanmaktadır. Çeşitli tasarım elemanlarının tatminkâr bir bütün oluşturacak şekilde yapılandırılmasıdır.

Görsel: Görsel olan, insanlar tarafından üretilmiş, yorumlanmış ya da meydana getirilmiş, işlevsel, iletişimsel veya estetik amacı olan şeydir (Barnard,1998: 34).

Görsel Uyarın: Görme olayında uyarın renk ve ışık olarak açıklanabilir (Baymur,1972: 115).

Geçerlilik: Bir test veya ölçüğün, ölçmek istenen şeyi ölçebilme derecesi olarak tanımlanabilir (Karasar, 2002: 151, Altunışık vd., 2001:109).

Güvenirlilik: Bir test veya ölçüğün benzer şartlarda tekrar uygulandığında benzer sonuçları vermesidir bir başka ifade ile benzer süreçlerin izlenmesi durumunda ve aynı ölçütlerin kullanılması ile benzer sonuçların alınabilmesidir. Bir test veya ölçüğün ölçmek istenen şeyi tutarlı şekilde ölçebilmesidir (Karasar, 2002: 151, Altunışık vd., 2001:107) .

İletişim: Bilgi ve düşüncelerin bir paylaşım çabası olarak iletişim; kaynak, ileti ve hedeften oluşan insana özgü bir etkinlik, gönderiler aracılığı ile kurulan sosyal bir etkinlik olarak tanımlanabilir (Dedeal, 2003:13, Kayaalp, 2002: 15, Mcquail & Windahl, 2005: 17, Oskay,1997:7).

Hedef: İletinin anlamının çözüldüğü merkez.

İleti: Mesajı hedefe götüren taşıyıcıdır. Hedefe iletilmek istenen ve kaynak tarafından üretilen sözel, görsel, işitsel, fiziki bir üründür (Zıllıoğlu, 2003: 99).

İletişim Aracı: Kitap, resim, fotoğraf gibi temsili, telefon, radyo ve TV gibi mekanik araçlardan oluşan fiziksel ya da teknik nesnelere (Fiske, 2003: 3, Usluata, 1994: 16).

İmaj: Toplumun bir kurum, kişi, ürün, marka ya da hizmet ile ilgili kanılarının toplamı (Görpe, 2001:47).

İmge; Türk Dil Kurumu' nun yaptığı tanımlamaya göre; zihinde tasarlanan düş, hayal, genel görünüş, izlenim veya duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri ve imajıdır (Tdk, 2008).

Kaynak: İletinin merkezidir.

Kitle İletişim: Kitle iletişim araçları ile mesajların birçok insana iletilmesi ve aynı zamanda hitap etmesi olarak tanımlanabilir (Gökçe, 1993: 78).

Sembol, simge: Tanımlayıcı anlam veya düz anlam olarak açıklanabilen sembol simge, ilişkilendirme veya benzerlikle temsil eden şeydir (Erdoğan&Alemdar, 2002: 353).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Grafik tasarım

Geniş anlamda grafik tasarımın uzun bir geçmişi vardır. İlk insanlar yiyecek için avlanırken, hayvanı ilk fark ettiği anda zihnine yerleşen görüntü aslında grafik bir işaretti. Grafik tasarım genel anlamda 30.000 yıldır var olsa da, matbaanın gelişmesi ve tasarımcıların baskı için metin ve imgeler hazırlamasıyla geleneksel olarak gündeme gelmiştir. Baskı endüstrisi hala grafik tasarımcıların en önemli iş sahası gibi görünse de, terim çok daha büyük bir anlam taşımaktadır (Stranger, 2002: 20).

Endüstri devrimiyle birlikte ortaya çıkan ve makine çağının alt üst ettiği toplumsal yaşamda, maddi yaşam ile manevi gereksinimler arasında uçurum oluşmuştur. Bu sorunu çözmek üzere, insanın doğal çevresi ile olan birliğini yeniden kurmak çabasının bir sonucu olarak grafik tasarım, mimari tasarım, ürün tasarımı gibi tasarım sanatları doğmuştur. Bu çaba; tasarım sürecini başlatmış, teknolojinin seri çoğaltımı çok ucuza mal etmesi ile birlikte kitle iletişim çağı açılarak modern grafik tasarımın gelişmesinin önü açılmıştır (Bektaş, 1992: 9 -13, Tansuğ,1992: 337, Well, 2007:12). Çağımızda, bir iletişim aracı olarak kabul edilen grafik tasarım çok yaygın, etkin ve çeşitli fonksiyonları içermektedir. Grafik tasarımın dili söze dayalı iletişim gücünün önüne geçmektedir. Aynı dili konuşamayan, yazamayan insanların grafik tasarımın ortak dilini kullanarak iletişim sağlayabilmeleri bunun en açık örneğidir (Işingör vd., 196:152).

Grafik kelimesi; grafik tasarım, grafik sanatlar gibi bazı kavramları da beraberinde getirmektedir. Farklı şekilde isimlendirilmiş olsalar da bu kavramlar aslında benzer süreçlerde gerçekleştirilmektedir. Bilge' nin (2008: 25) “tasarımla sanatın arasındaki duvar son on yılda hayli inceldi” şeklindeki vurgusu, bu olgular arasındaki farkları ve benzer süreçleri açıklar niteliktedir. Artut' a (2004: 119) göre grafik tasarım bir görsel iletişim sanatıdır ve algılanan nesnelerin görsel olarak, renk ve şekillerle anlatımıdır.

Bu bağlamda grafik; yazmak, çizmek, çoğaltmak gibi özgün tasarım veya tasarımla tamamlanan eylemleri ifade etmektedir. Tasarım; tasarımcının zihninde oluşturduğu yaratıcılık özelliği olan düşüncenin ilk hali şeklinde açıklanabilir. Bir başka

ifade ile yaratıcı eylem sonunda gerçeğe dönüşen bir estetik çaba ve düzenlemedeki parçaların tutarlı bütünlük teşkil edecek şekilde toplanmasıdır (Alakuş, 2002: 55, Atalayer, 1994: 18, Gürer & Gürer, 2004: 27, Işingör vd., 196:129, Tepecik, 2002: 17, Tunçkan, 1989:11).

Grafik tasarım, görsel iletişim tasarımı olarak ta nitelendirilmektedir. İletilmek istenen mesajı, görsel iletişim yoluyla hedefe ulaştırmada, estetik niteliklerle beraber resim ve yazının birbirini tamamlayan bütünlükte kullanılarak uygulanan tasarımdır (Eczacıbaşı,1997: 702). Bu açıklamalar doğrultusunda grafik tasarım, tasarımcının zihninde, hayalinde oluşturduğu belirlenmiş bir amaca yönelik düşüncenin çizerek, boyayarak, resimleyerek vs eylemlerle görsel hale getirilmesidir şeklinde tanımlanabilir. Sezgin' e (1990: 12) göre ise grafik, bir yüzey üzerinde görüntü oluşturma yöntemlerinden yararlanılarak tasvirde bulunmaktır. Odabaşı (2006: 17) ve Yılmaz 'a (1993: 42) göre grafik kavramı, sanatsal, endüstriyel ve teknik kapsamda gerçekleştirilen tüm çizim, çoğaltma, baskı, boyama, resimleme faaliyetlerini içermektedir. Grafik sanatı çok geniş bir alanı kapsamakta, temelde güzel sanatların uygulamalı sanatları ile teknolojilerin buluşma noktasıdır.

Anlatım ve sunum imkânları ile teknolojik gelişmeler grafik tasarım olgusunu, yaratıcılıkla teknolojinin buluştuğu tek sanatsal ya da tasarım alanı olma durumuna getirmiştir (Demir, 2003: 61).

Son zamanlarda “grafik tasarım” terimi basım endüstrisi ile ilişkisinin ötesinde bir anlam kazanmıştır. Esasında “görsel iletişim” ve “iletişim tasarımı” yavaş yavaş grafik tasarı teriminin yerini almaya başlamıştır. Tasarımcılar basım endüstrisinde çalışmaya devam etse de, film ve yeni dijital teknoloji alanlarında da çalışmaktadırlar. Grafik tasarım eğitimcileri, iletişim sorunlarını çözme amaçlı geleneksel formatta eğitim verse de; iletişim, iş ve bilim üzerine geniş kapsamlı kitle iletişim araçlarıyla da işbirliği içinde uygulamalar yapmaktadırlar (Stranger, 2002: 22).

Tasarım sürecinde yaratıcı çalışmalar, boşluğa yeni bir biçim kazandırmayı hedefler. Boşluğa biçim kazandırmak bir başka ifade ile yüzeyde biçim yaratmak için biçimi oluşturacak güçlerin dengeli bir yoğunlaşma sürecine girmeleri gerekir (Becer, 2007: 186).

Grafik tasarım sürecinde sanatçı ya da tasarımcı tasarım elemanlarını, tasarım ilkelerinin kurallarına göre kullanarak grafik yüzeyde düzenlemesini başka bir ifadeyle kompozisyonunu kurgular. Bu bağlamda tasarım elemanları ve ilkeleri hemen hemen tüm görsel düzenlemelerde ortaktır denebilir.

Boydaş' a (2004: 16) göre; “Sanatçılar sanat elemanlarını, sanat ilkelerine göre düzenlemek üzere dikkatle seçerler. Böylece eserlerinde birliği meydana getirirler. Birlik sanat eserinin vazgeçilmez amacıdır. Nerede birlik düzen varsa, sanat elemanları ve ilkeleri, ahenk ve bütünlüğü göstermek için birlikte çalışıyor ve işliyor demektir”

Bu açıklama grafik tasarım alanını için de geçerlidir denebilir.

2.1.1. Grafik tasarım elemanları

Grafik tasarımda içerisinde yer aldığı görsel sanatlarda görsel değerler, aşağıda ayrıca açıklaması yapılan tasarım elemanları ile sağlanabilir (Atalayer, 1994: 66). Tasarım elemanları tüm görsel sanatlar alanı için geçerlidir. Bazı kaynaklarda “tasarım öge” si olarak ta vurgulanabilmektedir. Bu çalışmada genel olarak “tasarım elemanları” şeklinde vurgulanmaktadır. Bazı elemanlar eklenip çıkarılabilir ancak, genel olarak tasarım elemanları çizgi, ton/değer, renk, doku, biçim (form) - şekil, ölçü, yön şeklinde gruplandırılmıştır.

2.1.1.1 Çizgi

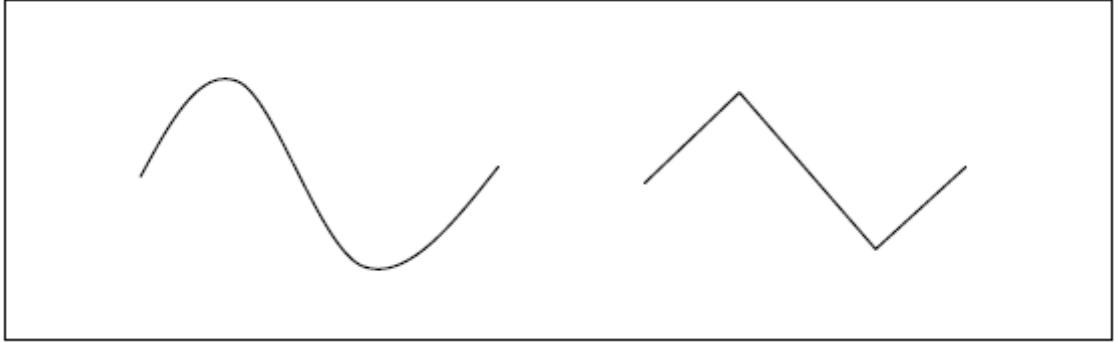
Tasarım eyleminin vazgeçilmez elemanı çizgi, yüzeylerin kesişmesi veya noktaların birleşmesiyle oluşabilir. En ve derinliği olmayan uzunluğu olan tek boyutlu bir elemandır. Görsel algıları ve düşünceleri aktarmanın yalın bir yolu olan çizgi; hareketi, durağanlığı, hızı doğrudan ifade edebilir. Çok atılan ve tekrarlanan çizgiler desenler ve dokular üretebilir ve değer/ton yaratabilirken bir biçimin dış konturlarını da belirleyebilir. Bu özellikleri ile tüm anlatım unsurlarının temeli olma niteliğindedir (Bigalı,1999; 139, Ching, 2003: 20-35, Hashimoto, 2003:5, Öztuna, 2007-4: 88-91, Tepecik,2002: 32, 33). Çizgi kendi güzelliğini yansıtır, alanı böler veya sınırlar, sembol oluşturabilir, konturları oluşturabilir, yön yaratabilir, ton oluşturabilir, düzen veya desen oluşturabilir (Gökaydın, 2002: 76) Çizgi, biçimsel, işlevsel ve konumsal açıdan şu şekilde gruplandırılabilir (Ersoy, 2002: 147, Sezgin, 1990:29).

Biçimsel : Düz çizgi, Eğik çizgi, Kırık çizgi. Düz çizgi durağan bir etki yaratabilirken, buna karşılık eğik ve kırık çizgiler canlılık, hareket, hız etkileri yaratabilmektedir. Ak' a (1998:110,111) göre düz dikey çizgiler kuvvet inat ve sertliği, yukarı doğru eğik çizgiler iyimserliği, yükselişi, aşağı doğru eğik çizgiler kötümserliği, düşüşü, dalgalı çizgiler zarafeti ve istikrarı, zig zag çizgiler kararsızlığı çağrıştırabilir.

İşlevsel : Etken çizgi, Edilgen çizgi

Konumsal : Devingen çizgi, durağan çizgi

Görsel bilgi içindeki duyguların algılanması, basit bir görsel uyarıcı açısından değerlendirilebilir. Resim: 1'de gösterilen biri düzgün eğrilerle, diğeri köşeli şekillerle iki çizgi resmi, izleyici açısından farklı duygusal algılar açığa çıkarabilir. Keskin açılara sahip bir çizgi, huzursuz edici duygular yaratırken, düzgün eğrileri olan bir çizgi keyif verici ve neşeli duygular yaratabilir. Yatay bir çizgi, sükûnet verici olarak algılanırken, yukardan aşağıya doğru bir çizgi hüznün verici olarak algılanır (Somsaman, 2004: 28).

Resim: 1 Düzgün ve keskin eğri çizgiler.

Ton / Değer

Ton birkaç şekilde elde edilebilecek bir elemandır. Ana renklerle gri karışımından veya zıt renklerle ana renklerin karışımı ile ton elde edilebilmektedir. Herhangi bir rengin açık-koyu tonları da değer olarak bilinmektedir.

Yüzeylerin açıklık koyuluğu ile ilgilidir. Vurguyu arttırmak, ilgi merkezi yaratmak ve üç boyutluluk etkisi yani hacim vermek amacıyla kullanılabilir. Ton değeri yüzeyde kullanılabilmesi gibi çizgi gibi diğer tasarım elemanlarında da kullanılabilir (Öztuna, 2007-7:88).

Değer ışığa bağlıdır ve ışık olmadan değer olmaz. Işık biçim ve formu oluşturan zıt değerleri görmemize izin verir. Grafik yüzeyde değerlerin aşırı zıt oluşu derinlik ve açıklık algısı yaratabilir. Benzer değerler tasarımda etkiyi zayıflatabilir ve detaylılık hissi verebilir (Hashimoto, 2003:20). Koyu değerler yakınlık, açık değerler uzaklık etkisi yaratabilir (Gürer, 1970:63).

2.1.1.2 Renk

Renk, biçimin asıl görsel yanıdır. Renk insan deneyiminde önemli bir algısal ve kavramsal yere sahiptir. Görsel bilinci uyandıran ve tepki verme durumuna hazır hale getiren bir uyarıcı olarak işler. Rengin algılanması görsel sürecin tek başına en güçlü duygusal yanı olduğundan, görsel bilgiyi ifade etmek için kullanılacak çok büyük avantaja sahiptir (Puhalla, 2005: 2). Bunun yanında rengin “fiziksel algılama” süreci yanında bir de “özel algılama” süreci bulunmaktadır. Renk fiziki olarak algılanır, örneğin bayrağın kırmızı olarak algılanması için mutlaka ışık gerekmektedir. Ancak karanlık olsa da, ışık olmasa da kırmızı zihinde olduğu gibi algılanabilir, bu durum özel algılama olarak tanımlanabilir (Kılıç,1994: 52).

Fiziksel açıdan ışık ile birlikte var olan renk başat bir görsel tasarım elemanı olarak ele alınabilir. Renk salt olarak mesaj iletebilir, psikolojik ya da sosyolojik etkileşimlere neden olabilir, davranışlar üzerine etki ederek yönlendirme de yapabilir. Renk gözdeki renge duyarlı sinirler tarafından algılanır. Renge bakıldığında göz tamamlayıcı rengi yani zıt rengi arar. Bu durum renk armonisi (uyumu) ile de alakalı bir durumdur (Akın, 2006: 63, Aksoy, 2006: 52, Odabaşı, 2006: 80, Aydın, 2004:58, Şenyapılı,1996:105, Uçar, 2004: 45). Bu özellikleri ile renk kişisel kararlar, tutumlar, satın alma davranışları gibi pek çok durumda etkin bir faktör olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda özellikle grafik tasarım içerik sahasında renk öğesinin bir tasarım elemanı olarak grafik tasarımcılar tarafından doğru şekilde ele alınması ve değerlendirmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Tasarımda kullanılacak zıt, sıcak, soğuk, uyumlu vs. renkler yüzey üzerinde istenen etkinin ve hiyerarşinin sağlanmasında önemli katkılar sağlayabilir.

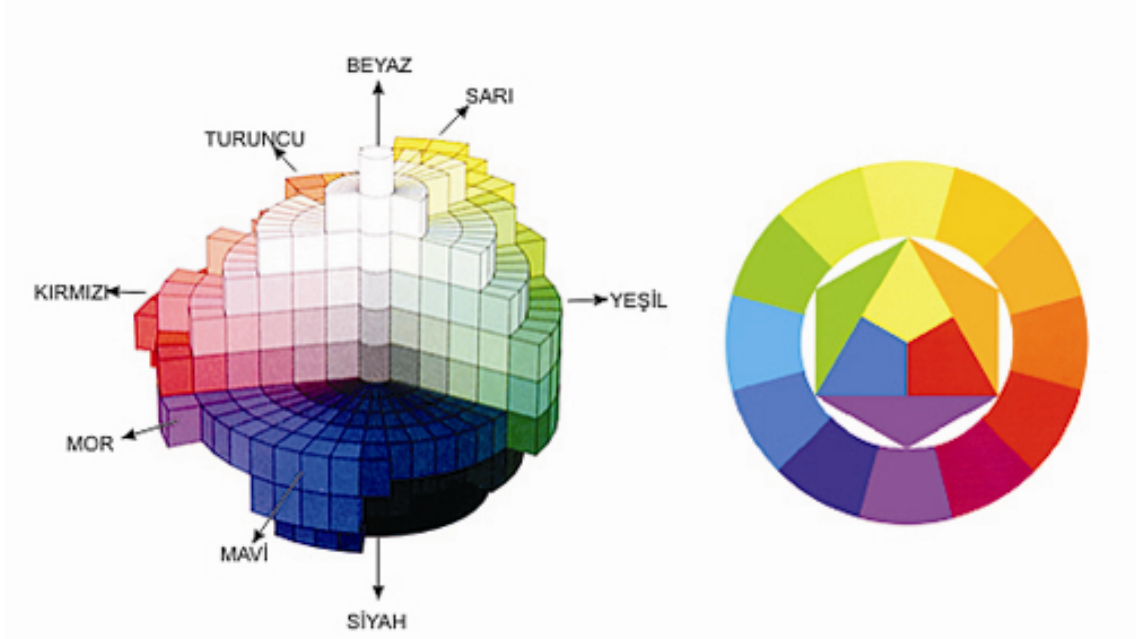
Renklerin nasıl algılandığı konusunda bazı açıklanamayan boşluklar olmasına rağmen renk, mesaj – iletişim döngüsü içerisinde görsel algıya doğrudan etki eden bir tasarım elemanı olarak nitelendirilebilir. Belki şekilde meydana gelebilecek kusurlar

kabul edilebilir ancak, renkte yapılacak yanlışlar bu döngüyü doğrudan olumsuz şekilde etkileyebilecektir.

Renklerin genel algılanışı ile ilgili olarak birbirlerine yakın birçok tarif ve açıklama mevcuttur. Renklerin anlamları tam olarak çözülememesine karşın; genel algılanışına göre bazı renklerin çağrışımları aşağıda listelenmiştir (Altinkurt, 2003: 40-52, Artut, 2004: 137, Odabaşı, 2006: 88, Dedeal, 2003:136, Gökaydın, 2002: 120, Odabaşı & Barış, 2002: 139, Odabaşı&Oyman,2002: 245, Öztuna, 2007-8: 88-91, Şenyapılı,1996:106, Teker, 2002: 77- 86, Yeygel&Yakın, 2007:109).

- KIRMIZI** : Güç, tehlike, heyecan, sıcak, şehvet, dışa dönük, başkaldırı, en dikkat çekici renk olarak bilinmektedir.
- YEŞİL** : Serin, sakin, doğal, anlayış, dinlendirici, neşe
- MAVİ** : Serin, sakin, hüzünlü, saygıdeğer, otorite, iletişim, sınırsızlık
- SİYAH** : Soğuk, prestij, sofistike (çoğu kültürde ölüm ve yası sembolize edebilmektedir.)
- BEYAZ** : Mükemmellik, temizlik saflık (bazı Uzakdoğu kültürlerinde ölümü sembol edebiliyor.)
- SARI** : Lüks, zengin, hastalık
- TURUNCU** : Sıcak, doğal, samimi, yaratıcılık, canlılık
- MOR** : Asalet, İmparatorluk, keder, melankoli

Resim: 2. Renk küresi ve renk çemberi (Puhalla, 2005: 47)

Bilindiği gibi “*üç ana renk*” sarı, kırmızı ve mavidir. Turuncu, mor, yeşil bu ana renklerin karışımları ile elde edilebilmekte ve “*ara renkler*” olarak tanımlanmaktadır. Yukarıda Şekil: 2’de renk çemberinde görüldüğü gibi; ana ve ara renkler arasında yer alan ve yan yana olan yakın renkler “*benzer*” “*uygun*” renkler olarak bilinmektedir. Karşılıklı konumlanan ve birbirlerine zıt olan; mavi x turuncu, kırmızı x yeşil, sarı x mor renkler “*tamamlayıcı / complementary renkler*” olarak kabul edilmektedir. Sarı, turuncu, kırmızı ve tonları “*sıcak renkler*”, mavi, yeşil, mor ve tonları “*soğuk renkler*” olarak nitelendirilmektedir. Renk çemberinde ana ve ara renklerin oluşumları görülmektedir. Ayrıca bu renklere siyah ve beyaz katılarak elde edilebilecek tonlar da renk küresinde görülmektedir.

2.1.1.3 Doku

İnsanın görme ve dokunma duyularına hitap eden doku, doğal ya da yapay yüzey yapısı, nesnelerin yüzey nitelikleri şeklinde tanımlanabilecek bir elemandır. Doğadan gelen yapısına karşın sanatçı veya tasarımcı suni olarak ta oluşturulabilmektedir (Odabaşı, 2006: 69; Hashimoto, 2003: 22, Sezgin, 1990: 43). Gerçek ve görsel olmak üzere iki çeşit doku vardır (Öztuna, 2007-6: 86). Doğal ve yapay doku olarak ele alınan kavramlar niteliksel açıdan gerçek ve görsel doku olarak ayrıştırılabilir. Dokunarak algılanan dokular gerçek dokular, gözle algılanan dokular ise görsel doku, yapay doku

olarak tanımlanabilir. Gökaydın' a (1998: 25) göre bu doku çeşitlerine ek olarak görünüp kaybolan dinamik doku da bir diğer doku çeşididir. Gökyüzünde bulut hareketleri, su yüzeyindeki dalgalanmalar bu türe örnek olabilir.

2.1.1.4 Biçim , Şekil

Biçim ve şekil kavramları çoğu zaman karıştırılan iç içe geçmiş iki kavramdır. Biçim daha ziyade tikel bir duruma işaret edebilir ancak şekil tümel bir durumu (gözle görülebilen temel ve genel özellikleri) vurgular. Yani, şekil bir şeyin genel (tümel) yapısını ortaya çıkarırken, biçim; o şeyin içeriği ile bağlantılıdır (Genç & Sipahioğlu, 1990: 42, Sezgin, 1990: 30-35). Şöyle ki; “kare” bir şekildir, kare şekil özelliği ile kitap, TV, pano, tablo gibi değişik nesnelere anlatabilir. Ama o kare şekle bir içerik yüklendiği zaman (tikel) TV olarak tanımlanıyorsa bu da biçim olarak açıklanabilir. Göz ilk etapta şekli görerek daha sonra detaylara inerek biçimi fark edebilir.

Biçim: çizgi, renk, tonlardan oluşan yüzey olarak açıklanabilir (Odabaşı, 2006: 60). Genelde bir nesneyi tanımak için çizgi, ton, renk, ya da dokuya bakmak ihtiyacı duyulur ve biçimleriyle tanımlanır (Hashimoto, 2003:8). Şekil ise, çizgi ya da kenarla vurgulanan kapalı iki boyutlu bir yapı olarak tanımlanabilir (Öztuna, 2007-5:88).

2.1.1.5 Ölçü

Ölçü; yapıyı meydana getiren elemanların boyutları arasındaki sayısal ilişki veya bütünü kendisi ile bütünü meydana getiren parçalar arasındaki ilişki şeklinde tanımlanabilir. Diğer bir ifade ile ölçü, var olanın genel özellikleri ile boyutsal özelliklerinin birliğidir. Görsel algı bağlamında nesnelere ölçüsü bazı fiziki veya psikolojik etkenlerce etkilenebilir. Nesnenin durumu, uzaklığı, derinliği, diğer nesnelere yanındaki konumu, parlaklığı gibi etmenler ölçünün algılanmasını etkileyebilir (Gürer&Gürer, 2004: 53). Koyu zemin üzerinde ve açık zemin üzerindeki aynı boyutlardaki iki şekilden koyu zemin üzerindeki büyük algılanabilir. Aynı uzunlukta ama biri yatay diğeri dikey çizgiden dikey olan daha uzun algılanabilir.

2.1.1.6 Mekan

Sürekli ve sonsuz yapıdaki mekan bir boşluk olarak açıklanabilir. Ancak bu boşluk aslında varlığı olan değerli boşluktur (Öztuna, 2007-9:84). Boşluk, espas uzayın sınırlanmış bir parçası olarak açıklanabilir (Buyurgan&Mercin, 2005: 231).

2.1.1.7 Yön

Yön birçok faktör tarafından etkilenebilir ve tasarımda kullanılan nesnelere yapısal özellikleri yön duygusunu yaratabilir. Konunun kendisi de yön duygusunu oluşturabilir, konuda yer alan bir figür, güçlü bir çizgi bu duyguyu oluşturabilir. Konudaki görsel elemanların yüzeyin sağ veya sol tarafında yer alması da bazen dengeyi etkileyebilmektedir. Ayrıca yüzeydeki resim soldan sağa doğru daha kolay algılanmaktadır (Genç&Sipahioğlu, 1990:75-82). Bu durum test sorularında ölçülmüştür ve katılımcıların %65'i soldan sağa doğru konumlandırmayı daha kolay algıladıklarını belirtmiştir. Bir başka deyişle aynı boyuttaki eşit iki unsur konumlanma olarak sağ ve sol taraftaki yerleri değiştirilecek olsa sağdaki daha büyük algılanabilmektedir. Bu durumda dengenin sağlanması için iki eşit unsurdan sol taraftakinin biraz büyütülmesi gerekebilir. Tasarımcı bu durumu tasarım eylemi sırasında dikkate almak durumundadır.

2.1.2 Grafik tasarım ilkeleri

Görsel sanatların hemen hemen tüm alanlarında tasarım ilkeleri etkin rol oynamaktadır. Tasarım ilkeleri, düşüncenin görselleşmesinde kullanılan tüm elemanların düzenlenmesinde yani kompozisyonun kurgusunda yardımcı olur ve aynı zamanda etkili tasarım için de rehber konumdadır (Öztuna, 2006-3: 67). Alakuş' a (2002: 68) göre "tasarım ilkeleri sanatsal çalışmaların planlanmasına yardım ettiği gibi sanat eserlerinin nasıl düzenlendiğini çözümlenmeye de katkıda bulunur."

2.1.2.1 Bütünlük, Uygunluk

Tasarımda görsel unsurlar bütünlük oluşturulacak şekilde bir araya getirilmiş ise dağınık ve parçalı yapı engellenmiş olur. Görsel algıda etkiyi arttırmak için, mesajı taşıyan görsel unsur farklı şekilde öne çıkarılmalıdır, bunu için de diğer unsurlar bütünlük ve uygunluk göstermelidir. Bütünlük içinde, benzer biçimlerin tekrarı ile oluşabilecek doku ve ritim bulunabilir. (Becer, 2005: 72). Bütünlük ilkelerin içinde sonucu ortaya çıkarması bağlamında önemlidir. Bir düzenlemede süreç "bütünlük ve uyum" teşkil edecek şekilde sonuçlandırılmaz ise o tasarımda sorun oluşabilir. Lhote (2000:181); "Oranlar bilimi anlamına gelen "uyum" söz konusu olmadan, uzun süreli bir şey ortaya koyabilmek mümkün değildir" derken "uyum" ilkesinin önemine de işaret

etmektedir. Bütünlük, yapıyı meydana getiren parçaların uyumluluğu olarak değerlendirilebilir.

Grafik yüzey üzerinde tasarım sürecinde bütünlük oluşturmak için farklı yöntem ve teknikler izlenebilir. Aktif çalışma alanı bordür veya kontur çizgileri ile sınırlanarak, gerektiği kadar boşluklar veya beyaz boşluklar bırakarak, yatay veya dikey eksenler kullanılarak bütünlük sağlanabilir. Bir diğer bütünlük sağlama yöntemi de odak noktaları oluşturmaktır. Üç nokta yöntemi olarak ta adlandırılan bu yöntemde; tasarım yüzeyinde farklı konumlarda üç odak bir üçgen oluşturacak şekilde seçilir ve her odak noktasına bağımsız elemanlar yerleştirilerek bağlam sağlanır ve bütünlük yaratılabilir.

2.1.2.2 Oran orantı

Görseli algılamada insan gözü formların birbirleri ile olması gereken orantısal ilişkileri arar. Bu arayış insanın kendinden ve doğadan gelen orantısal ilişki ile açıklanabilir. (Uçar, 2004: 151). Bütünün parçaları ve parçaların birbirleri ile boyutsal ve konumsal açıdan karşılaştırmalı ilişkileri orantı olarak tanımlanabilir.

Boyutlar arası ilişkiler olarak kısaca açıklanabilen “orantı” aynı zamanda görsel hiyerarşinin oluşturulmasında da yardımcı bir ilkedir. Çünkü görsel hiyerarşi; grafik yüzeyde, önem sırasına göre mesajın vurgu yaptığı görsel unsurların boyutlandırılması ya da ölçülendirilmesi olarak açıklanabilir (Becer, 2005: 68).

2.1.2.3 Ritim, Görsel devamlılık

Ritim, farklı tasarım elemanlarının farklı şekilde tekrarıyla oluşur (Artut, 2004: 131, Hashimoto, 2003:35). Reardon’ a (2004:117-119) göre, ritim, öğelerin veya motiflerin düzenli tekrarından oluşur ve hareket çağrışımı yapar. Ritmin üç kategorisi vardır: tekrar, ileri gidiş, birbirinin yerine geçme.

Tekrar, tekrar eden renk, çizim kalıbı, desen, çizgi, şekil veya biçimdir. Bir uyarıcının tekrarı aynı güçteki sabit bir uyarıcıdan daha kolay algılanır.

İlerleyiş, renk, çizim kalıbı, desen, çizgi, şekil veya biçimin büyüterek ya da küçülerek tekrarlanmasıdır. Zihin, ebatları değişse de bu biçimleri benzer olarak algılar ve gruplandırır.

Birbirinin yerine geçme, aynı çizim kalıbı içine farklı çizgi, şekil veya biçimlerin serpiştirilmesidir. Düzgün şekilde bükülen çizgiler veya kenarların birkaç değişiklikle düzenlendiği bir çizim kalıbını temsil eder.

Hareket ve değişim görsel algı için gereklidir ve kimi zaman nesneden, kimi zaman ise gözlemciden kaynaklanır.

2.1.2.4 Denge

Doğuştan gelen bir yeti olan denge, düzenlemede kullanılan elemanların görsel ağırlığı olarak tanımlanabilir (Öztuna,2007: 23). Tüm hareketin sonlandığı bir dağılım durumu olarak görsel denge; yüzeyde tasarım elemanlarının orantılı dağılımıyla elde edilen bir ilke olarak tanımlanabilir. Tasarımında eşit orantıların kullanıldığı düzenleme simetrik denge olarak adlandırılır. Simetrik olan düzenlemelerde durağanlık etkisi algılanabilir. Birbirine benzemeyen, eşit görünmeyen farklı tasarım elemanlarının kullanılarak dengenin sağlandığı tasarımlar asimetrik denge olarak adlandırılır. 20. y.y. sanat ve tasarım akımlarınca benimsenen asimetrik dengenin ağırlığı düzensiz şekilde dağıtılır ancak denge gene de korunur. Algısal bağlamda asimetrik denge biraz daha fazla çaba gerektirir. Her iki denge yapısında da bir merkez veya dayanak noktası bulunmalıdır. Bu merkez veya dayanak noktası asimetrik dengede farklı, simetrik dengede farklı noktalarda konumlanırlar (Becer, 2005: 65, Genç & Sipahioğlu, 1990:70, Hashimoto, 2003:47). Başka bir ifade ile simetrik dengede yüzey iki eşit parçaya bölündüğünde, her iki taraftaki yüzeylerde benzer ve eşit nitelikte elemanlar bulunabilir. Asimetrik dengede ise; yüzeyin her iki parçasında farklı yapıda eşit olmayan elemanlar bulunabilir ancak her iki oluşumda da denge bozulmaz.

2.1.2.5 Vurgu

Vurgu dikkati önemli ölçüde etkileyen bir ilke olduğu için önemlidir. Vurgu grafik yüzeyde ifadesel bir derinlik oluşturarak dikkati istenen noktaya toplayabilir (Hashimoto, 2003:44). Vurgu, düzenlemede bir tarafı ön plana çıkarma işlemi olarak veya etkin unsur yaratmak şeklinde tanımlanabilir (Buyurgan&Mercin, 2005: 235). Etkili unsur dikkati çekerek hedef kitlenin tasarımı çözümlemesini sağlayabilir. Grafik tasarım da kullanılan unsurlardan hangi hiyerarşik dizinde daha önemli ise öncelikle o unsura vurgu yapılabilir. Bu bağlamda tasarımı yapılacak konunun iyi araştırılması ve

nelerin öncelikli olduğuna doğru karar verilmesi, aynı zamanda öncelikli olan konunun hangi görsel unsurla vurgulanacağına kararlaştırılması önemlidir.

Tasarımcı aynı zamanda vurgu unsurunu yüzey üzerinde nerede konumlandıracağına da karar vermek durumundadır. Etkili bir şekilde mesajın verilmesi için vurgu unsurunun yüzeyin optik merkezinde yer alması doğru bir hareket olabilir. Diğer bir dikkat edilmesi gereken kural, tasarım yüzeyinde çok fazla sayıda vurgu kullanımı etkiyi azaltabilir bu yüzden fazla sayıda vurgu kullanılmamalıdır (Becer, 2005: 74). Vurgu amblem gibi simgesel anlamlandırmalarda da önemlidir, tasarımda en önemli vurgu görsel şekilde ifade edilmelidir ki bu hazırlanan amblemin anlamlandırılmasında kargaşayı engelleyebilecektir.

2.1.2.6 Zıtlık

Zıtlık, yüzeyde farklı bir eleman yapılanmasıyla odak noktası meydana getirmektir. Tasarımdaki elemanların pozisyonu odak noktasını belirler. Herhangi bir tasarım elemanı diğer elemanların genelinden daha uzakta konumlandırılırsa, dikkat çekiciliği artar ve odak noktası oluşturur. Tasarımda yüzey üzerinde birden fazla odak noktası olabilir bu durumda dikkat dağılması oluşabilir. Bu durumda görsel hiyerarşiye dikkat edilmelidir. Görsel hiyerarşi vurgu alanlarını, odak noktalarını doğru yapılandırmaya yardımcı olur. Grafik yüzeyde göz bu odak noktalarından birini ilk etapta algılamalıdır ve bu odak noktası en önemli ve en dikkat çekmesi istenen olmalıdır. Bu durum ilk önemli odaktan belli bir sırayla diğer odaklara ulaşılacak ve göz beyin koordinasyonu doğru algılamayı gerçekleştirebilecektir (Hashimoto, 2003:44).

2.2. Görsel iletişim

Görsel tasarımlar, bakan kişiler ve yaratıcıları için ilk anda aynı görsel algılama mekanizmasını işleme geçirdiğinden, iletişim bilimleri açısından etkili bir üründür. Bu mekanizmanın işleyişi sayesinde farklı grafik öğeleri, nesne, kenar veya metin olarak algılanır. Grafik öğelerin algılanışının kendine has bazı özellikleri vardır. Kişi elindeki bir kaleme, karşıdaki bir ağaca vb. baktığında gerçekten bir ağaç, bir kalem algılamak; kağıt üzerindeki bir ağacı temsil eden şekli de ağaç olarak algılar, ancak onun sadece mürekkep lekelerinden meydana gelmiş bir resim olduğunu bilir. Grafik iletişiminin özgünlüğü bu temel dürüstlükten kaynaklanır. Resimlenen dünya kurgusal olsa da, ne

resmin yaratıcısı aldatmak niyetindedir, ne de bakan kişi aldatılma hissine kapılır (Massironi, 2002:215).

İnsanoğlunun önemli duyuşal faaliyetlerinden birisi olan görme eylemi çevreyi, nesnelere ve olayları tanımlar. Görsel iletişim çabalarını M.Ö. 15000’li yıllara, eski mağara resimlerine kadar götürmek mümkündür. Bu ilk görsel iletişim çabaları o günün insanının günlük yaşamında karşılaştığı heyecan verici olayları – av sahneleri gibi-resmetmekteydi (Uçar, 2004: 17). Günümüze değin, ilkel insandan modern insana kadar amacı ne olursa olsun bu görsel iletişim faaliyetlerinin mesaj vermek ortak paydasında birleştığı söylenebilir. Görsel iletişim, toplumsal bir etkileşim faaliyeti olarak iletişimin iki temel alanından birisi olarak tanımlanabilir.

İletişim; kişisel veya kitlesel bağlamda yazı, ses, görüntü ve dili kullanan tüm eylemleri içerir (Lundby&Ronning, 1997: 15). Bilgi ve düşüncelerin bir paylaşım çabası olarak veya anlamları ortak kılma çabası şeklinde tanımlanan iletişim olgusu dört temel unsurla gerçekleşebilir. Bu dört temel unsur tüm iletişim biçimleri için geçerli olduğu gibi görsel iletişim için de geçerlidir (Küçükahmet, 1997: 33).

İletişim süreci

Kaynak ----→ Mesaj ----→ Kanal ----→ Alıcı

İnsanın düşünme faaliyeti soyuttur. Somut bir duruma dönüşmesi için renk, biçim, ton vs gibi etkinliklerin olması gerekmektedir. Görme duyusu insanın sahip olduğu diğer duyuşal özelliklerinin içerisinde önemli ayrıcalıklara sahiptir. Diğer bir ifade ile insanın günlük yaşamında ve öğrenme etkinliklerinde %75 - %95 gibi bir oranda kullandığı görme etkinliği bu somut durumun açığa çıkmasını sağlamaktadır (Aslıer, 1980: 76, Etike, 1995: 11, Küçükahmet, 1997: 44, Morgan:2004:265, Teker, 2002: 75).

Lobach’ a göre değışken ve ilginç bir süreç olan görsel algılama estetik görüntüleri anlama çevirebilir. Algılama, görüntülerin anlamlandırılmasıdır aynı zamanda düşünce ve tecrübeden etkilenen subjektif bir süreçtir. Görsel iletişimin temel eylemi görsel algılama bireyin sosyo kültürel yapısından, zekâsından, eğitim düzeyinden ve tecrübelerinden etkilenmektedir. Locke’ a göre insanlar çevreyi algılamada %83 gibi yüksek bir oranda görme eylemini kullanırlar (aktaran: Ketenci&Bilgili, 2006: 273, 274). Galileo görmenin önemini “insan uygarlığa soru

sorma ile adım attı. Soru sorabilmek için ise görmek ve sezmek lazımdır” diyerek vurgulamaktadır (Gökaydın, 2002: 38).

Çevreyi algılama faaliyeti görme olayı ile tetiklenmektedir. Görme olayının da biyolojik yapısı her insanda temelde aynı şekilde işlemekte ancak anlamlandırmada farklılıklar yaşanabilmektedir (Uçar, 2004: 59). Üzerinde yaşadığımız dünyanın sosyolojik yapısı düşünüldüğünde, bu kadar farklı dillerin konuşulduğu bir ortamda görsel iletişim hızlı ve kolay iletişim şekli olarak değerlendirilebilir. Bu durum grafik tasarımın; tasarım, uygulama, görme, algılama gibi konular ekseninde görsel iletişim alanında ne denli geniş bir yapıda şekillendiğini kanıtlar niteliktedir.

Görsel iletişim, mesajın aktarım sürecinde daha çok görme duyusunca gerçekleştirilen bir iletişim şekli olarak tanımlanabilir. Grafik iletişim ise; yüzey üzerinde görsel elemanlarla oluşturulan iletilerin paylaşımı başka bir deyişle “görsellerden oluşan bilgilerin değiş- tokuşu” şeklinde tanımlanmaktadır (Becer, 2005: 28, Sezgin, 1990: 81-84). Her iki bağlamda da görüntülerin tüketimi süreci aktif ve belirleyicidir. Görsel çözümler evrensel özelliklere sahiptir. Öyle ki; yıllar öncesi yapılmış olan bir reklam çalışması (Resim: 3) iyi veya kötü olması tartışılabilir ancak, izleyiciye bugün bile etkili bir şekilde mesaj verebilmektedir (Sullivan, 200:66). Bu bir kasa reklâmıdır ve kötülüğün temsilcisi şeytanın ve yardımcılarının bile bu kasaları açamayacaklarını düşündüklerini mesajla maktadır.

Resim:3. Kasa reklâmı için 1879’ da hazırlanmış bir görsel tasarım.

2.3. Görsel algı

Algı; dikkat yöneltilerek, duyular vasıtasıyla dikkatin yöneldiği şeyin bilincine varmadır. Diğer bir deyişle bilinçli bir farkına varma olarak açıklanabilecek zihinsel bir eylemdir (Akarsu, 1987:20). Algı olgusundan kastedilen şey, dış dünyadaki nesnenin zihnimize bir temsilinin oluşması durumudur. Dış dünya ile ilgili bilgilerin temel kaynağı, duyu organlarının (koku, tat, işitme, dokunma, görme) sağladığı verilerden oluşan beyindeki “algı”dır. Bu durum aynı zamanda zihinsel açıdan bir inşa sürecidir (Hanoğlu, 2005:1). Bu süreçte soyut olandan somut olana doğru gerçekleşen inşa eylemi, bilgi edinme süreci olarak açıklanabilir. Aksoy’a (1977: 55-58) göre ise algı; insanın psiko-fizik etkenleri ile belirlenmiş evrensel bir olgudur. Genel bağlamda, insanın temel düzen kurma çabası merkez, yön ve alan gibi kavramlarla belirlenen ilişkilerin kurulması ile gerçekleşebilmektedir. Tunalı (1989: 34) ve Artut’ a (2004:150) göre ise algı; duyular vasıtası ile gelen nesnelere anlamlandırılarak bir bütün olarak kavranmasıdır. Ertep (1996: 16) algının sadece uyaran kalıpların kaçınılmaz bir sonucu değil aynı zamanda insanın atalarının deneyimlerine de dayanan duyuların iyi bir yorumu olarak değerlendirmektedir.

Görsel algı, insanların gözlerden gelen bilgiyi anlamlandırdığı, dış dünyadaki imgelerden ortaya çıkan bir süreçtir ve insan için gereklidir, alakasız bilgilerle karmaşık hale getirilmemelidir. Çoğu insan tarafından üretilmiş çevrelerden gelen fiziksel bilgi, karmaşık ve belirsiz olabilir. İnsanlar “öğrenilmiş tahminler” de bulunurlar ve görsel girdiyi geçmiş deneyimlere dayalı olarak yorumlarlar. Algı doğrudan uyarıcıya bağlı değildir. Uyarıcılar arasındaki *ilişki* kavranırsa ve nesneyi, durumu, uzamsal düzenlemeyi kesin olarak belirtecek yeterli uyarıcı varsa ancak o zaman doğru algı oluşur (Reardon, 2004:35).

Birçok psikolog kişinin düzen kurma girişimlerini belli kanunlar veya ilkeler çerçevesinde uyguladığı doğuştan gelen bir yeti olarak görmektedirler. Algı her zaman örgütlenebilir oluşur. İlişkiler, gruplamalar, nesnelere, olaylar, kelimeler vs. algılanarak oluşturulur. Noktalar, çizgiler, bölgeler, aydınlık, karanlık, vb. düzenlenmiş olarak görülür. Biçim psikolojisi yaklaşımına göre görüntü ikiye bölünerek, figür ve zemin olarak algılanmaktadır. Bu şekil-zemin teorisidir. Figür zemin üzerinde görünerek ön plana çıkar ama bunu sağlayan da zemindir (Resim:4). Bir imgenin sınırlarını ayırt etme

yeteneği genelde çok yüksek olabilir. Bir görselde yer alan tüm unsurlar açıklık sağlamalıdır. Grselin kendisi hedef kitle için bir anlam oluşturmalıdır (Pettersson, 2002: 220, şenyapılı,1996: 178).

Resim:4. şekil - zemin ilişkisini gösteren bir afiş alışması (Haydaroğlu, 2006:93)

Görsel uyarınları algılama, yorumlama ve tepki verme sürecinde beynin büyük bir bölümü (%60 oranında) görev yapmaktadır. Görsel uyarınlarınlrın beynin hangi bölgesinde işlendiği bilinmekte ancak sürecin nasıl işlediğine dair bilgiler azdır (Gegenfurtner, 2005: 45-47).

Grafik düzenlemede tasarım elemanlarının göz ve akıl koordinasyonunda nasıl algılandığını anlamak tasarım süreci ve tasarımcı için çok önemlidir. Görsel elemanların insan algılamasına dayalı psikolojik süreçleri ile ilgili olarak en geniş şekilde kabul gören araştırma Gestalt yani biçim psikolojisi araştırmalarıdır. Çeşitli tasarım elemanları arasında ilişki ya da düzen aramak insanın doğal bir görsel algı faaliyetidir. İnsan algısının, parçalı yapıdaki öğeleri ve farklı bileşenleri, geniş bir yapı içerisinde gruptama eğilimine sahip olması bu durumu kanıtlar niteliktedir (Hashimoto, 2003:25).

Genellikle deneyimlerimiz iki kategori olarak irdelenebilir; duyma ve algılama. Duyma daha çok uyarınlrın ışığı, rengi, soğukluğu gibi basit özelliklerinin farkına varılmasıdır. Algılama ise yüksek seviyeli bir beyinsel faaliyet olarak tanımlanır ve

uyaranın daha karmaşık özelliklerini irdeler (Pettersson, 2002: 217). San' a (1977:6) göre ise algı, duyu organlarının beyinde kaydettiği uyarıların yorumlamasıdır.

Çevresel etkenlerin ve bilgilerin süreçlendirme olgusu olarak değerlendirilen algı; çevrenin ve nesnelerin gözlemlenmesi, duyu organları vasıtası ile yorumlanması ve anlamlandırması olarak açıklanabilir (Gür, 1996: 85, Odabaşı & Barış, 2002: 128).

Görsel algı; bir duyusal uyanış, figür ve fon ayrıntılarının ayrıştırılması ve bir nesnenin görsel niteliklerinin farkına varma yetisi bir başka ifade ile duyusal ayırısama bağlamında figür, fon ve ayrıntıların, nesnenin görsel özelliklerinin çözümlenmesi, anlaşılmasıdır (Ching,2003: 12, Stokrocki & Kırıçoğlu, 1996: 25, 1997:12). Can' a (1996: 92) göre, fiziksel bir etki ile gerçekleşen görme eylemi, görsel algının ilk basamağını oluşturur. Görerek algılanan nesne ve şekiller tanımlanır ve ileti anlamlı hale gelir. Görüntünün estetik etkilerinin çözümlenmesi ile oluşan anlamlandırma ise görsel algılamanın bir diğer basamağıdır. Karoğlu'na (2006:45) göre ise anlamlandırma yani anlam konu aracılığı ile aktarılan düşüncelere bağımlıdır.

Dış dünyanın görsel algısında, nesnenin özellikleri, geçmiş deneyimler, ihtiyaçlar, önyargılar ve davranışlar etkili olabilmektedir (Ertep, 1996: 16; Genç & Sipahioğlu, 1990:13, Gürer&Gürer, 2004:101, Yetkin, 1979: 46). Algılama süreci; insanın ihtiyaçları, bilgi birikimi, öğrenme, doğuştan gelen özellikleri ve uyaran şey tarafından etkilenebilmektedir.

Yapılan deneysel çalışmalar, geometrik biçimlerin doğal biçimlere göre daha kolay algılandığını, insanın bir şeyi algılamak için genel karakterlerini önce algıladığı sonra ayrıntıları algıladığını ortaya koymuştur (Genç & Sipahioğlu, 1990: 40, Şenyapılı,1996: 182). Soru formunda yer alan 19. ve 20. soruların doğru cevap oranları bu durumu destekler niteliktedir. 19. soruda resimsel yapının doğru cevap oranı %52.9 iken 20. sorudaki geometrik düzenlemenin doğru cevap oranı %80.4 olarak saptanmıştır. Bu durumda grafik tasarım bağlamında düşünüldüğünde; grafik yüzey üzerindeki tasarım elemanlarından önce “şekil” in algılandığı sonra “biçim” in algılandığı sonucu çıkarılabilir. Genel olarak bakıldığında algı süreci üç önemli açıyla değerlendirilebilir. Bunlar; “seçici algılama” “algısal örgütlenme” “ algısal yorumlama” dır. Buna göre;

Seçici algılama: İnsanın ihtiyaçları tarafından etkilenebilir. Yani ihtiyaç duyulan şey çok sayıda uyaran arasından süzülerek öncelikle seçilir. Seçici algılama, kişisel

etkenler ve uyarıcının yapısal etkenleri tarafından belirlenebilir. Kişinin ihtiyaçları, nesnenin büyüklüğü, yüksek ses, farklı renk gibi vs. unsurlar bu etkenleri açıklayabilir (Odabaşı & Barış, 2002: 130-132, Teker,2002:74-90).

Algısal Örgütlenme: Uyanıların düzenlemeleri (kompozisyonları) tarafından algı etkilenebilmektedir. Öğrenme ve doğuştan gelen özellikler nesne algısı açısından etken unsurlar olarak değerlendirilebilir. Parçaların figür zemin bağlantısı içinde bütün olarak algılanması örgütlenme eğiliminin bir sonucudur. Şekil zemin ilişkisi, gruplama ve tamamlama eğilimleri bu doğuştan gelen özelliklerdir ve aynı zamanda algısal örgütleyici eğilimler olarak adlandırılır (İnceoğlu, 2004: 106, Morgan:2004:266-268, Odabaşı & Barış, 2002: 133-134). Bir başka ifade ile görsel algılama süreci bazı algılama özellikleri ile belirginleşebilmektedir. Bu özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

Algısal Değişmezlik: Algısal değişmezlikler (tutarlılık), bir kişinin çevreyi “doğru” olarak algılaması için, aynı zamanda onun bir dizi değişmez algı ilişkilerini kullanmayı öğrenmesini gerektirmektedir. Bu değişmezler bir bireyin görsel girdiyi sınıflandırıp bağlam ve deneyimi kullanarak, onu olması gerektiğini düşündüğü biçimde yorumlamasına izin verir. Yani algılama sürecinde çevredeki nesnelere, nesneye bakanın hareketi ve konumuna bağlı olarak görünürde değişebilmekte ancak, nesnenin biçimsel özellikleri algısal bağlamda değişmemektedir. Bu özellik algısal değişmezlik olarak açıklanmaktadır. Bu değişmezler arasında şunlar bulunmaktadır (Arkonaç, 2005: 105, Gürer&Gürer, 2004:114, Reardon, 2004: 38):

1. Ebat tutarlılığı: “Bir nesnenin uzaklığına göre retinaya düşen görüntüsünün boyutu değişse bile nesnenin aynı büyüklükte algılanması eğilimidir.
2. Renk tutarlılığı: Işık koşulları nesnenin renk görünümünü değiştirse bile nesnenin aynı renkte algılanması eğilimidir.
3. Parlaklık tutarlılığı: Işık koşulları nesnenin ışık yoğunluğunu değiştirse bile nesnenin aynı parlaklıkta algılanması eğilimidir.
4. Biçim tutarlılığı: Nesne döndükçe retinaya düşen görüntünün biçimi değişmesine rağmen nesneyi aynı biçimde algılama eğilimidir.

Şekil- zemin algısı: Görsel algı insanların duyuları yoluyla aldıkları bilgileri anlamlandırma sürecidir. Görsel bilginin anlaşılması kişinin bir biçimi arka planından ayırt edebilmesini gerektirir. Bir kişi bu biçimleri ancak onların kenarlarını görebildiğinde algılayabilir. Görsel algıyı anlamak için bireye bir dizi kenarı anlamlı bir

biçim haline birleştirmesine imkân veren sürecin tanımlanması gerekmektedir. Nesnelere zemine yani arka plana göre daha kolay algılanabilir. Örneğin; düz sayfada yazıların önce algılanması gibi.

Gruplama: Yakınlık, benzerlik, devamlılık gibi özellikler gruplama eğiliminin etkenleridir.

Tamamlama: Görsel uyarandaki boşluklar algılama aşamasında doldurularak bütün olarak algılanır. Algısal tutumun özgün bir biçimidir *tamamlama ilkesidir*. Bu düşünceye göre, insanın algı sistemi eksik olan öğeleri tamamlayarak bir bütün olarak görme eğilimindedir. Bu eğilim, bilinmezlik olan durumların üstesinden gelmeyi sağlar; yakınlık, devamlılık ve yön gibi güçlü etkileri kontrol altına almaya yarar (Arkonaç, 2005: 85-88, Massironi, 2002:234).

Algısal Yorumlama: Kişiler arasında farklı yorumlamalar olsa da, kişinin uyarıcıya verdiği anlam “yorumlama” olarak değerlendirilebilir (Odabaşı & Barış, 2002: 135). Yorumlama ve ya anlamlandırma kişinin sosyo kültürel durumu, zekâsı, eğitimi, birikimi ve estetik duyarlılığına göre farklılaşabilmektedir. Görünen nesne ile algılama arasındaki ilişki, anlamlandırma olarak tanımlanabilir (Genç&Sipahioğlu, 1990:24, Özen, 2004:79, Uçar, 2004: 61).

2.3.1. Görsel Algı ve Gestalt

Alman ve Avusturyalı psikologlarca 1900 yıllarda açıklanan “gestalt” (biçim) insan gözünün görsel deneyimleri organize ediş şeklini ve algılayışını araştırmıştır. Gestalt temel prensipleri; “bir imajın parçaları farklı bileşkenler şeklinde değerlendirilebilir”, “Göz tamamlanmamış biçimleri tamamlayarak görür”, “Bir imajın tamamı onun parçalarının toplamından büyüktür şeklinde bir düşünme biçimidir” ya da “Bütün tüm parçaların toplamından büyüktür” şeklinde kısaca özetlenebilir. Araştırmalar sonucunda Gestalt ilkeleri olarak anılan ilkeler ortaya çıkmıştır. Bu ilkeler şu şekilde sıralanabilir: Figür Arka Plan İlişkisi İlkesi, Denge İlkesi, Eşbiçimli Uygunluk İlkesi, Algısal Gruplama İlkesi, Benzeşme Ayrışma İlkesi (Çelen, 1999: 128-130, Ketenci&Bilgili, 2006: 273, Küçükahmet,1997: 43, Özsoy, 2003: 86, Şenyapılı,1996: 172, Uçar,2004: 65).

Gestalt psikologlarından Wertheimer, görsel ilişkilerin bazı gruplama ilkeleri ile var olabileceğini belirtmektedir. Buna göre boyut, biçim, yön, simetri, iyi şekil, şekil

tanımlama, renk ve parlaklık ilişkileri şeklinde bu ilkeleri özetlemektedir. İnsanın kısa bir zamanda alanı düzenleme, kavrama ve şekillendirme yetisi, görsel algılama sürecinde bu ilişkiler sonucu oluşmaktadır (Gürer&Gürer, 2004:102,103).

Benzerlik İlkesi: Genelde benzeyen, ortak özellikleri olan ancak detayda farklılaşan elemanlar algısal bir grup oluştururlar. Tasarım elemanlarını oluşturan renk, doku, şekil vs. gibi özellikler bakımından benzer elemanlar grup olarak algılanır (Tuna, 2005: 65)

Yakınlık İlkesi: Nesnelere, elemanlar yüzeyde birbirlerine yakın konumda iseler kolay algılanabilir grup oluştururlar.

Kapalılık İlkesi: Kapalı şekiller açık şekillerden daha kolay algılanır ve akılda kalıcılıkları daha yüksektir.

Süreklilik İlkesi: Bir düzlem üzerindeki parçalı şekiller sürekli düzlem olarak bütün şekilde algılanırlar (Ching, 2003: 72-73, Küçükahmet, 1997: 43). Beynin son aşamada görme yapısı içinde yalın biçimi araması bütün şekilde algılamayı açıklayabilmektedir.

2.3.2. Görsel Algılamada Dikkat ve Gözün Yapısı

Dış dünyanın algılanmasının ilk aşaması görmedir. Görme eylemini gerçekleştiren gözler için; en kolay ve hızlı iletişim biçimi olan görsel iletişimin kapısı denebilir (Ketenci&Bilgili, 2006: 272). Göz, baktığı yerde, kendisi için önemli olan şeyi yakalar, ihtiyacı karşılayacak kadarını görür. Nesnelere göz için kayıtsız kalınabilecek şeyler olabilir (Edman, 1998: 86, 87). Sanatçılar da kendilerini, gören kişinin yerine koymalı ve imge yaratmak için algoritmaların tasarımı odaklı hareket etmelidir. Görme basit ve çaba sarf etmeden, bilinçdışı gerçekleşir. Ancak görme sistemi, olağanüstü gelişmiş ve karmaşık bir yapıya sahiptir. İnsan gözü, görme konusunda gerçekten uzmandır (Santella, 2005: 1).

Göz sabit tutulduğunda 70-80 derece sağını ve solunu görmektedir. Göz bir noktaya odaklandığı zaman ise yaklaşık 40-50 derecelik sağ ve sol alanı görebilir (Baymur, 1972: 116). Göz, gözbebeğinden geçerek içine giren ışığın miktarını ayarlamak üzere tasarlanmıştır. Işık sıvıyla dolu göz küresinin içinden geçer ve

retinanın konumlanmış olduğu arka kısmına gelir. Retinanın içinden geçer ve özel yapıdaki alıcılara gelir:

- 1) Renkli görüş için gerekli olan koniler ve
- 2) düşük-ışıkta görüş alabilen miller.

Ayrıca burada optik sinirin besini olan kör nokta da mevcuttur. Gözün her kısmının ışık ve görüntünün işlenmesi sürecinde özel bir işlevi vardır. Gözün iç yüzeyinde bulunan retina, içinden ışığın geçtiği çok karmaşık bir alıcı sinir ağı barındırır ve beyne doğru sinir akımları gönderir. Bu alıcı sinirler yaklaşık altı milyon mil içerir, bunlar çok farklı dalga boylarındaki parlaklığa farklı duyarlılıklarla tepki verirler. Miller ışık uyarıcısına ikinci tür alıcı siniri olan koniden daha duyarlıdır ve bu yüzden konilerin işe yaramadığı loş ışııkta da iş görebilirler. Koniler ayrıntılı görüntüleri ve renkli görüntüyü algılayan sinirlerdir. Bu alıcı sinirlerin hepsi, beyin korteksine iki ayrı yoldan görsel bilgi taşıyan optik sinir tarafından sarmalanmıştır. Bir nesnenin ilk tanısı bir yola devredilir ve nesnenin algısı ikinci yola devrolur. Nesnelere tanımlayan sistem, şekil ve renk, renk kontrastı ve binoküler (her iki gözde kullanılan) ayrıma karşı çok fazla duyarlıdır. Alandaki cisim algılayan sistem hareketin yönüne duyarlıdır ve parlaklık kontrastına karşı da hassastır (Reardon, 2004:30,31).

İnsanın imgeleri çözümleyebilmesi için olağanüstü karmaşık bir kabiliyeti vardır, bu kabiliyet zayıf ve güçlü yönlere sahiptir. Ayrıntıları sadeleştirme yöntemleri, köşeleri fark ettirmeden keserek görmenin kısıtlılıklarına karşı koyar. Aksine, görsel tasarımı geliştirmek için görsel sistemin ilgili güçlü yanlarını kullanmak gerekir. İnsan gözü, benek (macula) adı verilen küçük merkezi bölge üzerinde üst seviyede duyarlılığa sahiptir. Bu yüksek çözünürlükteki bölge yaklaşık 5 derece çaprazdır, en duyarlı bölge ise (fovea) sadece 1. 3 derece (toplam görsel açılar hesaba katıldığında 160 derecedir). Duyarlılık bu merkezi bölgenin dışında birden azalır. Bakılan alandaki detaylardan oluşan algı, gözlerin odaklandığı noktaya karşı devamlı olarak açılıp kapanmasının sonucu olarak oluşur. Bu süreç iki önemli tür göz hareketini içerir: *sürekli bakış* (fixation) belirli bir noktaya uzun süreli bakmak veya *ani bakış* (saccades) gözün konumundaki çok ani değişiklikler. Göz sadece bu tür hareket kapasitelerine sahip değildir. *Düz takipte*, göz hareket eden bir nesneyi takip eder ve uzun süre bakmak zorunda kalırsa ise gergin ve küçük hareketler yapar (Santella, 2005: 17).

Görsel algılamamanın gerçekleşmesinde göz ve görme büyük öneme sahiptir. Göz, tasarım yüzeyinde veya çevrede belli bir alana odaklaşması yani yoğunlaşması sürecin işlemesi açısından önemlidir. Bu yoğunlaşmayı ya da odaklaşmayı “dikkat” olarak yorumlayabiliriz. Dikkat yoğunluğu insanın ilgisi, güduları, tecrübesi ve çevresel özellikler tarafından etkilenebilir. Diğer bir etken de odaklanmanın, yoğunlaşmanın yöneldiği alan ya da yüzey üzerindeki göz devinimidir. Bunun yanında gözün fiziksel özellikleriyle ilgili olarak, göz hareketleri de dikkat bağlamında etkilidir. Ancak saccade* ve sabitlemeler istemli hareketlerdir. İstemsiz göz hareketleri dikkati içermez (Sezgin,1990:128-129). İnsanlar çevrelerine öylesine bakınmazlar; etkileşimde bulunulan şeyin anlamlı yerlerine yoğunlaşırlar ve sabitleme süresince dikkat oluşur.

*Saccade: Dış dünyada, görünen nesnel alanda, gözün sabit noktalar oluşturacak şekilde hareketleri olarak tanımlanabilir (Sezgin,1990:128).

Dikkat çoğunlukla görüş alanı geneli içindeki dar bir kesimdeki ilginç olaylar üzerine yoğunlaşır. Gözler hiçbir zaman sabit durmaz. Saniyede 30-90 Hz lik bir frekansta titreşip dururlar. Bunun sonucunda tek tek hücrelerin bilgisi kaydırılarak birleştirilir. Göz sabitleme noktasını sürekli olarak değiştirir, sürekli küçük sıçramalar yapar ve sürekli biçimde baktığımız şeyleri “tarar”. Göz dar yüzey alanı içine odaklanabilir, bu odaklanma sürecinde seçme ve ayırıştırma işlemleri için hızlı hareket eder (Becer, 2005: 30, Pettersson, 2002: 212).

Görme, göz eğitimi veya duyu algılarının eğitimi olarak nitelendirebilir (İpşiroğlu, 2000: 15). Görme hareketleri gözün çözünürlük sınırlılığına bağlıdır. Kişinin sürekli baktığı bir görüş alanından en ayrıntılı bilgi sadece fovea tarafından alınır, ancak düşük aralıklı bilgi görsel alandan alınır. Duyarlılık konusundaki bu sınırlılıklar görsel sistemin bir zayıflığı sayılamaz. Aksine, geniş alanları görebilmek, alınan bilgiyi göz hareketleri ve görüş açısındaki değişikliklerle bütünleştirebilmek konusunda etkinlik sağlayan bir kabiliyettir (Santella, 2005: 22).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma soruları ve hipotezler, araştırmanın uygulandığı örneklem, soru formunun özellikleri, ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği, veri toplama teknikleri ve kullanılan istatistiksel analizlere ilişkin başlıklar yer alacaktır.

Araştırma sorusu 1: Deneklerin grafik algı düzeyleri onların demografik niteliklerine göre farklılık göstermekte midir?

Grafik tasarım ilke ve elemanlarının algı düzeyinin deneklerin sosyo demografik niteliklerine göre farklılık gösterebileceği düşünülmüştür. Buna göre 1. Araştırma sorusuna bağlı olarak aşağıdaki hipotezler kaleme alınmıştır:

Hipotez 1: Deneklerin grafik algı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 2: Deneklerin grafik algı düzeyleri yaşamlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 3: Deneklerin grafik algı düzeyleri üniversitedeki pozisyona göre (akademisyen, öğrenci) anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 4: Deneklerin grafik algı düzeyleri eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 5: Deneklerin grafik algı düzeyleri temel bilim dallarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır.

Hipotez 6: Lens/gözlük kullanmayan deneklerin grafik algı düzeyleri, lens/gözlük kullanan deneklere göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Çalışmanın ana hipotezi; deneklerin sanatla ilgilenme düzeyleri arttıkça grafik tasarım algı düzeylerinin de artacağı yönündedir. Bu noktadan hareketle 2. araştırma sorusu ve ona bağlı hipotezlere yer verilmiştir

Araştırma sorusu 2: Deneklerin grafik algı düzeyleri onların sanatla ilgilenme düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?

Deneklerin sanatsal çalışmalarla ilgililik düzeyi soru formunun 10-14 soruları aracılığıyla ölçülmüştür. 2. araştırma sorusuna bağlı olarak aşağıda yer alan hipotezler yazılmıştır:

Hipotez 7: Bir sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde sanatsal üretimle uğraşmayan deneklere göre daha yüksektir.

Hipotez 8: Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde bilgisayar tasarım amaçlı kullanmayan deneklere göre daha yüksektir.

Hipotez 9: Deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığı arttıkça grafik algı düzeyleri de yükselmektedir.

Araştırma sorusu 3: Deneklerin, tasarım ilkeleri ve elemanları toplam genel puanı algılama düzeyleri onların sanat ve tasarım eğitimi alıp almadıklarına göre farklılık göstermekte midir?

Deneklerin sanat ve tasarım eğitimi alıp almadıkları soru formunun 6. sorusu ile ölçülmüştür. Buna göre;

Hipotez 10: Deneklerden, sanat eğitimi veya tasarım eğitimi alanların tasarım ilkeleri ve elemanları genel puanı algılama düzeyleri almayanlara göre daha yüksektir.

3.1. Alan Araştırması (Evren) ve Örneklem

Araştırmanın verileri, Selçuk Üniversitesi'nde öğrenim gören 498 öğrenci ve 122 akademisyen olmak üzere toplam 620 denekten toplanmıştır. Soru formu hazırlandıktan sonra soru formunun yüzey (face) geçerliliğinin sağlanabilmesi için konuyla ilgili uzmanlardan görüş ve onay alınmış, sözü edilen uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 30 kişiden oluşan denek grubuna pilot uygulama yapılarak çalışan ve çalışmayan soruların tespitinin ardından soru formu alan araştırması uygulamasına hazır hale getirilmiştir.

Anketler 18 yaşından büyük denekler üzerinde yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Farklı fakülte ve yüksek okuldan, 23 bölümden öğrenci ve akademisyenlerle görüşmek suretiyle toplam 620 anket uygulanmıştır. Anketlerden toplanan verilerin girişi ve istatistiksel analizlerin yapılması SPSS 15.0 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Örneklemin belirlenmesinde ise "Olasılıksal Örneklem Türleri"nden "Basit Olasılıksal Örneklem" türü tercih edilmiştir. Bu tür örneklem en temel ve aynı zamanda da anlaşılması en kolay örneklem metodudur. Bu tür örneklem metodunda evrendeki her birimin örnekleme seçilme şansı eşittir. Basit olasılıksal örnekleme araştırmacı tam (bütün) bir örneklem taslağı geliştirir, matematiksel tesadüfî sürece göre örneklem taslağından elemanları seçer, daha sonra örnekleme alınması için seçilmiş kesin elemanları yerleştirir (Neuman, 1997: 203).

3.2. Soru Formunun Özellikleri

Soru formu; literatür taraması ile elde edilen bilgilerden yola çıkılarak özgün bir şekilde tasarlanmıştır. Soru formunun geçerliliği; yüzey geçerliliği ile sağlanırken güvenilirliği de Cronbach Alpha (Alpha= .79) hesaplaması aracılığıyla kanıtlanmıştır.

Soru formunun yüzey (face) geçerliliğinin sağlanabilmesi için Prof. Dr. Adnan TEPECİK, Doç. Dr. Melek GÖKAY YILMAZ, Doç. Dr. Mehmet BAŞBUĞ, Yrd. Doç. Dr. Levent MERCİN, Yrd. Doç. Nihat ŞİRİN ve Dr. Uğur ATAN 'dan uzman görüş ve onay alınmış, sözü edilen uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca; anlam kaymalarını ve sorunun algılanmasındaki sorunları ortadan kaldırmak için soruların hazırlık aşamasında her soru ayrı ayrı ele alınarak farklı bireyler üzerinde yüz yüze görüşme yapılarak test edilmiştir. Her soru bu hazırlık evresinde hem tek tek, hem de 8-10 kişilik farklı gruplar üzerinde test edilmiştir. Bu bağlamda anlam kaymasına sebep olabilecek soru ve cevap seçenekleri elenmiştir. 30 kişiden oluşan denek grubuna pilot uygulama yapılarak çalışan ve çalışmayan soruların tespitinin ardından soru formu alan araştırma uygulamasına hazır hale getirilmiştir.

Soru formu toplamayı amaçladığı bilgiler bakımından dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde cinsiyet, yaş üniversitedeki pozisyon, eğitim düzeyi, ana bilim dalı ve gelir düzeyi gibi demografik bilgileri elde etmeyi amaçlayan sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise deneklerin sanatla ilgilenme düzeyleri sorgulanmış, üçüncü bölümde grafik tasarım elemanlarının algısına yönelik sorulara yer verilmiş, son bölümde de grafik tasarım ilkeleri algısını ölçen sorular yer almıştır. Ölçek, toplam 62 sorudan oluşmaktadır.

3.3. Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Analizler

Öncelikle katılımcıların genel özelliklerinin ortaya konabilmesi ve sorulara verilen yanıtların betimleyici (tasviri) sonuçlarını elde edebilmek amacıyla tanımlayıcı (descriptive) analizler (yüzde, frekans, mod, medyan, aritmetik ortalama ve standart sapma) uygulanmıştır.

Her bir deneğin grafik tasarım elemanları ve ilkelerinin algısını ölçmeye yönelik sorulara verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranlarını gösteren ayrı ayrı frekans analizleri gerçekleştirildikten sonra her iki ana boyuta ve alt boyutlara ilişkin olarak deneklerin verdikleri doğru yanıtlara göre aritmetik ortalama puanları “Compute” komutuyla hesaplanmıştır. Sonraki aşamada deneklerin bu algı puanlarının onların demografik niteliklerine ve sanatla ilgilenim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA), ve bağımsız örneklem *t* testi (independent samples *t* test) ile sınıanmıştır.

3.3.1. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tek faktörlü varyans analizi ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için kullanılır. Bu analizin yapılabilmesi için aşağıdaki varsayımların yerine getirilmiş olması gerekir (Norusis, 2002: 301):

1. Bağımlı değişkenin ölçüm düzeyi en az aralık ölçeğinde olmalıdır.
2. Puanlar bağımlı değişkende etkisi araştırılan faktörün her bir düzeyinde normal dağılım gösterir.
3. Ortalama puanların karşılaştırılacağı örneklem ilişkisizdir.
4. Örneklem varyansları eşittir.

3.3.2. Bağımsız Örneklem T Testi (Independent Samples T Test)

Bu tür analizde iki ayrı gruptan ve bu gruplardan alınan ayrı örneklemlerden söz edilir. Buradaki temel amaç grupların herhangi bir özelliğinde benzerlik ya da farklılıkları Ortaya koymaktır. Analiz, iki bağımsız gruptan alınan iki örneğin Ortalamalarının karşılaştırılması esasına dayanır. Analize ilişkin temel varsayımlar ise şu şekilde özetlenebilir (Büyüköztürk, 2002:39):

1. Bağımlı değişkene ait ölçüm düzeyleri ya da puanlar mesafeli ya da oranlı ölçek düzeyindedir ve karşılaştırmaya esas iki grup Ortalaması aynı değişkene aittir.
2. Bağımlı değişkene ait gruplar normal dağılıma sahiptir.
3. Ortalama puanların karşılaştırıldığı puanlar ilişkisizdir.

4. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

Selçuk Üniversitesi Öğrencilerinin ve Akademisyenlerinin Grafik Tasarım İlke ve Elemanlarının Algılayışları ile Algılama Biçimlerinin Demografik Niteliklere Göre Farklılaşmasına İlişkin Alan Araştırması Bulgular aşağıya çıkarılmıştır.

Bu bölümde Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin ve akademisyenlerin grafik tasarım unsurlarını ne düzeyde doğru biçimde algıladıkları ve algılama biçimlerinin grafik tasarım eğitim alan deneklerle almayanlar arasında karşılaştırmalı olarak ortaya konması hedeflenmektedir. Söz konusu unsurları algılama biçimleri ayrıca deneklerin cinsiyet, yaş, üniversitedeki pozisyon (öğrenci/akademisyen) eğitim düzeyi, ait olunan A.B.D., sanatsal üretim ve bilgisayar tasarım uğraşı, sanatsal etkinliklere katılım sıklığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konacaktır.

4.1. Deneklerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Bu başlık altında deneklerin cinsiyet, hayatlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yerleşim birimi, yaş, üniversitedeki pozisyonları, eğitim düzeyi, öğrenim görülen bölüm gibi özelliklerine ilişkin betimleyici istatistik (frekans, en düşük, en yüksek, aritmetik ortalama, ortanca, tepe değer) bulgulara yer verilecektir.

4.1.1. Cinsiyet Dağılımı

Tablo 1’de yer alan dağılıma göre çalışmaya katılanların tamamı cinsiyetle ilgili soruya yanıt vermişler. Cinsiyet sorusunu yanıtlayanların % 50.5’i erkek, % 49.5’i de kadın deneklerden oluşmaktadır. Deneklerin cinsiyete göre dengeli bir dağılıma sahip oldukları açıkça görülmektedir.

Tablo 1: Deneklerin Cinsiyet Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Erkek	313	50,5	50,5
Kadın	307	49,5	49,5
Toplam	620	100,0	100,0

4.1.2. Deneklerin Hayatlarının Önemli Bir Bölümünü Geçirdikleri Yerleşim Birimi

Deneklerin hayatlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerleşim birimini sorgulayan soru, % 99.8 oranında yanıtlanmıştır. Tablo 2’de yer alan dağılıma göre deneklerin % 49.9 gibi önemli bir bölümü hayatının önemli bir kısmını büyük şehirde geçirdiğini ifade ederken, % 26.7’si şehirde, % 17’si ilçede, % 4.4’ü köyde, % 2.1’i de kasabada geçirdiğini ifade etmiştir. Bu dağılıma göre deneklerin önemli bir bölümünün hayatlarının önemli bir bölümünü büyük şehirde ve şehirde yaşadıkları net olarak görülmektedir.

Tablo 2: Yerleşim Birimi Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Köy	27	4,4	4,4
Kasaba	13	2,1	2,1
İlçe	105	16,9	17,0
Şehir	165	26,6	26,7
Büyük Şehir	309	49,8	49,9
Toplam	619	99,8	100,0
Cevapsız	1	,2	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.3. Yaş Dağılımı

Katılımcıların yaşa göre dağılımları merkezi eğilim istatistikleri aracılığıyla ortaya konmuştur. Tablo 3’de ayrıntıları görülen analiz sonuçlarına göre en düşük denek yaşı 17, en yüksek 58, deneklerin yaşlarının aritmetik ortalaması 23.84, standart sapma ise 6.154’tür.

Tablo 3: Yaş Dağılımı

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Kaç yaşındasınız?	613	17	58	23,84	6,154

4.1.4. Üniversitedeki Pozisyon

Deneklerin öğrenci mi akademisyen mi olduklarını ortaya koymayı amaçlayan soruya alınan yanıtlar Tablo 4’de görülmektedir. Buna göre deneklerin % 80.4’ü öğrenci, % 19.6’sı da akademisyendir. Öğrenci ve akademisyenlerin evrendeki oranları göz önünde bulundurulduğunda aslında bu dağılımın normal olduğu anlaşılmış olacaktır.

Tablo 4: Üniversitedeki Pozisyon Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Öğrenci	497	80,2	80,4
Akademisyen	121	19,5	19,6
Toplam	618	99,7	100,0
Cevapsız	2	,3	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.5. Eğitim Düzeyi

Deneklerin eğitim düzeyini belirlemeye yönelik olarak sorulan soruya % 99.2 oranında yanıt alınmıştır. Tablo 5’de de görüldüğü gibi deneklerin % 70.6 gibi önemli bir bölümü lise düzeyinde eğitime sahiptir. Diğer yandan deneklerin % 12.4’ü yüksek lisans, % 7.6’sı lisans, % 6.5’i doktora, % 2.9’u da ön lisans düzeyinde eğitime sahiptirler. Deneklerin büyük bir bölümünün üniversite öğrencisi oldukları göz önünde bulundurulduğunda son tamamlanan eğitim düzeyinde lise oranının yüksek olması gayet normaldir.

Tablo 5: Eğitim Düzeyi Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Lise	434	70,0	70,6
Lisans	47	7,6	7,6
Ön Lisans	18	2,9	2,9
Yüksek Lisans	76	12,3	12,4
Doktora	40	6,5	6,5
Toplam	615	99,2	100,0
Cevapsız	5	,8	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.6. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölüm

Çalışmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları Tablo 6’da yer almaktadır. Söz konusu dağılıma göre en ciddi katılımın gerçekleştiği fakülte % 13,8 oranı ile Veteriner Fakültesidir. Veteriner Fakültesini % 10,7 ile Fen Edebiyat Fakültesi, % 10,3 ile Mühendislik Mimarlık Fakültesi, % 9,7 ile Resim-İş Öğretmenliği, % 7,4 ile Teknik Eğitim Fakültesi, % 6 ile de İletişim Fakültesi takip etmektedir. Daha düşük oranlarda katılım gösteren fakülteler tabloda yer almaktadır.

Tablo 6: Öğrenim Görülen Bölüm Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
İletişim	29	4,7	6,0
Resim-İş Öğretmenliği	47	7,6	9,7
G.S.F. Seramik	14	2,3	2,9
Türkçe Öğretmenliği	5	,8	1,0
Mesleki Eğitim Fakültesi	28	4,5	5,8
Teknik Eğitim Fakültesi	36	5,8	7,4
Müzik Öğretmenliği	6	1,0	1,2
Zihin Engelliler Öğrt.	6	1,0	1,2
BESYO	14	2,3	2,9
Mühendislik Mimarlık Fakültesi	50	8,1	10,3
Fen-Edebiyat Fakültesi	52	8,4	10,7
Tasarım, Basım ve Yayımcılık	14	2,3	2,9
Veteriner Fakültesi	67	10,8	13,8
İ.İ.B.F.	9	1,5	1,9
Hukuk Fak.	5	,8	1,0
Sos.Bil.M.Y.O.	3	,5	,6
Sağlık Meslek Y.O.	27	4,4	5,6
Tıp Fakültesi	21	3,4	4,3
Sos.Bil.Enst.	3	,5	,6
Konservatuvar	8	1,3	1,7
G.S.F.Resim	7	1,1	1,4
G.S.F.İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı	17	2,7	3,5
Diş Hekimliği Fakültesi	16	2,6	3,3
Toplam	484	78,1	100,0
Cevapsız	136	21,9	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.7. Öğrenim Görülen Sınıf

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımları Tablo 7’de yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin % 30,1’i 1. sınıfta öğrenim görürken, % 28,2’si 4. sınıfta, % 19,7’si 2. sınıfta, % 14,5’i de 3. sınıfta öğrenim görmektedirler. Bunun yanı sıra öğrencilerin % 7,5’i de yüksek lisans öğrenimi görmektedirler.

Tablo 7: Öğrenim Görülen Sınıf Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	141	22,7	30,1
2	92	14,8	19,7
3	68	11,0	14,5
4	132	21,3	28,2
Yüksek Lisans	35	5,6	7,5
Toplam	468	75,5	100,0
Cevapsız	152	24,5	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.8. Akademisyenlerin Görevli Oldukları Bölüm

Demografik değişken olarak sorgulanan bir diğer değişken de akademisyenlerin görev yaptıkları bölüm değişkenidir. Tablo 8 söz konusu dağılımı içermektedir. Buna göre çalışmaya katılan akademisyenlerin % 14'ü Beden Eğitim ve Spor Yüksek Okulu'nda, % 12,3'ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, % 10,5'i Veteriner Fakültesi'nde, yine aynı oranda Diş Hekimliği Fakültesi'nde, % 9,6'sı İletişim Fakültesi'nde, yine aynı oranda Fen Edebiyat Fakültesi'nde görev yapmaktadırlar. Tablo 8'de daha düşük oranlarda katılım gösteren bölümler yer almaktadır.

Tablo 8: Akademisyenlerin Görevli Oldukları Bölüm Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
İletişim Fakültesi	11	1,8	9,6
Mesleki Eğitim Fakültesi	5	,8	4,4
GSF. Uygulamalı Sanatlar Bölümü	9	1,5	7,9
Teknik Eğitim Fakültesi	7	1,1	6,1
Eğitim Fak.Resim Bölümü	1	,2	,9
BESYO	16	2,6	14,0
GSF-Heykel Bölümü	1	,2	,9
İ.İ.B.F.	14	2,3	12,3
Fen Edebiyat Fakültesi	11	1,8	9,6
Mühendislik Mimarlık Fakültesi	5	,8	4,4
Veteriner Fakültesi	12	1,9	10,5
Eğitim Fak-Rehberlik	3	,5	2,6
Eğitim Fakültesi-Fen Bilgisi Öğrt.	1	,2	,9
G.S.F.İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı	1	,2	,9
G.S.F. Resim	1	,2	,9
Diş Hekimliği	12	1,9	10,5
Konservatuvar	4	,6	3,5
Toplam	114	18,4	100,0
Cevapsız	506	81,6	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.9. Gelir Düzeyi

Çalışmaya katılan öğrenci ve akademisyenlerin gelir dağılımına ilişkin alınan yanıtların istatistikleri Tablo 9’da yer almaktadır. Buna göre deneklerin ailelerinin toplam gelirleri en düşük 150 YTL olurken, en yüksek ise 6.500 YTL olarak gerçekleşmiştir. Aile gelirinin ortalaması 1.511 YTL, standart sapması ise 933 YTL’dir. Deneklerin (toplam) aile gelirlerinin normal bir dağılım gösterdiği söylenemez.

Tablo 9: Gelir Düzeyi İstatistikleri

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Gelir	460	150	6500	1511,83	933,136

4.1.10. Lens/Gözlük Kullanımı

Deneklere yöneltilen “Lens ya da gözlük kullanıyor musunuz?” sorusuna deneklerin % 97,9’u yanıt vermişlerdir. Tablo 10’da da görüldüğü gibi deneklerin % 65,9’u gibi önemli bir kısmı lens ya da gözlük kullanmadığını belirtirken, % 34,1’i de kullandığını ifade etmiştir.

Tablo 10: Lens/Gözlük Kullanımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	207	33,4	34,1
Hayır	400	64,5	65,9
Toplam	607	97,9	100,0
Cevapsız	13	2,1	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.11. Sanatsal Üretim

Deneklerin herhangi bir sanatsal üretim ya da tasarımla (resim, heykel, fotoğraf, mimari vb.) uğraşmalarını sorgulayan soruya alınan yanıtların dağılımı Tablo 11’de yer almaktadır. Söz konusu soruya deneklerin % 99,2’si yanıt vermişlerdir. Dağılıma göre deneklerin % 58,9’u “hayır” yanıtını verirken, % 41,1’i de “evet” yanıtını vermişlerdir.

Tablo 11: Sanatsal Üretim Uğraşısı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	253	40,8	41,1
Hayır	362	58,4	58,9
Toplam	615	99,2	100,0
Cevapsız	5	,8	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.12. Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı

Deneklere yöneltilen bir diğer soru da onların bilgisayarı tasarım amaçlı kullanıp kullanmadıkları ile ilgilidir. Tablo 12’de de görüldüğü gibi deneklerin % 64’ü bilgisayarı tasarım amaçlı kullanmadığını belirtirken, % 36’sı da kullandığını ifade etmiştir.

Tablo 12: Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanım Dağılımı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	223	36,0	36,0
Hayır	396	63,9	64,0
Toplam	619	99,8	100,0
Cevapsız	1	,2	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.13. Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı

Deneklerin sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katıldıkları soru formunda yer alan bir diğer sorudur. Tablo 13’de ayrıntılı olarak yer alan yanıtlara göre deneklerin % 45,9’u gibi önemli bir bölümü ayda en az bir kez sanatsal etkinliklere katıldığını ifade etmiştir. Diğer yandan deneklerin % 20,8’i ise haftada en az bir kez, % 14,3’ü altı ayda en az bir kez, % 7,8’i yılda en az bir kez sanatsal etkinliklere katıldığını ifade etmiştir. Deneklerin % 11,2’si ise sanatsal etkinliklere hiç katılmadığını belirtmiştir. Dağılımdan da anlaşılacağı üzere deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığı önemli oranda yüksektir.

Tablo 13: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı

	Sayı	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hiç Katılmıyorum	69	11,1	11,2
Yılda En Az Bir Kez	48	7,7	7,8
Altı Ayda En Az Bir Kez	88	14,2	14,3
Ayda En Az Bir Kez	283	45,6	45,9
Haftada En Az Bir Kez	128	20,6	20,8
Toplam	616	99,4	100,0
Cevapsız	4	,6	
Genel Toplam	620	100,0	

4.1.14. Televizyon İzleme Süresi

Deneklere yöneltilen “Günde ortalama ne kadar süre televizyon izliyorsunuz?” sorusuna alınan yanıtların betimleyici istatistik sunumu merkezi eğilim istatistik sonuçlarıyla ortaya konmuştur. Tablo 14’de yer alan sonuçlara göre deneklerin televizyon izleme sürelerinin aritmetik ortalaması 1,94 saat olarak gerçekleşmiştir. En düşük televizyon izleme süresi sıfır saat, en yüksek ise 10 saattir.

Tablo 14: Televizyon İzleme Süresi Merkezi Eğilim İstatistikleri

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Günde ortalama ne kadar süre televizyon seyrediyorsunuz?	620	,00	10,00	1,9463	1,52975

4.1.15. Ana Bilim Dalı

Çalışmada yer alan son demografik değişken, deneklerin çalıştıkları ana bilim dalı değişkenidir. Tablo 15’de de görüldüğü gibi deneklerin % 41,8’i Sosyal Bilimler, % 29,4’ü Sağlık Bilimleri, % 28,9’u da Fen Bilimleri ana bilim dalına bağlı olarak çalışmaktadırlar. Ana bilim dallarının evrendeki dağılımı göz önünde bulundurulduğunda örnekleme dağılımının da dengeli olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Ana Bilim Dalı Dağılımı

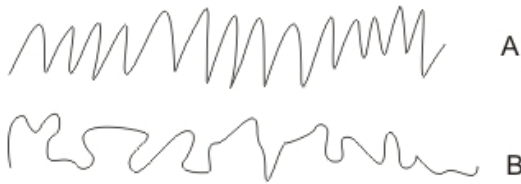
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sosyal Bilimler	252	40,6	41,8
Fen Bilimleri	174	28,1	28,9
Sağlık Bilimleri	177	28,5	29,4
Toplam	603	97,3	100,0
Cevapsız	17	2,7	
Genel Toplam	620	100,0	

4.2. Grafik Tasarım Elemanlarının Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları

Bu başlık altında grafik tasarım elemanları olan çizgi, ton, renk, doku, biçim/form, ölçü ve yön başlıklarını içeren sorulara deneklerin verdikleri yanıtlar frekans analizi aracılığıyla değerlendirilecektir.

4.2.1. Çizgi Algısı

Çizgi algısı soru formunda yer alan 17, 23, 24 ve 26. sorularla ölçülmüştür. Tablo 16, 17 numaralı soruya verilen yanıtların dağılımını içermektedir (Yukarıda farklı çizgiler yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde hareket, canlılık ve heyecan algılanamaz?). Bu sorudaki çizimler için Gökaydın'dan (2002: 75) alıntı yapılmıştır. Dağılıma göre deneklerin % 79,3'ü D seçeneğinde, % 4,9'u B seçeneğinde, % 3'ü A seçeneğinde, % 2,6'sı da C seçeneğinde hareket, canlılık ve heyecan algılamadıklarını belirtmişlerdir. Doğru cevabın D seçeneği olduğu düşünüldüğünde deneklerin % 79,3'ü gibi önemli bir kısmının bu soruya doğru yanıt verdikleri görülmüş olacaktır.

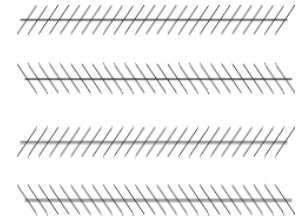
Tablo 16: On Yedi Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	18	2,9	3,0
B	30	4,8	4,9
C	16	2,6	2,6
D	483	77,9	79,3
Hiçbiri	62	10,0	10,2
Toplam	609	98,2	100,0
Cevapsız	11	1,8	
Genel Toplam	620	100,0	

“Yandaki şekle dikkatlice bakınız, şekle ilişkin olarak aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz” ifadesi ile de deneklerin çizgi algısı ölçülmüştür. Kullanılan çizim Baymur’ dan (1972:143) alıntı yapılmıştır. Tablo 17’de de görüldüğü gibi deneklerin % 62,3’ü yatay çizgileri birbirine tam olarak paralel algıladığını belirtirken, % 37,7’si ise tam olarak paralel algılamadığını belirtmiştir. Deneklerin çizgileri paralel olarak algılamamaları bu sorunun doğru cevabı olduğu düşünüldüğünde doğru cevap oranının % 37,7 olarak gerçekleştiği görülecektir.

Tablo 17: Yirmi Üç Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

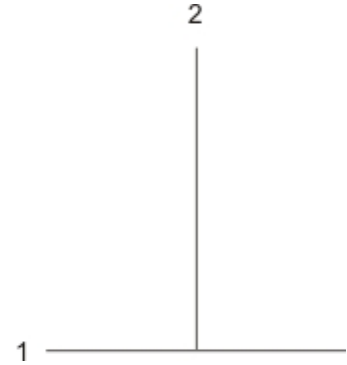
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yatay çizgileri birbirlerine tam olarak paralel algılamıyorum	231	37,3	37,7
Yatay çizgileri birbirlerine tam olarak paralel algılıyorum	382	61,6	62,3
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 24 numaralı soru da yine çizgi algısının ölçüldüğü bir diğer sorudur. Tablo 18’de yer alan yanıtlara göre deneklerin 91,4’ü doğru cevabı yani “iki numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 8,1’i “bir numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum”, % 0,5’i de “ikisi de eşit” yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 18: Yirmi Dört Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

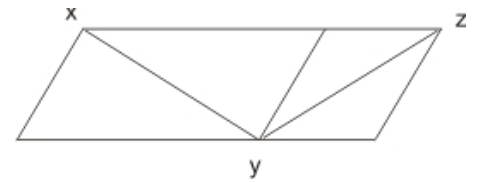
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1 Numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum	50	8,1	8,1
2 Numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum	563	90,8	91,4
İkisi de Eşit	3	,5	,5
Toplam	616	99,4	100,0
Cevapsız	4	,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Çizgi algısının ölçüldüğü son soru, soru formunun 26 numaralı sorusudur (Yandaki şekle dikkatlice bakınız; xy ve yz doğrularına ilişkin olarak, sizce aşağıdakilerden hangisi doğrudur?). Soruda kullanılan çizim Güven ‘den (1970: 11) alıntı yapılmıştır. Deneklerin ilgili soruya verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 19’da yer almaktadır. İlgili dağılıma göre deneklerin % 87,2 gibi büyük bir bölümü “xy doğrusu en büyük görünmektedir” seçeneğini işaretlemişlerdir ki bu seçenek aynı zamanda doğru seçenektir. Diğer bir ifadeyle deneklerin % 87,2 gibi önemli bir oranı bu soruya doğru yanıtı vermişlerdir. Bunun yanı sıra deneklerin % 6,2’si fikrim yok, % 4,2’si “xy doğrusu yz doğrusuna eşit görünmektedir”, % 2,4’ü de “yz en büyük görünmektedir” yanıtlarını vermişlerdir.

Tablo 19: Yirmi Altı Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
xy doğrusu en büyük görünmektedir	536	86,5	87,2
yz en büyük görünmektedir	15	2,4	2,4
xy doğrusu yz doğrusuna eşit görünmektedir	26	4,2	4,2
Fikrim yok	38	6,1	6,2
Toplam	615	99,2	100,0
Cevapsız	5	,8	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan toplam dört soruyla deneklerin çizgi algısı ölçülmüştür. Tablo 20 deneklerin çizgi algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır. Buna göre en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru 24. soru olurken (% 91,4), en düşük doğru cevap oranı ise 23. soruya aittir (%37,7).

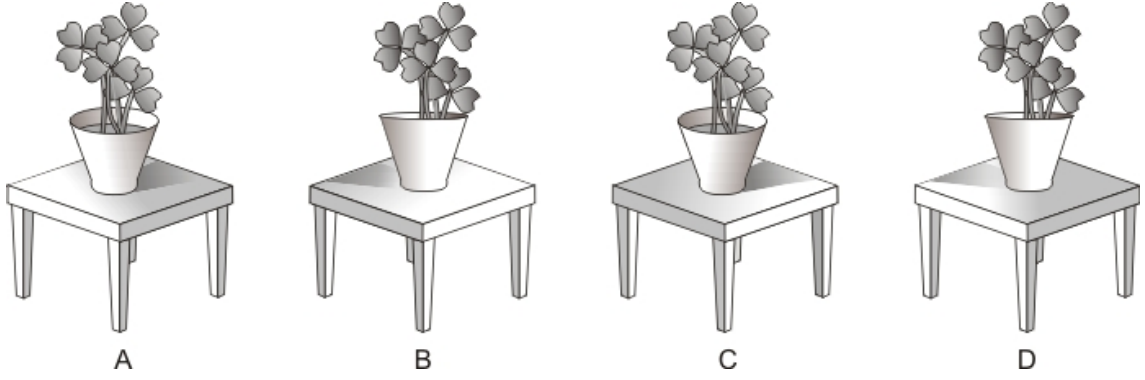
Tablo 20: Çizgi Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
17. Soru	483	79,3	126	20,7
23. Soru	231	37,7	382	62,3
24. Soru	563	91,4	53	8,6
26. Soru	536	87,2	79	12,8

4.2.2. Ton-Değer Algılaması

Grafik tasarım elemanlarının algısını ölçen bir diğer alt başlık ise “ton-değer” algısını içermektedir. Söz konusu algı; soru formunun 18, 19 ve 20 numaralı soruları aracılığıyla ölçülmüştür.

Tablo 21; 18 numaralı soruya (Yukarıdaki düzenlemeleri dikkatlice inceleyiniz; perspektif, ışık ve gölge açısından, sizce hangisi en doğru düzenlemedir?) verilen yanıtların dağılımını içermektedir. Buna göre deneklerin % 41,2’si A seçeneğini, % 26,1’i B seçeneğini, % 16,6’sı C seçeneğini, % 7,3’ü de D seçeneğinin perspektif, ışık ve gölge açısından en doğru düzenleme olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin % 8,8’i ise “hiçbiri” seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu sorunun doğru cevabı ise A seçeneğidir. Buna göre on sekiz numaralı soruyu doğru yanıtlayanların oranı % 41,2 olurken, yanlış yanıtlayanların oranı ise % 58,8 olarak gerçekleşmiştir.

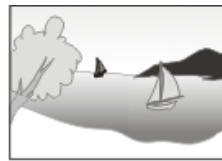
Tablo 21: On Sekiz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	254	41,0	41,2
B	161	26,0	26,1
C	102	16,5	16,6
D	45	7,3	7,3
Hiçbiri	54	8,7	8,8
Toplam	616	99,4	100,0
Cevapsız	4	,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Ton-Değer algılamasının ölçüldüğü bir diğer soru da 19. sorudur (Yukarıda dört tane resim verilmiştir. Seçeneklere dikkatlice bakınız ve size göre hangi seçenekte derinlik algısı en doğru şekilde gerçekleşebilmektedir?). Derinlik algısının ölçüldüğü soruya deneklerin % 98,9'u yanıt vermişlerdir. Buna göre deneklerin % 52,9'u A seçeneğinde, % 15,3'ü D seçeneğinde, % 15'i B seçeneğinde, % 10,4'ü de C seçeneğinde derinlik algısının en doğru şekilde gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Deneklerin % 6,4'ü ise hiçbiri yanıtını vermişlerdir. Sorunun doğru cevabının A seçeneği olduğu düşünüldüğünde doğru yanıtların oranının % 52,9, yanlış yanıtların oranının ise % 47,1 olduğu ortaya konmuş olacaktır.

A

B

C

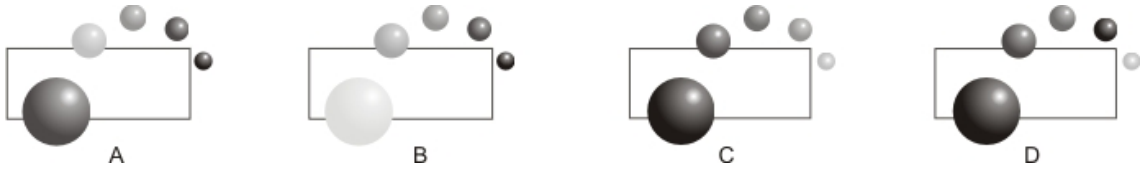

D

Tablo 22: On Dokuz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	324	52,3	52,9
B	92	14,8	15,0
C	64	10,3	10,4
D	94	15,2	15,3
Hiçbiri	39	6,3	6,4
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda 20. sırada yer alan soru da perspektif konumlandırma algısını ölçmektedir (Yukarıdaki düzenlemelerden bir tanesi perspektif konumlandırma açısından doğru olarak düzenlenmiştir. Dikkatlice seçeneklere bakınız ve size göre hangi çalışmada perspektif konumlandırma doğru bir şekilde algılanabilmektedir?). Tablo 23’de de görüldüğü gibi deneklerin % 80,4’ü C seçeneğini, % 11,7’si B seçeneğini, % 4,9’u D seçeneğini, % 1,3’ü de A seçeneğini perspektif konumlandırma açısından doğru bir şekilde algıladıklarını belirtmişlerdir. C seçeneği bu sorunun doğru yanıtıdır. Buna göre deneklerin % 80,4’ü gibi önemli bir bölümü bu soruya doğru yanıt verirken, % 19,6’sı da yanlış yanıt vermişlerdir.

Tablo 23: Yirmi Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	8	1,3	1,3
B	72	11,6	11,7
C	496	80,0	80,4
D	30	4,8	4,9
Hiçbiri	11	1,8	1,8
Toplam	617	99,5	100,0
Cevapsız	3	,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan toplam üç soruyla deneklerin ton-değer algısı ölçülmüştür. Tablo 24, deneklerin ton-değer algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır. Buna göre en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru 20. soru olurken (% 80,4), en düşük doğru cevap oranı ise 18. soruya aittir (% 41,2). Tablodan da anlaşılacağı üzere denekler genel olarak ton-değer algılama sorularına yüksek düzeyde doğru yanıt vermişlerdir.

Tablo 24: Ton-Değer Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
18. Soru	254	41,2	362	58,8
19. Soru	324	52,9	289	47,1
20. Soru	496	80,4	121	19,6

4.2.3. Renk Algısı

Grafik tasarım elemanlarının algılanmasının ölçüldüğü bir diğer alt başlık ise renk algısıdır. Renk algısı da soru formunda 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42. sorular aracılığıyla ölçülmüştür. Renk algısının ölçüldüğü ilk soru, 34. sorudur (Yukarıda üç renk verilmiştir. Yan tarafında bazı kavramlar yer almaktadır. Size göre bu kavram grupları hangi renkle örtüşmektedir? Lütfen grupların altındaki boşluğa düşündüğünüz rengin numarasını yazınız). 34. soruya ait deneklerden üç farklı yanıt istenmiştir. Tablo 25’de ilk kavram grubu olan “tehlike, heyecan ve aşk” kavramlarının hangi renklerle örtüştürüldüğüne ilişkin yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre ilk kavram grubunu deneklerin % 97’si kırmızı renkle örtüştürürken, % 1,8’i sarı, % 1,1’i ise mavi renkle örtüştürmüşlerdir. Sorunun doğru cevabının kırmızı olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin neredeyse tamamına yakını tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 25: Tehlike, Heyecan ve Aşk Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kırmızı	592	95,5	97,0
Sarı	11	1,8	1,8
Mavi	7	1,1	1,1
Toplam	610	98,4	100,0
Cevapsız	10	1,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Aynı soru grubuna bağlı olarak renklerle örtüştürülmesi istenen ikinci kavram grubu ise “barış, sadakat ve sonsuzluk” kavram grubudur. Bu kavram grubunun da “mavi” renkle eşleştirilmesi gerekmektedir. Tablo 26’da da görüldüğü gibi deneklerin % 86,5’i bu kavram grubunu maviyle, % 13,2’si sarıyla, % 0,3’ü de kırmızıyla örtüştürmüşlerdir. Bu dağılıma göre deneklerin % 86,5’inin bu soruyu doğru yanıtladıkları, % 13,5’inin ise yanlış yanıtladıkları ortaya konmuştur.

Tablo 26: Barış, Sadakat ve Sonsuzluk Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kırmızı	2	,3	,3
Sarı	80	12,9	13,2
Mavi	526	84,8	86,5
Toplam	608	98,1	100,0
Cevapsız	12	1,9	
Genel Toplam	620	100,0	

34. soruya bağlı olarak ilişkilendirilmesi istenen son kavram grubu da “hastalık, akıl, ihanet” kavramlarıdır. Tablo 27’de de görüldüğü gibi deneklerin % 84,8’i sarı, % 12,3’ü mavi, % 3’ü de kırmızı yanıtlarını vermişlerdir. Buna göre bu soru da % 84,8 oranında doğru, % 15,2 oranında da yanlış yanıtlanmıştır.

Tablo 27: Hastalık, Akıl ve İhanet Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

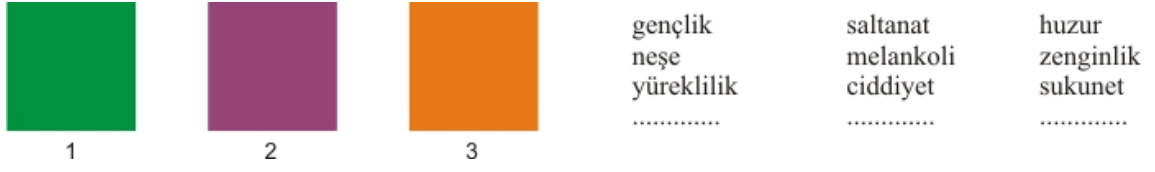
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kırmızı	18	2,9	3,0
Sarı	512	82,6	84,8
Mavi	74	11,9	12,3
Toplam	604	97,4	100,0
Cevapsız	16	2,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısını ölçen 34. soruya ait verilen üç yanıtın sırasıyla doğruluk/yanlışlık oranları ise Tablo 28’de yer almaktadır. Buna göre üç kavram grubuna sırasıyla kırmızı, mavi ve sarı cevaplarını verenlerin (doğru yanıtlayanların) oranı % 83 olurken, yanlış yanıtların oranı ise % 17 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 28: Otuz Dört Numaralı Soruya Verilen Yanıtların Doğruluk/Yanlışlık Oranları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Doğru	507	81,8	83,0
Yanlış	104	16,8	17,0
Toplam	611	98,5	100,0
Cevapsız	9	1,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısının ölçüldüğü ikinci soru ise 35. sorudur (Yukarıda üç adet ara renk görülmektedir. Yanda bazı kavramlar verilmiştir. Size göre yandaki kavram grupları hangi renkleri yansıtabilmektedir? Lütfen, grupların altındaki boşluğa düşündüğünüz rengin numarasını yazınız). 35. soruya ait, (34. Soruya benzer biçimde) deneklerden üç farklı yanıt istenmiştir. Tablo 29’da ilk kavram grubu olan “gençlik, neşe, yüreklilik” kavramlarının hangi renklerle (yeşil, mor, turuncu) örtüştürüldüğüne ilişkin yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre ilk kavram grubunu deneklerin % 65,6’sı turuncu renkle örtüştürürken, % 18,7’si yeşil, % 15,7’si ise mor renkle örtüştürmüşlerdir. Sorunun doğru cevabının turuncu olduğu düşünüldüğünde, doğru cevap oranının % 65,6, yanlış cevap oranının ise % 34,4 olduğu görülecektir.

Tablo 29: Gençlik, Neşe, Yüreklilik Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yeşil	114	18,4	18,7
Mor	96	15,5	15,7
Turuncu	400	64,5	65,6
Toplam	610	98,4	100,0
Cevapsız	10	1,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Aynı soru grubuna bağlı olarak renklerle örtüştürülmesi istenen ikinci kavram grubu ise “saltanat, melankoli ve ciddiye” kavram grubudur. Bu kavram grubunun da “mor” renkle eşleştirilmesi gerekmektedir. Tablo 30’da da görüldüğü gibi deneklerin % 70,9’u bu kavram grubunu morla, % 16,7’si turuncuyla, % 12,4’ü de yeşille örtüştürmüşlerdir. Bu dağılıma göre deneklerin % 70,9’unun soruyu doğru yanıtladıkları, % 29,1’inin ise yanlış yanıtladıkları ortaya konmuştur.

Tablo 30: Saltanat, Melankoli ve Ciddiye Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yeşil	75	12,1	12,4
Mor	429	69,2	70,9
Turuncu	101	16,3	16,7
Toplam	605	97,6	100,0
Cevapsız	15	2,4	
Genel Toplam	620	100,0	

35. soruya bağlı olarak ilişkilendirilmesi istenen son kavram grubu da “huzur, zenginlik ve sükûnet” kavramlarıdır. Tablo 31’de de görüldüğü gibi deneklerin % 69,5’i yeşil, % 17,2’si turuncu, % 13,4’ü de mor yanıtlarını vermişlerdir. Buna göre bu soru da % 69,5 oranında doğru, % 30,5 oranında da yanlış yanıtlanmıştır.

Tablo 31: Huzur, Zenginlik ve Sükûnet Kavramlarının Renklerle Örtüştürülmesine İlişkin Dağılım

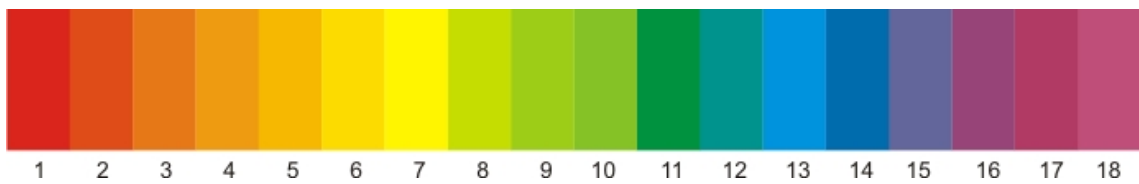
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Yeşil	421	67,9	69,5
Mor	81	13,1	13,4
Turuncu	104	16,8	17,2
Toplam	606	97,7	100,0
Cevapsız	14	2,3	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısını ölçen 35. soruya ait verilen üç yanıtın sırasıyla doğruluk/yanlışlık oranları ise Tablo 32’de yer almaktadır. Buna göre üç kavram grubuna sırasıyla turuncu, mor ve yeşil cevaplarını verenlerin (doğru yanıtlayanların) oranı % 56,8 olurken, yanlış yanıtların oranı ise % 43,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 32: Otuz Beş Numaralı Soruya Verilen Yanıtların Doğruluk/Yanlışlık Oranları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Doğru	348	56,1	56,8
Yanlış	265	42,7	43,2
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısına yönelik soru formunda yer alan bir diğer soru da 38. sorudur (Aşağıda isimleri verilen renklerin, yukarıdaki renk skalasında hangi numaraya karşılık geldiklerini boşluklara yazınız). 38. soruda altı rengin (kırmızı, mavi, sarı, yeşil, mor, turuncu) renk skalasında hangi numaralara karşılık geldiği sorgulanmıştır. Doğru numaralar sırasıyla şunlardır: kırmızı:1, mavi: 13, sarı:7, yeşil:11, mor:16, turuncu:3. Tablo 33 bu eşleşmeyi doğru biçimde yazan deneklerin oranını göstermektedir. Buna göre deneklerin % 11,4’ü bu soruyu doğru biçimde yanıtlarken, % 88,6’sı ise yanlış yanıt vermişlerdir.

Tablo 33: Otuz Sekiz Numaralı Sorunun Doğru/Yanlış Dağılımı

	Frekans	Yüzde
Doğru Yanıt	71	11,4
Yanlış Yanıt	549	88,6
Toplam	620	100

Renk skalası ile ilgili bir diğer soru da 39. sorudur (Siz hangi numaralardaki renkleri sıcak renkler olarak algılıyorsunuz?). Doğru yanıtı “1 ile 7 arası” seçeneği olan soruya verilen yanıtların dağılımı Tablo 34’de ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Tablo 34: Otuz Dokuz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
2 ile 13 arası	45	7,3	7,7
1 ile 7 arası	362	58,4	61,6
1 ile 13 arası	93	15,0	15,8
9 ile 18 arası	19	3,1	3,2
Hepsini	2	,3	,3
1-10 Arası	23	3,7	3,9
14-18	1	,2	,2
1-12	1	,2	,2
4-7	1	,2	,2
1-4	3	,5	,5
1-11	1	,2	,2
4-10	3	,5	,5
1-8	1	,2	,2
7-15	2	,3	,3
1-5	6	1,0	1,0
1-6	2	,3	,3
6-11	1	,2	,2
5-9	1	,2	,2
9-14	1	,2	,2
13-15	3	,5	,5
1-15	2	,3	,3
2-10	2	,3	,3
8-15	2	,3	,3
7-13	2	,3	,3
7-18	1	,2	,2
4-13	1	,2	,2
16-18	2	,3	,3
1-14	1	,2	,2
3-9	1	,2	,2
13-18	1	,2	,2
3-17	1	,2	,2
11-18	1	,2	,2
Toplam	588	94,8	100,0
Cevapsız	32	5,2	
Genel Toplam	620	100,0	

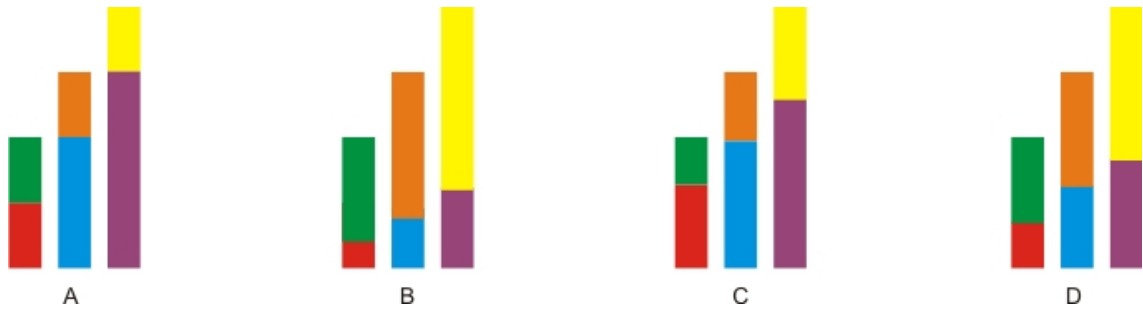
Dağılıma göre deneklerin % 61,6'sı “1 ile 7 arası”, % 15,8'i “1 ile 13 arası”, % 7,7'si “2 ile 13 arası” % 3,2'si “9 ile 18 arası” seçeneklerini işaretlemişlerdir. Denekler daha düşük oranlarda diğer seçenekleri işaretlemişlerdir. Sonuç olarak deneklerin % 61,6'sı bu soruya doğru yanıt verirken, % 38,4'ü ise yanlış yanıtlar vermişlerdir.

Soru formunun 40. sorusu da renk skalasını baz alarak geliştirilmiştir (Sizce en dikkat çekici renk hangi numaraya denk gelmektedir?). Tablo 35'de de görüldüğü gibi deneklerin % 48,6'sı 13, % 20,5'i 1, % 11,9'u 17, % 2,2'si de 4 numaralı rengin en dikkat çekici renk olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan deneklerin % 16,4'ü de hiçbiri yanıtını vermiştir. Sorunun doğru yanıtı 1 numaralı seçenektir. Buna göre bu sorunun doğru yanıtlanma oranı % 20,5 olurken, yanlış yanıtlanma oranı ise % 79,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 35: Kırk Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
4	13	2,1	2,2
13	285	46,0	48,6
1	120	19,4	20,5
17	70	11,3	11,9
Hiçbiri	96	15,5	16,4
7	2	,3	,3
Toplam	586	94,5	100,0
Cevapsız	34	5,5	
Genel Toplam	620	100,0	

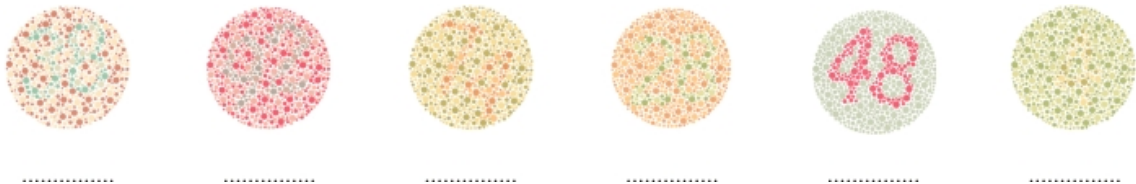
Renk algısını sorgulayan bir diğer soru, 41 numaralı sorudur (Yukarıda zıt renklerin uyumu ile ilgili olarak renk çubuklarından oluşan dört farklı grup düzenleme verilmiştir. Düzenlemelere dikkatlice bakınız. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde renk çubuklarının kendi aralarındaki oranlarının uyumu daha rahat ve dengeli bir şekilde algılanmaktadır?). Bu soruda kullanılan renk oranları için Aksoy' dan (2006: 59) alıntı yapılmıştır. Doğru yanıtın A seçeneği olduğu sorunun yanıtlarının dağılımı Tablo: 36'da yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 32,2'si D seçeneğini, % 22,1'i C seçeneğini, % 19,8'i A seçeneğini, % 13,2'si B seçeneğini, % 12,7'si de hiçbiri seçeneğini işaretlemişlerdir. 41. soruyu doğru yanıtlayanların oranı % 19,8 olurken, yanlış yanıt verenlerin oranı ise % 80,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 36: Kırk Bir Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	118	19,0	19,8
B	79	12,7	13,2
C	132	21,3	22,1
D	192	31,0	32,2
Hiçbiri	76	12,3	12,7
Toplam	597	96,3	100,0
Cevapsız	23	3,7	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısının ölçüldüğü son soru ise 42. sorudur (Yukarıda verilmiş olan her bir yuvarlak ve benekli şeklin içersinde numaralar bulunmaktadır. Şekle bakarak içersinde gördüğünüz numarayı hemen altındaki boşluğa yazınız). Bu soru aslında altı alt soruyu da bünyesinde barındırmaktadır. Yuvarlak ve benekli şekillerin içersinde sırasıyla 38, 92, 74, 28, 48 ve 4 rakamları yazmaktadır. Tablo 37, 42. sorunun ilk rakamı olan “38” rakamına ilişkin dağılımı göstermektedir. Tablo 37’de de görüldüğü gibi deneklerin % 99’u 38 rakamını doğru biçimde okumuşlardır.

Tablo 37: Otuz Sekiz Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
33	2	,3	,3
38	599	96,6	99,0
83	1	,2	,2
88	3	,5	,5
Toplam	605	97,6	100,0
Cevapsız	15	2,4	
Genel Toplam	620	100,0	

Bu soruya bağlı olarak yer verilen diğer bir rakam da 92'dir. Tablo 38'de de görüldüğü gibi deneklerin çok büyük bir bölümü % 93'ü bu rakamı da doğru şekilde algılamışlardır.

Tablo 38: Doksan İki Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
8	1	,2	,2
9	1	,2	,2
32	1	,2	,2
42	4	,6	,7
48	1	,2	,2
82	1	,2	,2
88	1	,2	,2
92	556	89,7	93,0
93	1	,2	,2
94	1	,2	,2
97	1	,2	,2
98	29	4,7	4,8
Toplam	598	96,5	100,0
Cevapsız	22	3,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Üçüncü sıradaki rakam ise 74'dür. Bu rakamın algılanışına ilişkin dağılım ise Tablo 39'da yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi diğerlerine benzer şekilde deneklerin % 95'i 74 rakamını doğru biçimde algılamışlardır.

Tablo 39: Yetmiş Dört Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
11	1	,2	,2
14	12	1,9	2,0
15	1	,2	,2
24	1	,2	,2
28	2	,3	,3
30	1	,2	,2
34	2	,3	,3
70	1	,2	,2
72	2	,3	,3
74	570	91,9	95,0
77	1	,2	,2
78	6	1,0	1,0
Toplam	600	96,8	100,0
Cevapsız	20	3,2	
Genel Toplam	620	100,0	

42. soruya bağlı olarak deneklerin algısının ölçüldüğü bir diğer rakam da “28” rakamıdır. Tablo 40 bu rakamın algılanışına ilişkin yanıtların dağılımını göstermektedir. Bu rakama ilişkin algının da % 99,3 gibi çok büyük oranda doğru olduğu görülmektedir.

Tablo 40: Yirmi Sekiz Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
28	597	96,3	99,3
29	1	,2	,2
38	1	,2	,2
48	1	,2	,2
80	1	,2	,2
Toplam	601	96,9	100,0
Cevapsız	19	3,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Rakam algılamalarında algısı ölçülen bir diğer rakam da “48” rakamıdır. Tablo 41’de de görüldüğü gibi deneklerin % 99,7 gibi büyük bir bölümü bu rakamı doğru algılamışlardır.

Tablo 41: Kırk Sekiz Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
4	2	,3	,3
48	605	97,6	99,7
Toplam	607	97,9	100,0
Cevapsız	13	2,1	
Genel Toplam	620	100,0	

42. Soruya bağlı olarak algısı ölçülen son rakam ise “4” dür. Tablo 42’de de görüldüğü gibi deneklerin % 89,9’u bu rakamı doğru biçimde algılamışlardır.

Tablo 42: Dört Rakamına İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	1	,2	,2
3	8	1,3	1,5
4	487	78,5	89,9
5	3	,5	,6
6	26	4,2	4,8
7	1	,2	,2
8	6	1,0	1,1
9	8	1,3	1,5
18	1	,2	,2
69	1	,2	,2
Toplam	542	87,4	100,0
Cevapsız	78	12,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Renk algısını ölçen 42. soruya ait verilen altı yanıtın sırasıyla doğruluk/yanlışlık oranları ise Tablo 43’de yer almaktadır. Dağılıma göre sırasıyla yuvarlak ve benekli şeklin içerisinde yer alan rakamları 38, 92, 74, 28, 48, 4 olarak (doğru şekilde) yanıtlayanların oranı % 72,0 olurken, yanlış yanıtların oranı ise % 28,0 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 43: Kırk İki Numaralı Soruya Verilen Yanıtların Doğruluk/Yanlışlık Oranları

	Frekans	Yüzde
Doğru Yanıt	447	72,0
Yanlış Yanıt	173	28,0
Toplam	620	100

Soru formunda yer alan toplam yedi soruyla deneklerin renk algısı ölçülmüştür. Tablo 44 deneklerin renk algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak göstermektedir. Buna göre en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru 34. soru olurken (% 83,0), en düşük doğru cevap oranı ise 38. soruya aittir (% 11,4).

Tablo 44: Renk Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

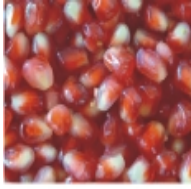
Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
34. Soru	507	83,0	104	17,0
35. Soru	348	56,8	265	43,2
38. Soru	71	11,4	549	88,6
39. Soru	362	61,6	226	38,4
40. Soru	120	20,5	466	79,5
41. Soru	118	19,8	479	80,2
42. Soru	447	72,0	173	28,0

4.2.4. Doku Algısı

Grafik tasarım elemanlarının algılanmasının ölçüldüğü bir diğer alt başlık ise “doku” başlığını taşımaktadır. Doku algısı soru formunda deneklere yöneltilen 36. (Yukarıda farklı dokular yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde yumuşak bir yüzey yapısı mevcuttur ?) ve 37. (Yukarıda farklı dokular yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde doğal olmayan bir yüzey yapısı (doku) mevcuttur?) sorularla ölçülmüştür.

36. soruya ait dağılım Tablo 45’de ayrıntılı olarak yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 39,9’u A seçeneğinde, % 36,2’si D seçeneğinde, % 11,1’i B seçeneğinde, % 2,6’sı ise C seçeneğinde yumuşak bir yüzey olduğunu düşünmektedirler. Deneklerin % 10,3’ü de “hiçbiri” yanıtını vermişlerdir. Doğru seçeneğin A seçeneği olduğu düşünüldüğünde, doğru yanıt oranının % 39,9 olduğu ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 45: Otuz Altı Numaralı Sorunun Dağılımı

A

B

C

D

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	245	39,5	39,9
B	68	11,0	11,1
C	16	2,6	2,6
D	222	35,8	36,2
Hiçbiri	63	10,2	10,3
Toplam	614	99,0	100,0
Cevapsız	6	1,0	
Genel Toplam	620	100,0	

Yukarıda da belirtildiği gibi doku algısının ölçüldüğü bir diğer soru 37. sorudur (Yukarıda farklı dokular yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde doğal olmayan bir yüzey yapısı mevcuttur?). Tablo 46’da görülen dağılıma göre deneklerin % 68,5’i (doğru yanıt olan) C seçeneğinde doğal olmayan bir yüzey olduğunu belirtirken, % 13,4’ü D, % 10,5’i B, % 3,3’ü de A seçeneğinde doğal olmayan bir yüzey algıladıklarını belirtmişlerdir. Deneklerin % 4,4’ü ise “hiçbiri” yanıtını vermişlerdir. Dağılıma göre 37. soru % 68,5 oranında doğru yanıtlanırken, % 31,5 oranında da yanlış yanıtlanmıştır.

Tablo 46: Otuz Yedi Numaralı Sorunun Dağılımı

A

B

C

D

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	20	3,2	3,3
B	64	10,3	10,5
C	419	67,6	68,5
D	82	13,2	13,4
Hiçbiri	27	4,4	4,4
Toplam	612	98,7	100,0
Cevapsız	8	1,3	
Genel Toplam	620	100,0	

Toplam iki soruyla deneklerin doku algısı ölçülmüştür. Tablo 47 deneklerin doku algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak göstermektedir. Buna göre deneklerin 37. soruyu doğru yanıtlama oranları (% 68,5), 36. soruya (% 39,9) göre yüksektir.

Tablo 47: Doku Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

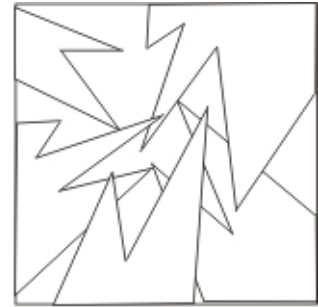
Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
36. Soru	245	39,9	369	60,1
37. Soru	419	68,5	193	31,5

4.2.5. Biçim/Form ve Ölçü Algısı

Biçim/Form ve Ölçü Algısı, Grafik tasarım elemanlarının algılanmasının ölçüldüğü bir diğer başlığın adını taşımaktadır. Biçim/Form ve Ölçü algısı soru formunda deneklere yöneltilen 15. (Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu şeklin sizde yarattığı algı ile çelişmektedir?) (Gökaydın, 2002: 77), 16. (Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu şeklin sizde yarattığı algı ile çelişmektedir?) (Gökaydın, 2002: 78), ve 53. (Yukarıda, aynı fotoğrafın dört çeşidi görülmektedir. Size göre en boy oranı açısından hangisi doğrudur?) sorularla ölçülmüştür. 15. soruya ait dağılım Tablo 48’de ayrıntılı olarak yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 60,8’i Durgunluk kavramının, % 22,0’si Çarpışma, % 10,9’u Patlama, % 3,6’sı dargınlık, % 2,6’sı da heyecan kavramının şeklin kendilerinde yarattığı algı ile çeliştiğini belirtmişlerdir. Doğru seçeneğin Durgunluk kavramı olduğu düşünüldüğünde, doğru yanıt oranının % 60,8 olduğu ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 48: On Beş Numaralı Sorunun Dağılımı

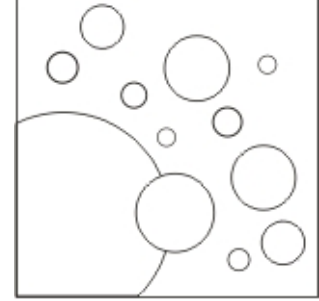
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Patlama	67	10,8	10,9
Heyecan	16	2,6	2,6
Dargınlık	22	3,5	3,6
Çarpışma	135	21,8	22,0
Durgunluk	373	60,2	60,8
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formununun 16. sorusu tıpkı 15. soru da olduğu gibi verilen şeklin seçeneklerdeki kavramlardan hangisiyle çeliştiğini sorgulamıştır. Tablo 49 verilen yanıtların dağılımını içermektedir. Dağılıma göre deneklerin % 47,3’ü Tedirginlik kavramının, % 22,1’i Dinginlik, % 16,9’u Çoğalma, % 8,1’i Hudutsuzluk, % 5,6’sı da Genişlik kavramının şeklin kendilerinde yarattığı algı ile çeliştiğini belirtmişlerdir. Doğru seçeneğin Tedirginlik kavramı olduğu düşünüldüğünde, doğru yanıt oranının % 47,3 olduğu ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 49: On Altı Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hudutsuzluk	49	7,9	8,1
Çoğalma	102	16,5	16,9
Tedirginlik	286	46,1	47,3
Genişlik	34	5,5	5,6
Dinginlik	134	21,6	22,1
Toplam	605	97,6	100,0
Cevapsız	15	2,4	
Genel Toplam	620	100,0	

Bu başlık altında son olarak deneklere yöneltilen soru 53. sorudur (Yukarıda, aynı fotoğrafın dört çeşidi görülmektedir. Size göre en-boy oranı açısından hangisi doğrudur?). Tablo 50’de de görüldüğü gibi deneklerin % 93,6’sı 2 numaralı fotoğrafı, % 4,9’u 3, % 0,8’i 1 numaralı fotoğrafı, % 0,7’si de 4 numaralı fotoğrafı en-boy oranı açısından doğru algıladıkları fotoğraflar olarak belirtmişlerdir. 2 numaralı fotoğraf en-boy açısından doğru olan fotoğraftır. Dolayısıyla soruya doğru yanıt verenlerin oranı % 93,6’dır.

( ) 1

( ) 2

( ) 3

( ) 4

Tablo 50: Elli Üç Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	5	,8	,8
2	571	92,1	93,6
3	30	4,8	4,9
4	4	,6	,7
Toplam	610	98,4	100,0
Cevapsız	10	1,6	
Genel Toplam	620	100,0	

İlgili konu başlığında da belirtildiği gibi toplam üç soruyla deneklerin Biçim/Form ve Ölçü Algısı ölçülmüştür. Tablo 51 deneklerin Biçim/Form ve Ölçü algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak göstermektedir. Buna göre deneklerin en yüksek oranda doğru yanıt verdikleri soru % 92,1 ile 53. soru olurken, en düşük oranda doğru yanıtlanan soru ise % 47,3 ile 16. soru olmuştur.

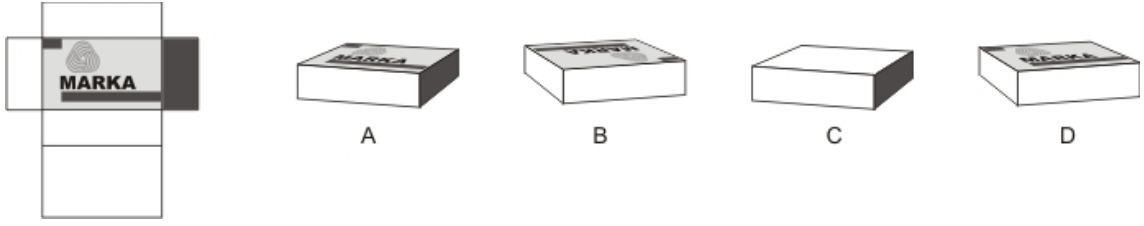
Tablo 51: Biçim/Form ve Ölçü Algısı Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
15. Soru	373	60,8	240	39,2
16. Soru	286	47,3	319	52,7
53. Soru	571	92,1	39	7,9

4.2.6. Yön Algısı

Yön algısı grafik tasarım elemanlarının algılanmasının ölçüldüğü son başlıktır. 30. (Soldaki şeklin katlanmış hali seçeneklerden hangisi olamaz?), 33. (Yukarıda dört adet grafik tasarımı çalışması verilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesi düzenleme olarak doğru, diğerleri yanlıştır. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve size göre doğru olan seçeneği işaretleyiniz?), 44. (Yukarıda iki adet afiş çalışması görülmektedir. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve sizin algılamınıza göre görsel açıdan, bu çalışmalardan hangisi daha rahat algılanabilmektedir?) ve 52. (Yukarıda, aynı konunun iki farklı açıdan fotoğrafları görülmektedir. Size göre konumlandırma açısından hangisi daha doğrudur?) sorularla ölçülmüştür.

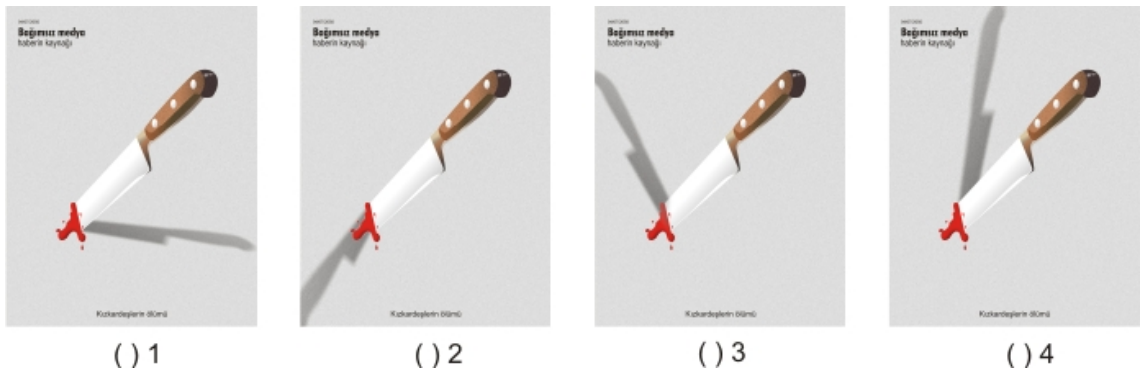
Yön algısının ölçüldüğü ilk soru soru formunun 30. sorusudur (Soldaki şeklin katlanmış hali seçeneklerden hangisi olamaz?) (Özgüven, 2003:249). Tablo 52’de de görüldüğü gibi deneklerin % 61’i B seçeneğini, % 21,7’si C seçeneğini, % 6,3’ü A seçeneğini, % 3’ü de D seçeneğini şeklin katlanmış biçimi olarak algılamıştır. Sorunun doğru cevabı B seçeneğidir. Bu durumda doğru yanıtlanma oranı % 61,0 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 52: Otuz Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	38	6,1	6,3
B	369	59,5	61,0
C	131	21,1	21,7
D	18	2,9	3,0
Hiçbiri	49	7,9	8,1
Toplam	605	97,6	100,0
Cevapsız	15	2,4	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda 33. sırada yer alan soru da (Yukarıda dört adet grafik tasarımı çalışması verilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesi düzenleme olarak doğru, diğerleri yanlıştır. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve size göre doğru olan seçeneği işaretleyiniz) yön algısını ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış bir diğer sorudur. Tablo 53’de de görüldüğü gibi deneklerin % 73,3’ü bir numaralı çalışmayı, % 13,9’u dört numaralı çalışmayı, % 7’si iki numaralı çalışmayı, % 5,7’si ise üç numaralı çalışmayı düzenleme olarak doğru bulmuşlardır. Doğru yanıtın bir numaralı seçenek olduğu göz önünde tutulduğunda doğru yanıt oranı da % 73,3 olarak ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 53: Otuz Üç Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	447	72,1	73,3
2	43	6,9	7,0
3	35	5,6	5,7
4	85	13,7	13,9
Toplam	610	98,4	100,0
Cevapsız	10	1,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Yön algısının ölçüldüğü bir diğer soru da 44. sorudur (Yukarıda iki adet afiş çalışması görülmektedir. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve sizin algılamınıza göre görsel açıdan bu çalışmalardan hangisi daha rahat algılanabilmektedir?) (Mengü ERTEL'in çalışması, Çam,2007:276; Genç, 1990:83).

Tablo 54 ilgili soruya verilen yanıtların dağılımını içermektedir. Deneklerin % 65,8'i A seçeneğindeki çalışmayı daha rahat algılamak, % 27,5'i ise B çalışmasını daha rahat algıladığını belirtmiştir. Diğer yandan deneklerin 6,7'si ise "fikrim yok" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu sorunun doğru yanıtlanma oranı da % 65,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum; Genç ve Siphioğlu' nun (1990:81) vurguladığı gibi, görsel olarak dinamik etkinin soldan sağa doğru belirmesini de doğrular niteliktedir. Bir başka ifade ile görsel yapıdaki soldan sağa doğru olan hareketler daha kolay algılanabilmektedir.

A

B

Tablo 54: Kırk Dört Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	403	65,0	65,8
B	168	27,1	27,5
Fikrim Yok	41	6,6	6,7
Toplam	612	98,7	100,0
Cevapsız	8	1,3	
Genel Toplam	620	100,0	

Yön algısının ölçüldüğü son soru ise 52. sorudur (Yukarıda aynı konunun iki farklı açıdan fotoğrafları görülmektedir. Size göre konumlandırma açısından hangisi daha doğrudur?) (Zaman, 2006: 47). Tablo 55’de de görüldüğü gibi deneklerin % 48,3’ü iki numaralı fotoğrafı, % 51,7’si ise bir numaralı fotoğrafı konumlandırma açısından daha doğru bulmuştur. Bu sorunun doğru cevap oranı ise % 48,3 olarak gerçekleşmiştir.

( ) 1

( ) 2

Tablo 55: Elli İki Numaralı Sorunun Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	313	50,5	51,7
2	293	47,3	48,3
Toplam	606	97,7	100,0
Cevapsız	14	2,3	
Toplam	620	100,0	

Yukarıda da belirtildiği gibi deneklerin yön algısı toplam dört soruyla ölçülmüştür. Tablo 56 deneklerin yön algısının ölçümüne verdikleri yanıtların

doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak göstermektedir. Buna göre deneklerin en yüksek oranda doğru yanıt verdikleri soru % 73,3 ile 33. soru olurken, en düşük oranda doğru yanıtlanan soru ise % 48,3 ile 52. soru olmuştur.

Tablo 56: Yön Algısı Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
30. Soru	369	61,0	236	39,0
33. Soru	447	73,3	163	26,7
44. Soru	403	65,8	209	34,2
52. Soru	293	48,3	313	51,7

4.2.7. Grafik Tasarım Elemanları Merkezi Eğilim İstatistik Bulguları

Yukarıda her bir grafik tasarım eleman başlıklarının (çizgi, ton-değer, renk, doku, biçim/form/ölçü, yön) ayrı ayrı frekans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Bu başlık altında ise öncelikle her bir sorunun doğru cevabına karşılık gelen puan değeri ortaya konup daha sonra “compute” komutu aracılığıyla deneklerin her bir başlığa ait puanlarının (grafik tasarım elemanları başlıklarına göre) aritmetik ortalamaya göre sıralamasına yer verilecektir. Soru formunda yer alan her bir soru zorluk derecesine göre 1 ile 3 arası puanlanmıştır (1= Kolay, 2=Orta, 3=Zor). Tablo 57, grafik tasarım elemanlarına ait sorulara verilen puanları göstermektedir.

Tablo 57: Grafik Tasarım Elemanları Puan Değerleri

Soru Numaraları	Kolay (1)	Orta (2)	Zor (3)
15,16,17,18,19,23,24,26, 33,36,44	X		
20,30,39,52,53,		X	
34,35,37,38,40,41,42			X

Yukarıda da belirtildiği gibi bu başlık altında grafik tasarım elemanları olan çizgi, ton/değer, renk, doku, biçim/form/ölçü ve yön başlıklarına ait sorulara deneklerin

verdikleri yanıtlardan aldıkları puanların aritmetik ortalamaya göre sıralamasına yer verilmiştir. Tablo 58 aritmetik ortalamaların yanı sıra; en düşük, en yüksek ve standart sapma değerlerini de içermektedir.

Tablo 58: Grafik Tasarım Elemanları Merkezi Eğilim İstatistikleri

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Ton-Değer	620	,00	2,67	1,4656	,79312
Renk	620	,00	2,43	1,1459	,45331
Yön	620	,00	1,75	1,0569	,44791
Bütün Tasarım Elemanları	620	,09	1,57	,9837	,24164
Çizgi	620	,00	1,00	,7310	,20628
Biçim/Form/Ölçü	620	,00	1,00	,6613	,29348
Doku	620	,00	1,00	,5355	,34393

Puanların yorumlanmasında aşağıdaki sınıflandırma temel alınmıştır. Dikkat edilirse bu sınıflandırma soruların zorluk derecesine verilen puanlamayla da örtüşmektedir.

0 - 0,99 = Düşük Puan Düzeyi

1 – 1,99 = Orta Puan Düzeyi

2 – 3 = Yüksek Puan Düzeyi

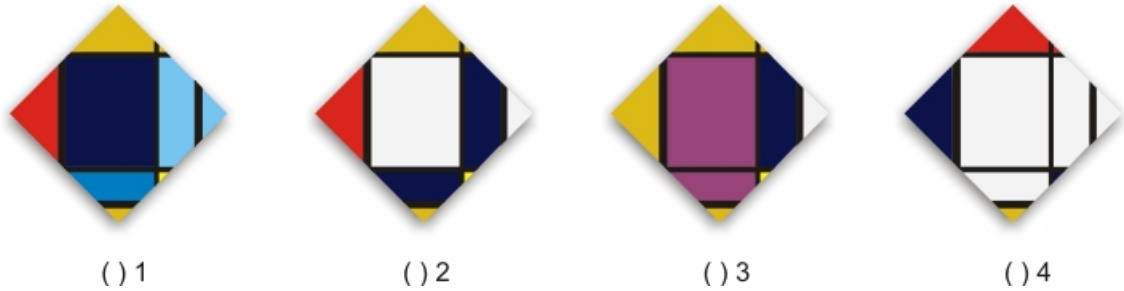
Buna göre deneklerin tüm tasarım elemanları puan ortalaması **0,98** olarak gerçekleşmiştir. Yukarıdaki sınıflandırmaya göre orta puan düzeyine çok yakın olmak kaydıyla deneklerin grafik tasarım elemanlarından elde ettikleri puan ortalaması “düşük” düzeydedir. Diğer yandan deneklerin en yüksek düzeyde puan ortalamasına sahip oldukları tasarım elemanı başlığı “ton-değer” olurken, en düşük düzeyde puan ortalamasına sahip oldukları tasarım elemanı başlığı ise “doku” olmuştur. Ancak tasarım elemanlarına ait bu sıralamada yüksek puan ortalaması yüksek düzeyde o başlığa ait soruların doğru yanıtladığı anlamını taşımamaktadır. Çünkü her bir başlıkta yer alan sorulara verilen puan değerleri onların zorluk derecesine göre farklı puanlamaya (1, 2 ,3) tabi tutulmuştur.

4.3. Grafik Tasarım İlkelerinin Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları

Bu başlık altında grafik tasarım ilkeleri olan bütünlük/denge, oran/orantı ve vurgu başlıklarını içeren sorulara deneklerin verdikleri yanıtlar frekans analizi aracılığıyla değerlendirilecektir.

4.3.1 Bütünlük/Denge Algısı

Bütünlük/denge algısı soru formunda yer alan 31, 43 ve 48. sorularla ölçülmüştür. Tablo 59, 31 numaralı soruya verilen yanıtların dağılımını içermektedir (Yukarıda dört adet çalışma verilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesinde renk dengesi vardır. Siz hangi seçeneği daha dengeli algılayabiliyorsunuz?). Dağılıma göre deneklerin % 32,1'i bir numaralı seçeneği, % 30,1'i iki numaralı seçeneği, % 30,9'u üç numaralı seçeneği, % 7,0'si de dört numaralı seçeneği daha dengeli algıladıklarını ifade etmişlerdir. Doğru cevabın dört numaralı seçenek olduğu düşünüldüğünde deneklerin sadece % 7,0'sinin bu soruya doğru yanıt verdikleri görülmüş olacaktır.

Tablo 59: Otuz Bir Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	193	31,1	32,1
2	181	29,2	30,1
3	186	30,0	30,9
4	42	6,8	7,0
Toplam	602	97,1	100,0
Cevapsız	18	2,9	
Genel Toplam	620	100,0	

Bütünlük/denge algısını ölçen bir diğer soru da 43. sorudur (Yukarıda dört adet afiş çalışması görülmektedir. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve sizin algılamınıza göre hangi seçenekte "kompozisyonda denge" açısından farklı bir grafik düzenleme yapılmıştır?) (Çam, 2007: 61; Haydaroğlu, 2006:9, çalışmalar: Yurdaer Altıntaş, Turgay Betil). Tablo 60'da da görüldüğü gibi deneklerin % 47,1'i C seçeneğinde, % 20,9'u B seçeneğinde, % 13,3'ü D seçeneğinde, % 11,6'sı da A seçeneğinde farklı bir düzenleme algıladıklarını belirtmişlerdir. C seçeneğinin bu sorunun doğru cevabı olduğu düşünüldüğünde doğru cevap oranının % 47,1 olarak gerçekleştiği görülecektir.

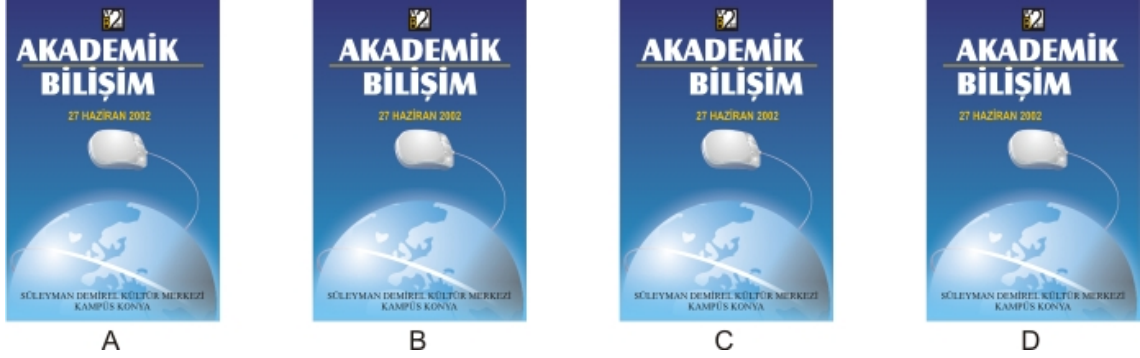

Tablo 60: Kırk Üç Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	71	11,5	11,6
B	128	20,6	20,9
C	288	46,5	47,1
D	81	13,1	13,3
Fikrim Yok	43	6,9	7,0
Toplam	611	98,5	100,0
Cevapsız	9	1,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Bütünlük/Denge algısının ölçüldüğü son soru, soru formunun 48 numaralı sorusudur (Yukarıda aynı afiş çalışmasının dört farklı düzenlemesi yer almaktadır. Afişlere dikkatlice bakınız sizce hangi seçenekteki çalışma daha doğrudur ve daha rahat algılanabilmektedir?). Deneklerin ilgili soruya verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 61'de yer almaktadır. Dağılıma göre deneklerin % 60,9'u B seçeneğindeki çalışmayı, %

7,1'i D, % 6,4'ü A, % 5,1'i de C seçeneğindeki çalışmayı daha doğru ve daha rahat algıladıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra deneklerin % 20,6'sı da fikrim yok yanıtını vermiştir. Deneklerin % 60,9'u bu soruyu doğru yanıtlamışlardır (Doğru yanıt B seçeneğidir).

Tablo 61: Kırk Sekiz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	39	6,3	6,4
B	370	59,7	60,9
C	31	5,0	5,1
D	43	6,9	7,1
Fikrim Yok	125	20,2	20,6
Toplam	608	98,1	100,0
Cevapsız	12	1,9	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan toplam üç soruyla deneklerin bütünlük/denge algısı ölçülmüştür. Tablo 62 deneklerin bütünlük/denge algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır. Buna göre en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru 48. soru olurken (% 60,9), en düşük doğru cevap oranı ise 31. soruya aittir (%7,0).

Tablo 62: Bütünlük/Denge Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
31. Soru	42	7,0	560	93,0
43. Soru	288	47,1	323	52,9
48. Soru	370	60,9	238	39,1

4.3.2. Oran/Orantı, Ritim Algılaması

Grafik tasarım elemanlarının algısını ölçen bir diğer alt başlık ise “Oran/orantı, Ritim” algısını içermektedir. Söz konusu algı; soru formunun 21, 22, 28 ve 29 numaralı soruları aracılığıyla ölçülmüştür. Tablo 63; 21 numaralı soruya (Yukarıda "tipografi" kelimesinin yazılışlarından bir tanesi harf boşluk düzenleme açısından daha doğrudur. Buna göre sizce doğru olan seçeneği işaretleyiniz?) verilen yanıtların dağılımını içermektedir. (Sarıkavak, 2003:107). Buna göre deneklerin % 69,4'ü B seçeneğinin, % 18,6'sı A seçeneğinin, % 7,1'i C seçeneğinin, % 3,7'si E seçeneğinin, % 1,1'i de D seçeneğinin yazılışının harf boşluk düzenleme açısından daha doğru olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunun doğru cevabı ise B seçeneğidir. Buna göre yirmi bir numaralı soruyu doğru yanıtlayanların oranı % 69,4 olurken, yanlış yanıtlayanların oranı ise % 30,6 olarak gerçekleşmiştir.

Tipografi   **Tipografi**   **Tipografi**   **Tipografi**   **Tipografi**
A   B   C   D   E

Tablo 63: Yirmi Bir Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	115	18,5	18,6
B	428	69,0	69,4
C	44	7,1	7,1
D	7	1,1	1,1
E	23	3,7	3,7
Toplam	617	99,5	100,0
Cevapsız	3	,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Oran/Orantı, Ritim algılamasının ölçüldüğü bir diğer soru da 22. sorudur (Yukarıda beş adet "A" harfi görülmektedir. Harf oranlarına göre bu harflerden doğru olan sizce hangisidir?). Oran/Orantı, Ritim algısının ölçüldüğü soruya deneklerin % 99,7'si yanıt vermişlerdir. Buna göre deneklerin % 64,7'si E seçeneğindeki, % 33,0'ü A seçeneğindeki, % 1,1'i D seçeneğindeki, % 0,6'sı C seçeneğindeki, % 0,5'i de B seçeneğindeki harfin oransal olarak doğru olduğunu belirtmişlerdir. Sorunun doğru cevabının E seçeneği olduğu düşünüldüğünde doğru yanıtların oranının % 64,7, yanlış yanıtların oranının ise % 35,3 olduğu ortaya konmuş olacaktır.

Deneklerin çoğunluğu tarafından fontlarda yapılan en boy oranındaki bozulmalar algılanabilmektedir. Buna bağlı olarak, grafik tasarım sürecinde fontların orijinal yapısında oynanmaması gerekliliği anlaşılabilir.

Tablo 64: Yirmi İki Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	204	32,9	33,0
B	3	,5	,5
C	4	,6	,6
D	7	1,1	1,1
E	400	64,5	64,7
Toplam	618	99,7	100,0
Cevapsız	2	,3	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda 28. sırada yer alan soru da oran/orantı, ritim algısını ölçmektedir (Yukarıda dört adet farklı düzenleme verilmiştir. Seçeneklerden hangisinde "ritim" yoktur?). Tablo 65'de de görüldüğü gibi deneklerin % 68,8'i D seçeneğinde, % 14,3'ü A seçeneğinde, % 7,1'i C seçeneğinde, % 3,8'i de B seçeneğinde ritim olmadığını belirtmişlerdir. Deneklerin % 6,1'i ise "hiçbiri" yanıtını vermişlerdir. D seçeneği bu sorunun doğru yanıtıdır. Buna göre deneklerin % 68,8'i gibi önemli bir bölümü bu soruya doğru yanıt verirken, % 31,2'si de yanlış yanıt vermişlerdir.

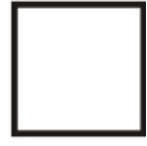
A

B

C

D

Tablo 65: Yirmi Sekiz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	87	14,0	14,3
B	23	3,7	3,8
C	43	6,9	7,1
D	418	67,4	68,8
Hiçbiri	37	6,0	6,1
Toplam	608	98,1	100,0
Cevapsız	12	1,9	
Genel Toplam	620	100,0	

Oran/Orantı, Ritim algısının ölçüldüğü son soru 29. sorudur (Yukarıdaki şekillerden hangilerinde size göre hareketlilik - dinamik etki - algılanabilir?). Tablo 66'da soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır.

Buna göre deneklerin % 53,0'ü BD şekillerinde, % 9,4'ü AD şekillerinde, % 8,7'si CA şekillerinde, % 1,8'i AB şekillerinde, % 0,3'ü c şeklinde, % 0,2'si de CD şekillerinde dinamik etki algılamadığını belirtmiştir. Deneklerin % 26,6'sı da hiçbir seçenekte dinamik etki algılamadığını belirtmiştir. Sorunun doğru yanıtlanma oranı % 53,0'dür. Diğer bir ifadeyle sorunun doğru cevabı BD seçenekleridir.

A

B

C

D

Tablo 66: Yirmi Dokuz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
BD	321	51,8	53,0
AB	11	1,8	1,8
CA	53	8,5	8,7
AD	57	9,2	9,4
Hiçbiri	161	26,0	26,6
CD	1	,2	,2
C	2	,3	,3
Toplam	606	97,7	100,0
Cevapsız	14	2,3	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan toplam dört soruyla deneklerin oran/orantı, ritim algısı ölçülmüştür. Tablo 67 deneklerin oran/orantı algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır.

Buna göre en yüksek oranda doğru yanıtlanan soru 21. soru olurken (% 69,4), en düşük doğru cevap oranı ise 29. soruya aittir (% 53,0). Tablodan da anlaşılacağı üzere denekler genel olarak oran/orantı, ritim algılama sorularına yüksek düzeyde doğru yanıt vermişlerdir.

Tablo 67: Oran/Orantı Algılama Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
21. Soru	428	69,4	189	30,6
22. Soru	400	64,7	218	35,3
28. Soru	418	68,8	190	31,2
29. Soru	321	53,0	285	47,0

4.3.3. Vurgu Algısı

Grafik tasarım elemanlarının algılanmasının ölçüldüğü son alt başlık ise vurgu algısıdır. Vurgu algısı da soru formunda 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60 ve 61. sorular aracılığıyla ölçülmüştür. Vurgu algısının ölçüldüğü ilk soru, 54. sorudur (Aşağıda farklı

amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Size göre kavramlardan hangisi amblemin görsel yapısını vurgulayabilmektedir?).

Tablo 68’de 54. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 89,8’i giyim, % 5,2’si makine, % 2’si gıda, % 1,2’si de ulaşım kavramlarının soruda verilen amblemin görsel yapısını vurguladığını belirtmişlerdir. Sorunun doğru cevabının “giyim” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin büyük bir kısmı (% 89,8) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

54. 1) Gıda 2) Makine 3) Giyim 4) Ulaşım 5) Diğer:.....
55. 1) Kargo 2) İnşaat 3) Giyim 4) Ulaşım 5) Diğer:.....
56. 1) Tarım 2) Kozmetik 3) İnşaat 4) Besicilik 5) Diğer:.....
57. 1) Denizcilik 2) İnşaat 3) Moda 4) Yayıncılık 5) Diğer:.....

Tablo 68: Elli Dört Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Gıda	12	1,9	2,0
Makine	31	5,0	5,2
Giyim	537	86,6	89,8
Ulaşım	7	1,1	1,2
Doğan	3	,5	,5
Yaprak	1	,2	,2
Doğa	2	,3	,3
Sağlık	1	,2	,2
Orman-Ağaç	1	,2	,2
Mitoz Bölünme	1	,2	,2
Yaratıcılık	1	,2	,2
Moda	1	,2	,2
Toplam	598	96,5	100,0
Cevapsız	22	3,5	
Genel Toplam	620	100,0	

Vurgu algısının ölçüldüğü ikinci soru, 55. sorudur (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Size göre kavramlardan hangisi amblemin görsel yapısını vurgulayabilmektedir?). Tablo 69’da 55. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 81,7’si inşaat, % 14,5’i kargo, % 1’i kitap kavramlarının soruda verilen amblemin görsel yapısını vurguladığını belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “inşaat” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin büyük bir kısmı (% 81,7) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 69: Elli Beş Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kargo	87	14,0	14,5
İnşaat	491	79,2	81,7
Giyim	4	,6	,7
Ulaşım	5	,8	,8
Üst Üste Kağıtlar	1	,2	,2
Yığıntı	1	,2	,2
K Harfi	1	,2	,2
Kitap	6	1,0	1,0
Kütüphane	1	,2	,2
Arşiv	1	,2	,2
Yayıncılık	1	,2	,2
Kırtasiye	2	,3	,3
Toplam	601	96,9	100,0
Cevapsız	19	3,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunun 56 numaralı sorusu da (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Size göre kavramlardan hangisi amblemin görsel yapısını vurgulayabilmektedir?) tıpkı önceki iki soruda olduğu gibi vurgu algısını ölçmektedir. Tablo 70’de 56. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 86,6’sı tarım, % 8,9’u besicilik, % 3,8’i kozmetik kavramlarının soruda verilen amblemin görsel yapısını vurguladığını belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “tarım” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun

deneklerin büyük bir kısmı (% 86,6) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 70: Elli Altı Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Tarım	528	85,2	86,6
Kozmetik	23	3,7	3,8
Besicilik	54	8,7	8,9
Yiyecek	3	,5	,5
Mektup	1	,2	,2
Çerçeve	1	,2	,2
Toplam	610	98,4	100,0
Cevapsız	10	1,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunun 57 numaralı sorusu da (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Size göre kavramlardan hangisi amblemin görsel yapısını vurgulayabilmektedir?) tıpkı önceki sorularda olduğu gibi vurgu algısını ölçmektedir. Tablo 71’de 57. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Buna göre deneklerin % 63,1’i yayıncılık, % 31,1’i denizcilik, % 3,5’i moda kavramlarının soruda verilen amblemin görsel yapısını vurguladığını belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “yayıncılık” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin önemli bir kısmı (% 63,1) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 71: Elli Yedi Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Denizcilik	188	30,3	31,1
İnşaat	3	,5	,5
Moda	21	3,4	3,5
Yayıncılık	381	61,5	63,1
M.E.B.	2	,3	,3
Havacılık	6	1,0	1,0
Martı	1	,2	,2
Spor	1	,2	,2
Banka	1	,2	,2
Toplam	604	97,4	100,0
Cevapsız	16	2,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Vurgu algısına yönelik soru formunda yer alan bir diğer soru da 58. sorudur (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Her ambleme dikkatlice bakınız ve bu amblemlerin sizde yarattığı algısal ifade seçeneklerindeki hangi kavramla örtüşmektedir?) Tablo 72’de 58. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Dağılıma göre deneklerin % 80,0’i umut, % 11,0’i barış, % 2,1’i seks, % 1,1’i savaş, % 1,0’i de hız kavramlarının soruda verilen amblemin kendilerinde yarattığı algısal ifade ile örtüştüğünü belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “umut” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin önemli bir kısmı (% 80,0) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

58. 1) Hız 2) Umut 3) Sex 4) Savaş 5) Diğer:.....
59. 1) Kadınsı 2) Erotizm 3) Çatışma 4) Eğlence 5) Diğer:.....
60. 1) Kadınsı 2) Hız 3) Çatışma 4) Durağan 5) Diğer:.....
61. 1) Umut 2) Kumar 3) Tatil 4) Sex 5) Diğer:.....

Tablo 72: Elli Sekiz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Hız	6	1,0	1,0
Umut	487	78,5	80,0
Sex	13	2,1	2,1
Savaş	7	1,1	1,1
Barış	67	10,8	11,0
Dostluk	4	,6	,7
Huzur	5	,8	,8
Eğitim	2	,3	,3
Birlik	8	1,3	1,3
Aile Planlaması	1	,2	,2
Aile	7	1,1	1,1
Çocuksu	1	,2	,2
Coşku	1	,2	,2
Toplam	609	98,2	100,0
Cevapsız	11	1,8	
Genel Toplam	620	100,0	

Vurgu algısını ölçen bir diğer soru da 59. sorudur (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Her ambleme dikkatlice bakınız ve bu amblemlerin sizde yarattığı algısal ifade seçeneklerindeki hangi kavramla örtüşmektedir?) Tablo 73’de 59. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Dağılıma göre deneklerin % 44,2’si kadınsı, % 16,5’i çatışma, % 16,2’si eğlence, % 8,8’i de erotizm kavramlarının soruda verilen amblemin kendilerinde yarattığı algısal ifade ile örtüştüğünü belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “kadınsı” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin yarıya yakını (% 44,2) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 73: Elli Dokuz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kadını	246	39,7	44,2
Erotizm	49	7,9	8,8
Çatışma	92	14,8	16,5
Eğlence	90	14,5	16,2
Denge	9	1,5	1,6
Geri Dönüşüm	7	1,1	1,3
Sıkıntı	2	,3	,4
Kargaşa	11	1,8	2,0
El İşi	6	1,0	1,1
Yün	19	3,1	3,4
Rutin	3	,5	,5
Temizlik Maddesi	4	,6	,7
Giyim	7	1,1	1,3
Bağlanma	4	,6	,7
Etkileşim	1	,2	,2
Paylaşım	1	,2	,2
Berberlik	3	,5	,5
Kısır Döngü	1	,2	,2
Şeker	1	,2	,2
Hobi	1	,2	,2
Toplam	557	89,8	100,0
Cevapsız	63	10,2	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunun 60. sorusu da (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Her ambleme dikkatlice bakınız ve bu amblemlerin sizde yarattığı algısal ifade seçeneklerindeki hangi kavramla örtüşmektedir?) vurgu algısının ölçüldüğü bir sorudur. Tablo 74’de 60. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Dağılıma göre deneklerin % 76,2’si hız, % 5,3’ü durağan, % 4,5’i Nike, % 3,4’ü de spor kavramlarının soruda verilen amblemin kendilerinde yarattığı algısal ifade ile örtüştüğünü belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüştürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “hız” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin önemli bir bölümü (% 76,2) tarafından doğru yanıtladığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 74: Altmış Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Kadınısı	15	2,4	2,6
Hız	442	71,3	76,2
Çatışma	14	2,3	2,4
Durağan	31	5,0	5,3
Güve	1	,2	,2
Estetik	1	,2	,2
Doğru	9	1,5	1,6
İdeal	1	,2	,2
Nike	26	4,2	4,
Spor	20	3,2	3,4
Futbol	2	,3	,3
Önemli	1	,2	,2
Uyum	1	,2	,2
Başarı	1	,2	,2
Garanti	3	,5	,5
Kontrol	6	1,0	1,0
Tutku	1	,2	,2
Kararlılık	2	,3	,3
Onay	2	,3	,3
Kalite	1	,2	,2
Toplam	580	93,5	100,0
Cevapsız	40	6,5	
Genel Toplam	620	100,	

Vurgu algısı aynı zamanda soru formunun son sorusu da olan 61. sorusu (Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Her ambleme dikkatlice bakınız ve bu amblemlerin sizde yarattığı algısal ifade seçeneklerdeki hangi kavramla örtüşmektedir?) ile ölçülmüştür. Tablo 75’de 61. soruya verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Dağılıma göre deneklerin % 70,9’u seks, % 17,2’si kumar, % 5,7’si kumar, % 4,0’ü de umut kavramlarının soruda verilen amblemin kendilerinde yarattığı algısal ifade ile örtüşüğünü belirtmişlerdir. Daha düşük oranlarda farklı kavramlar denekler tarafından amblemin görsel yapısıyla örtüşürülmüştür. Sorunun doğru cevabının “seks” olduğu düşünüldüğünde, bu sorunun deneklerin önemli bir bölümü (% 70,9) tarafından doğru yanıtlandığı ortaya konmuş olacaktır.

Tablo 75: Altmış Bir Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Umut	23	3,7	4,0
Kumar	99	16,0	17,2
Tatil	33	5,3	5,7
Sex	407	65,6	70,9
Erotiz	1	,2	,2
Kamp/Gezi	1	,2	,2
Savaş	1	,2	,2
Eğlence	3	,5	,5
Şifre	1	,2	,2
Akıllı Tavşan	3	,5	,5
Ahlaksızlık	1	,2	,2
Çocuk	1	,2	,2
Toplam	574	92,6	100,0
Cevapsız	46	7,4	
Genel Toplam	620	100,0	

4.4. Grafik Tasarım İlkeleri Merkezi Eğilim İstatistik Bulguları

Yukarıda her bir grafik tasarım ilkeleri başlıklarının (bütünlük, oran/orantı ve vurgu) ayrı ayrı frekans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Bu başlık altında ise öncelikle her bir sorunun doğru cevabına karşılık gelen puan değeri ortaya konup daha sonra “compute” komutu aracılığıyla deneklerin her bir başlığa ait puanlarının (grafik tasarım elemanları başlıklarına göre) aritmetik ortalamaya göre sıralamasına yer verilecektir. Soru formunda yer alan her bir soru zorluk derecesine göre 1 ile 3 arası puanlanmıştır (1= Kolay, 2=Orta, 3=Zor). Tablo 85, grafik tasarım ilkelerine ait sorulara verilen puanları göstermektedir.

Tablo 85: Grafik Tasarım İlkeleri Puan Değerleri

Soru Numaraları	Kolay (1)	Orta (2)	Zor (3)
22,28,54,55,56,57,58,59,60,61	X		
21,29,43,48		X	
31			X

Yukarıda da belirtildiği gibi bu başlık altında grafik tasarım ilkeleri olan bütünlük, oran/orantı, ve vurgu başlıklarına ait sorulara deneklerin verdikleri yanıtlardan aldıkları puanların aritmetik ortalamaya göre sıralamasına yer verilmiştir. Tablo 86 aritmetik ortalamaların yanı sıra; en düşük, en yüksek ve standart sapma değerlerini de içermektedir.

Tablo 86: Grafik Tasarım İlkeleri Merkezi Eğilim İstatistikleri

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Oran/Orantı, Ritim	620	,00	1,50	,9339	,40800
Bütün Tasarım İlkeleri	620	,00	1,33	,7825	,20725
Bütünlük, Denge	620	,00	2,33	,7753	,56592
Vurgu	620	,00	1,00	,7095	,19117

Buna göre deneklerin tüm tasarım ilkeleri puan ortalaması **0,78** olarak gerçekleşmiştir. Deneklerin grafik tasarım elemanlarından elde ettikleri puan ortalaması “düşük” düzeydedir. Ancak puan ortalamasının düşük olmasının en önemli nedenlerinden birisi, tasarım ilkelerini ölçen soruların önemli bir bölümünün puan değerinin “1” puan olmasıdır. Deneklerin en yüksek düzeyde puan ortalamasına sahip oldukları tasarım ilkeleri başlığı “oran/orantı” olurken, en düşük düzeyde puan ortalamasına sahip oldukları tasarım ilkeleri başlığı ise “vurgu” olmuştur. Ancak tasarım ilkelerine ait bu sıralamada yüksek puan ortalaması yüksek düzeyde o başlığa ait soruların doğru yanıtlandığı anlamını taşımamaktadır. Çünkü her bir başlıkta yer alan sorulara verilen puan değerleri onların zorluk derecesine göre farklı puanlamaya (1, 2 ,3) tabi tutulmuştur.

Bu başlık altında son olarak deneklerin tüm sorulara verdikleri yanıtlardan elde ettikleri puan ortalamasına ilişkin bulgulara yer verilecektir. Deneklerin bütün olarak grafik tasarım elemanları ve ilkelerinden elde ettikleri puanlara ilişkin merkezi eğilim istatistik sonuçları Tablo 87’de görülmektedir. Buna göre deneklerin grafik tasarım ilke ve elemanları puan ortalaması **0,90** olarak gerçekleşmiştir. Yukarıda yapılan puan sınıflamasına göre bu puan düzeyi “düşük” düzey olarak adlandırılabilir.

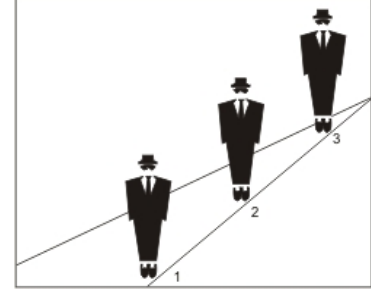
Tablo 87: Grafik Tasarım İlkeleri ve Elemanları Merkezi Eğilim İstatistikleri

	Denek Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Tasarım İlkeleri ve Elemanları	620	,04	1,37	,9062	,18530

4.5. Grafik Tasarım İlke Ve Elemanları İçinde Yer Almayan, Bütün Grafik Tasarım İlke ve Elemanlarında Yer Alan Soruların Algılanmasına Yönelik Betimleyici Analiz Bulguları.

Tablo 76: Yirmi Beş Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1 numaralı figür en büyük görünmektedir	43	6,9	7,0
2 numaralı figür en büyük görünmektedir	15	2,4	2,4
3 numaralı figür en büyük görünmektedir	430	69,4	70,0
Fikrim Yok	115	18,5	18,7
Hepsi Eşit	11	1,8	1,8
Toplam	614	99,0	100,0
Cevapsız	6	1,0	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 25 numaralı soru (Yandaki şekle dikkatlice bakınız. 1, 2, 3 numaralarla belirtilen figürlere ilişkin olarak sizce aşağıdakilerden hangisi doğrudur ?) genel algı düzeyi bağlamında algısal yanılsamanın ölçüldüğü bir sorudur. (Baymur, 1972:147; Güner, 1970: 11). Tablo 76’da yer alan yanıtlara göre deneklerin %69,4’ü doğru cevabı yani “üç numaralı figür en büyük görünmektedir” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 2,4’ü “iki numaralı figür en büyük görünmektedir”, % 6,9’u “bir numaralı figür en büyük görünmektedir”, % 18,5’i “Fikrim yok”, % 1,8’i de seçeneklerde olamamasına rağmen “Hepsi eşit” yanıtlarını vermişlerdir.

Soru formunda yer alan 27 numaralı soru (Yukarıda dört şekil verilmiştir. Bu şekillerden bir tanesi sakinlik (dinginlik) etkisi vermektedir. Şekillere dikkatlice bakınız, size göre hangi şekilde bu sakinlik (dinginlik) algılanmaktadır?) genel algı düzeyinin ölçüldüğü bir sorudur. (Genç&Sipahioğlu, 1990: 65). Tablo 77’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 77,6’sı doğru cevabı yani “C” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 6,8’i “A” seçeneğini, % 2,9’u “B” seçeneğini, % 3,7’i “D” seçeneğini, % 8,1’i “Hiçbiri” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 77: Yirmi Yedi Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	42	6,8	6,8
B	18	2,9	2,9
C	481	77,6	78,3
D	23	3,7	3,7
Hiçbiri	50	8,1	8,1
Toplam	614	99,0	100,0
Cevapsız	6	1,0	
Genel Toplam	620	100,0	

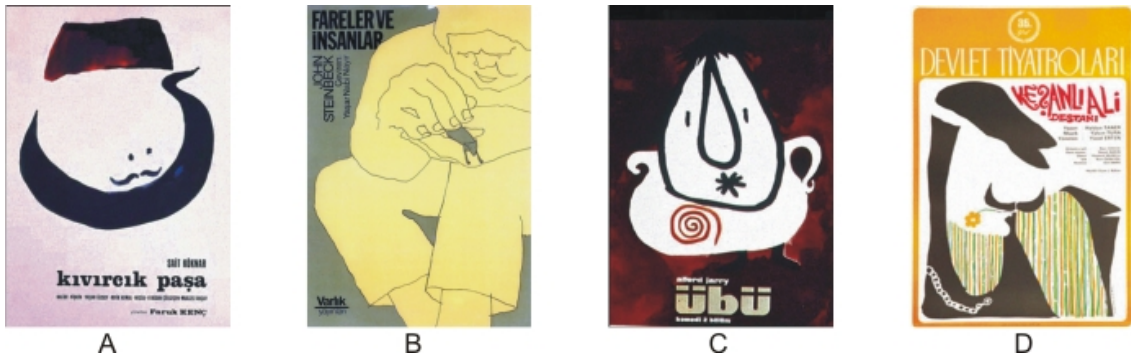
Soru formunda yer alan 32 numaralı soru (Size göre yukarıdaki çalışmalardan hangisi daha dikkat çekicidir ve en kolay algılanabilmektedir?) genel algı düzeyinin ölçüldüğü bir sorudur. Tablo 78’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 91,5’i doğru cevabı yani “2.” seçeneği işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 2,7’i “1.” seçeneği, % 4,8’i “3.” seçeneği, % 0,3’ ü “4.” seçeneği, % 8,1’i işaretlemişlerdir.

Tablo 78: Otuz iki Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1	17	2,7	2,8
2	567	91,5	92,0
3	30	4,8	4,9
4	2	,3	,3
Toplam	616	99,4	100,0
Cevapsız	4	,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 45 numaralı soru (Yukarıdaki afiş / kitap kapağı çalışmalarından birinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan seçenek hangisidir ?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarında sanatçı / tasarımcı üslup farklılığının ölçüldüğü bir sorudur. (Çam, 2007:24, Durmaz, 2008:22, afişler: Mengü ERTEL, Sait MADEN). Tablo 79’da yer alan yanıtlara göre deneklerin % 82,7’si doğru cevabı yani “B” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 1,5’i “A” seçeneğini, % 3,4’ü “C” seçeneğini, % 8,7’ si “D” seçeneğini, % 2,6’sı da “Fikrim yok” seçeneğini işaretlemişlerdir.

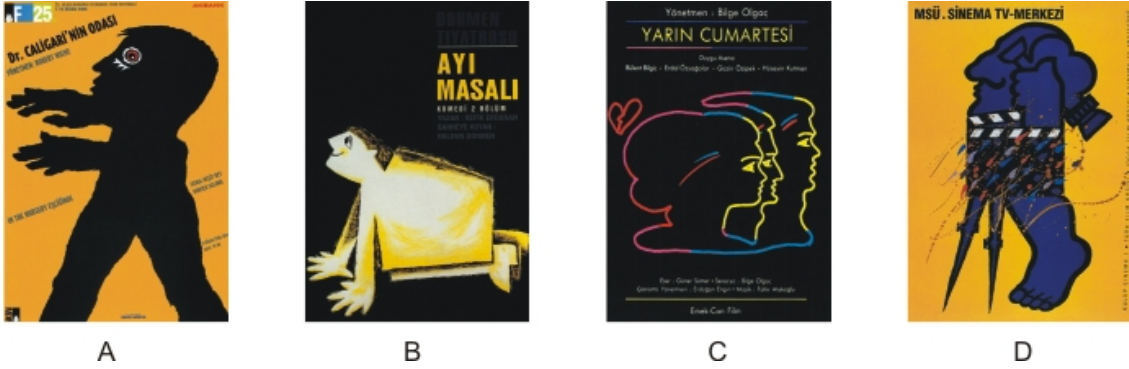

Tablo 79: Kırk beş Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	9	1,5	1,5
B	513	82,7	83,7
C	21	3,4	3,4
D	54	8,7	8,8
Fikrim Yok	16	2,6	2,6
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 46 numaralı soru (Yukarıdaki afiş çalışmalarından bir tanesinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan hangi seçenekteki çalışmadır?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarında sanatçı / tasarımcı üslup farklılığının ölçüldüğü bir sorudur.). (Çam, 2007: 56, Haydaroğlu, 2006: 21, afişler: Yurdaer ALTINTAŞ, Turgay BETİL).

Tablo 80’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 71,3’ü doğru cevabı yani “C” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 1,5’i “A” seçeneğini, % 12,4’ü “B” seçeneğini, % 8,9’ u “D” seçeneğini, % 4,7’si de “Fikrim yok” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 80: Kırk altı Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	9	1,5	1,5
B	7	12,4	12,6
C	442	71,3	72,2
D	5	8,9	9,0
Fikrim Yok	2	4,7	4,7
Topla	612	98,7	100,0
Cevapsız	8	1,3	
Genel	620	100,0	

Soru formunda yer alan 47 numaralı soru (Yukarıdaki afiş / kitap kapağı çalışmalarından bir tanesinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan hangi seçenekteki çalışmadır?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarında sanatçı / tasarımcı üslup farklılığının ölçüldüğü bir sorudur. (Haydaroğlu,2006: 92, çalışmalar: Sait MADEN, Yurdaer ALTINTAŞ).

Bu soruda önceki iki sorudan farklı olarak üslup açısından biraz daha birbirlerine benzeyen çalışmalar gösterilmiştir. Buna bağlı olarak doğru cevap oranı da düşük çıkmıştır. Tablo 81’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 6,5’i doğru cevabı yani “D” seçeneğini işaretlemişlerdir. Diğer yandan deneklerin % 47,7’si “A” seçeneğini, % 22,3’ü “B” seçeneğini, % 14,4’ ü “D” seçeneğini, % 8,1’i de “Fikrim yok” seçeneğini işaretlemişlerdir.

A

B

C

D

Tablo 81: Kırk yedi Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	296	47,7	48,3
B	138	22,3	22,5
C	89	14,4	14,5
D	40	6,5	6,5
Fikrim Yok	50	8,1	8,2
Toplam	613	98,9	100,0
Cevapsız	7	1,1	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 49 numaralı soru (Size göre, bu afişlerden hangisi “estetik değer” açısından daha iyidir?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarında estetik beğeni farklılığının ölçüldüğü bir sorudur.(Durmaz, 2007:32,33; Apa, 2007: 63, Afişler: Mesut MANİOĞLU, Emrah YÜCEL). Tablo 82’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 14,5’i “A” seçeneğini, % 49,2’si “B” seçeneğini, % 5,8’ü “C” seçeneğini, % 25,5’ i “D” seçeneğini, % 2,3’ü de “Hiçbiri” seçeneğini işaretlemişlerdir.

A

B

C

D

Tablo 82: Kırk dokuz Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	90	14,5	14,9
B	305	49,2	50,6
C	36	5,8	6,0
D	158	25,5	26,2
Hiçbiri	14	2,3	2,3
Toplam	603	97,3	100,0
Cevapsız	17	2,7	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 50 numaralı soru (Size göre, bu afişlerden hangisi bilgisayar yardımı ile hazırlanmamıştır ?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarında tasarım sürecinde teknik farklılığının ölçüldüğü bir sorudur. Tablo 83’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 37,3’ü doğru cevabı yani “C” seçeneğini işaretlemişlerdir. Deneklerin % 7,9’u “A” seçeneğini, % 37,4’ü “B” seçeneğini, % 6,3’ü “D” seçeneğini, % 7,9’u da “Hiçbiri” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 83: Elli Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A	49	7,9	8,2
B	232	37,4	38,7
C	231	37,3	38,5
D	39	6,3	6,5
Hiçbiri	49	7,9	8,2
Toplam	600	96,8	100,0
Cevapsız	20	3,2	
Genel Toplam	620	100,0	

Soru formunda yer alan 51 numaralı soru (Size göre, bu afişlerden hangilerinde fotoğraf kullanılmamıştır ?) genel algı düzeyi bağlamında grafik tasarım çalışmalarının ögesel farklılıklarının ölçüldüğü bir sorudur. Tablo 84’de yer alan yanıtlara göre deneklerin % 48,5’i doğru cevabı yani “A ve C” seçeneğini işaretlemişlerdir. Deneklerin % 6,8’i “D ve A” seçeneğini, % 14,7’si “D ve C” seçeneğini, % 8,2’si “C ve B” seçeneğini, % 7,9’u “C” seçeneğini, % 2,9’u “BD” seçeneğini, % 1,5’i “ACD” seçeneğini, % 0,6’sı da “Hiçbiri” seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 84: Elli bir Numaralı Soruya İlişkin Dağılım

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
A ve C	301	48,5	52,0
D ve A	42	6,8	7,3
D ve C	91	14,7	15,7
C ve B	51	8,2	8,8
C	49	7,9	8,5
BD	18	2,9	3,1
ACD	9	1,5	1,6
Hiçbiri	4	,6	,7
B	4	,6	,7
A	4	,6	,7
BCD	2	,3	,3
ABD	1	,2	,2
AB	2	,3	,3
D	1	,2	,2
Toplam	579	93,4	100,0
Cevapsız	41	6,6	
Genel Toplam	620	100,0	

Yukarıda da belirtildiği gibi deneklerin vurgu algısı toplam sekiz soruyla ölçülmüştür. Tablo 85 deneklerin vurgu algısının ölçümüne verdikleri yanıtların doğruluk/yanlışlık oranını ayrıntılı olarak göstermektedir. Buna göre deneklerin en yüksek oranda doğru yanıt verdikleri soru % 89,8 ile 54. soru olurken, en düşük oranda doğru yanıtlanan soru ise % 44,2 ile 59. soru olmuştur.

Tablo 85: Vurgu Algısı Soruları Doğru/Yanlış Oranları

Soru Numarası	Doğru Yanıt		Yanlış Yanıt	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
54. Soru	537	89,8	61	10,2
55. Soru	491	81,7	110	18,3
56. Soru	528	86,6	82	13,4
57. Soru	381	63,1	223	36,9
58. Soru	487	80,0	122	20,0
59. Soru	246	44,2	311	55,8
60. Soru	442	76,2	138	23,8
61. Soru	407	70,9	167	29,1

4.6. Grafik Tasarım İlke ve Elemanlarının Algı Düzeyinin Demografik Değişkenlerle ve Sanatla İlgili Düzeyiyle İlişkisi

Bu başlık altında iki aşamalı olarak grafik tasarım ilkeleri, elemanları ve genel algı düzeylerinin demografik değişkenlere ve sanatla ilgi düzeyine göre farklılaşım farklılaşmadığı ortaya konmaya çalışılacaktır. Soru formunda 1. ile 14. sorular arasındaki değişkenler demografik nitelikleri ve sanatla ilgi düzeyini ölçmektedir. Söz konusu değişkenler cinsiyet, yaşamın önemli bir bölümünün geçirildiği yerleşim birimi, pozisyon, ana bilim dalı, sanatsal üretim uğraşısı, sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gibi sorulardan oluşmaktadır.

4.7. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısının Demografik Niteliklerle İlişkisi

Yukarıda da belirtildiği gibi bu başlık altında grafik tasarım elemanları (çizgi, ton-değer, renk, doku, biçim/form, yön) ve ilkeleri (bütünlük, denge oran/orantı, ritim vurgu) algı düzeyinin soru formunun ilk 10 sorusunda yer alan demografik değişkenlerle (cinsiyet, yaşamın önemli bir bölümünün geçirildiği yerleşim birimi, pozisyon, ana bilim dalı, lens ya da gözlük kullanma) ilişkisi sınanacaktır.

4.7.1. Cinsiyet ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

“Compute” komutu aracılığıyla her bir deneğin sorulara verdiği doğru yanıtlar sorunun zorluk derecesine göre puanlanmıştı. Diğer bir ifadeyle her bir deneğin doğru yanıt sayısına bağlı olarak “sürekli” ölçüm düzeyinde bir puanı olmuş oldu (yüksek puan algı düzeyindeki gelişmişliği, yüksekliği temsil etmektedir). Sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım elemanları puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşım farklılaşmadığına dair 1. hipotezi (Deneklerin grafik algı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 86’da da görüldüğü gibi; bütün grafik tasarım elemanları ortalama puanı kadın deneklerin (ort=1,02) erkeklere (ort=0,94) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t = -4.269, p < .01$). Yine grafik tasarım elemanları olan çizgi algı puanı kadın deneklerin (ort=0,74) erkeklere (ort=0,71) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t = -4.269, p < .05$). Renk ile biçim/form/ölçü puanlarında da benzer durum söz konusudur. Buna göre kadın deneklerin renk puanı (ort=1,22) erkeklere (ort=1,06) göre anlamlı şekilde daha

yüksektir ($t = -4.646$, $p < .01$). Biçim/form/ölçü algı puanında da kadın deneklerin puanlarının (ort=0,68) erkeklere (ort=0,63) göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir ($t = -2.100$, $p < .05$). Öte yandan analiz sonuçları; ton-değer ($t = -1.256$, $p > .05$), doku ($t = 0.209$, $p > .05$), ve yön ($t = -1.444$, $p > .05$), boyutlarına ait puanların deneklerin cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymuştur (bkz. Ek-1 Tablo 1).

Tablo 86: Grafik Tasarım Elemanları ve Cinsiyet t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Cinsiyet	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Çizgi	Erkek	313	0.71	-1.978	.048
	Kadın	307	0.74		
Ton-Değer	Erkek	313	1.42	-1.256	.210
	Kadın	307	1.50		
Renk	Erkek	313	1.06	-4.646	.000
	Kadın	307	1.22		
Doku	Erkek	313	0.53	0.209	.835
	Kadın	307	0.53		
Biçim/Form/Ölçü	Erkek	313	0.63	-2.100	.036
	Kadın	307	0.68		
Yön	Erkek	313	1.03	-1.444	.149
	Kadın	307	1.08		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Erkek	313	0.94	-4.269	.000
	Kadın	307	1.02		

4.7.2. Cinsiyet ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

1 numaralı hipotezin sınanması ayrıca grafik tasarım ilke puanlarıyla yapılan analizle de gerçekleştirilmiştir. Grafik tasarım elemanlarında olduğu gibi, sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım ilkeleri puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan cinsiyet değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 87’de ayrıntıları yer alan analiz sonuçlarına göre kadın deneklere ait grafik tasarım ilkeleri ve elemanları puanı (ort=0,93), erkeklere (ort=0,87) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t = -3.967$, $p < .01$). Bu puan türünün çalışmadaki tüm soruları kapsadığı düşünüldüğünde sadece bu sonucun 1. hipotezi doğrulamaya yettiği anlaşılmış olacaktır.

Yine grafik tasarım ilkelerinden olan vurgu algı puanı sonuçları ise oldukça ilginçtir. Daha önceki sonuçların tersine bu kez erkek deneklerin (ort=0,72) kadınlara (ort=0,69) göre vurgu algı puan ortalamaları anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 2.185$, $p< .05$). Vurgu boyutunun yanı sıra oran/orantı, ritim boyutunda da bu kez kadınların (ort=0,98) erkeklere (ort=0,88) göre algı puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Öte yandan analiz sonuçları; bütünlük, denge ($t= -1.657$, $p>.05$) ve tasarım ilkelerinin tamamının yer aldığı ortalama puanların ($t= -1.467$, $p>.05$) deneklerin cinsiyetine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymuştur (bkz. Ek-1 Tablo 2).

Bu sonuçlara göre 1 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) doğrulanmıştır.

Tablo 87: Grafik Tasarım İlkeleri ve Cinsiyet t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Cinsiyet	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Erkek	313	0.73	-1.657	.098
	Kadın	307	0.81		
Oran/Orantı Ritim	Erkek	313	0.88	-3.133	.002
	Kadın	307	0.98		
Vurgu	Erkek	313	0.72	2.185	.029
	Kadın	307	0.69		
Bütün Tasarım İlkeleri	Erkek	313	0.77	-1.467	.143
	Kadın	307	0.79		
Grafik Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Erkek	313	0.87	-3.967	.000
	Kadın	307	0,93		

4.7. 3. Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının onların hayatlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yerleşim birimine göre farklılaşacağını öngören 2 numaralı hipotezi sınamak amacıyla isimsel ölçüm düzeyine sahip olan yerleşim birimi değişkenine bağlı olarak sürekli ölçüm düzeyindeki grafik algı puanlarının ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bu başlık altında öncelikle grafik tasarım elemanlarına ait boyutların ortalamaları yerleşim birimlerine göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 88’de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım elemanlarının ve tasarım elemanlarının bütününe deneklerin hayatlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 3).

Tablo 88: Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım Elemanları Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

G.T. Elemanları	Yerleşim Birimi	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Çizgi	Köy	27	0.71	0.114	.978
	Kasaba	13	0.75		
	İlçe	105	0.73		
	Şehir	165	0.73		
	B.Şehir	309	0.72		
Ton-Değer	Köy	27	1.34	0.798	.527
	Kasaba	13	1.20		
	İlçe	105	1.40		
	Şehir	165	1.48		
	B.Şehir	309	1.49		
Renk	Köy	27	1.05	.578	.679
	Kasaba	13	1.18		
	İlçe	105	1.18		
	Şehir	165	1.16		
	B.Şehir	309	1.13		
Doku	Köy	27	0.50	1.040	.386
	Kasaba	13	0.61		
	İlçe	105	0.51		
	Şehir	165	0.57		
	B.Şehir	309	0.51		
Biçim/Form/Ölçü	Köy	27	0.56	0.806	.522
	Kasaba	13	0.69		
	İlçe	105	0.65		
	Şehir	165	0.67		
	B.Şehir	309	0.66		
Yön	Köy	27	1.01	0.392	.814
	Kasaba	13	1.03		
	İlçe	105	1.01		
	Şehir	165	1.07		
	B.Şehir	309	1.06		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Köy	27	0.91	0.724	.576
	Kasaba	13	0.97		
	İlçe	105	0.97		
	Şehir	165	0.99		
	B.Şehir	309	0.98		

4.7.4. Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Deneklerin hayatlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yerleşim birimine göre grafik algılarının farklılaşıp farklılaşmadığı bu kez grafik tasarım ilke puanlarına ve genel algı puanına göre karşılaştırılmıştır. Bunun için de yine tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 89: Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım İlkeleri Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Yerleşim Birimi	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Köy	27	0.66	0.338	.852
	Kasaba	13	0.71		
	İlçe	105	0.76		
	Şehir	165	0.77		
	B.Şehir	309	0.78		
Oran/Orantı Ritim	Köy	27	0.87	0.890	.470
	Kasaba	13	0.76		
	İlçe	105	0.95		
	Şehir	165	0.91		
	B.Şehir	309	0.94		
Vurgu	Köy	27	0.62	5.677	.000
	Kasaba	13	0.63		
	İlçe	105	0.68		
	Şehir	165	0.68		
	B.Şehir	309	0.74		
Bütün Grafik Tasarım İlkeleri	Köy	27	0.69	3.193	.013
	Kasaba	13	0.68		
	İlçe	105	0.77		
	Şehir	165	0.76		
	B.Şehir	309	0.80		
Grafik Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Köy	27	0.84	1.298	.270
	Kasaba	13	0.85		
	İlçe	105	0.89		
	Şehir	165	0.90		
	B.Şehir	309	0.91		

Tablo 89’da yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım ilkelerinden vurgu ($F=5.677$, $p < .01$) ve grafik tasarım ilkeleri puanı ($F=3.193$, $p < .05$) deneklerin hayatlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Diğer yandan bütünlük, denge ($F=0.338$, $p > .05$), oran/orantı, ritim

($F=0.890$, $p> .05$), ve (genel) grafik tasarım ilke ve elemanları puanları ($F=1.298$, $p> .05$) deneklerin hayatlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 4).

Vurgu algısının yerleşim birimi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre hayatının önemli bir bölümünü büyük şehirde geçirmiş deneklerin (ort= 0.74), köy (ort= 0.62) ve şehirde (ort= 0.68) geçirmiş deneklere göre anlamlı şekilde vurgu algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 5).

Bütün grafik tasarım ilkeleri algısının da yerleşim birimi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Ancak çoklu karşılaştırma tablosunda gruplar arası anlamlı farklılık tespit edilememiştir (bkz. Ek-1 Tablo 6).

Bu sonuçlara göre özellikle tüm soru formunu kapsayan grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puan ortalamalarının deneklerin hayatlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerleşim birimine göre farklılaşmaması yüzünden 2 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri yaşamlarının önemli bir kısmını geçirdikleri yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) reddedilmiştir.

4.7.5. Üniversitedeki Pozisyon ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım elemanları puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan üniversitedeki pozisyon (öğrenci/akademisyen) değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığına dair 3. hipotezi (Deneklerin grafik algı düzeyleri üniversitedeki pozisyonlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi (independent samples t test) uygulanmıştır.

Tablo 90'da da görüldüğü gibi; çizgi boyutu dışındaki diğer bütün grafik tasarım elemanları algılama puanları deneklerin akademisyen ya da öğrenci olmalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Diğer yandan akademisyen denekler (ort= 0,77), öğrenci deneklere (ort= 0,71) göre çizgi algı boyutunda anlamlı olarak daha yüksek düzeyde başarılı olmuşlardır ($t= -2,744$, $p< .01$) (bkz. Ek-1 Tablo 7).

Tablo 90: Grafik Tasarım Elemanları ve Üniversitedeki Pozisyon İçin *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Pozisyon	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Çizgi	Öğrenci	497	0.71	-2.744	.006
	Akademisyen	121	0.77		
Ton-Değer	Öğrenci	497	1.46	-0.162	.871
	Akademisyen	121	1.47		
Renk	Öğrenci	497	1.16	1.833	.067
	Akademisyen	121	1.07		
Doku	Öğrenci	497	0.53	-.028	.978
	Akademisyen	121	0.53		
Biçim/Form/Ölçü	Öğrenci	497	0.65	-1.077	.282
	Akademisyen	121	0.68		
Yön	Öğrenci	497	1.05	0.454	.650
	Akademisyen	121	1.03		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Öğrenci	497	0.98	0.544	.587
	Akademisyen	121	0.97		

4.7.6. Üniversitedeki Pozisyon ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Bu başlık altında da yine 3 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri üniversitedeki pozisyonlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanları açısından sınanmış, yine bağımsız örneklem *t* testi (independent samples *t* test) uygulanmıştır.

Tablo 91: Grafik Tasarım İlkeleri ve Üniversitedeki Pozisyon İçin *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Pozisyon	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Öğrenci	497	0.78	0.665	.506
	Akademisyen	121	0.74		
Oran/Orantı Rititm	Öğrenci	497	0.93	0.601	.548
	Akademisyen	121	0.91		
Vurgu	Öğrenci	497	0.69	-4.597	.000
	Akademisyen	121	0.78		
Tasarım İlkeleri	Öğrenci	497	0.77	-1.550	.122
	Akademisyen	121	0.80		
Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Öğrenci	497	0.90	-0.363	.717
	Akademisyen	121	0.91		

Tablo 91’de yer alan analiz sonuçlarına göre; vurgu boyutu dışındaki diğer bütün grafik tasarım ilkeleri algılama puanları deneklerin akademisyen ya da öğrenci olmalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Diğer yandan akademisyen denekler (ort= 0,78), öğrenci deneklere (ort= 0,69) göre vurgu algısı boyutunda anlamlı olarak daha yüksek düzeyde başarılı olmuşlardır ($t = -2,744, p < .01$) (bkz. Ek-1 Tablo 8).

Bu sonuçlara göre 3 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri üniversitedeki pozisyonlarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) reddedilmiştir.

4.7.7. Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının onların eğitim düzeylerine göre farklılaşacağını öngören 4 numaralı hipotezi sınamak amacıyla sıralı ölçüm düzeyine sahip olan eğitim düzeyi değişkenine bağlı olarak sürekli ölçüm düzeyindeki grafik algı puanlarının ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bu başlık altında öncelikle grafik tasarım elemanlarına ait boyutların ortalamaları eğitim düzeyine göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 92’de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım elemanlarından çizgi boyutunun dışındaki boyutların hiç biri ve genel grafik tasarım elemanları puanı deneklerin eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Diğer yandan çizgi boyut puanı deneklerin eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F=2,708, p < .05$) (bkz. Ek-1 Tablo 9).

Çizgi algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre doktora düzeyinde eğitime sahip deneklerin (ort= 0.81), lise düzeyinde eğitime sahip deneklere göre (ort= 0.71) anlamlı şekilde çizgi algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 10).

Tablo 92: Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım Elemanları Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Çizgi	Lise	434	0.71	2.708	.029
	Ön Lisans	18	0.72		
	Lisans	47	0.76		
	Yüksek Lisans	76	0.74		
	Doktora	40	0.81		
Ton-Değer	Lise	434	1.47	0.438	.781
	Ön Lisans	18	1.27		
	Lisans	47	1.43		
	Yüksek Lisans	76	1.50		
	Doktora	40	1.39		
Renk	Lise	434	1.15	1.582	.177
	Ön Lisans	18	1.07		
	Lisans	47	1.26		
	Yüksek Lisans	76	1.09		
	Doktora	40	1.06		
Doku	Lise	434	0.52	0.884	.473
	Ön Lisans	18	0.63		
	Lisans	47	0.58		
	Yüksek Lisans	76	0.55		
	Doktora	40	0.53		
Biçim/Form/Ölçü	Lise	434	0.65	1.481	.207
	Ön Lisans	18	0.61		
	Lisans	47	0.69		
	Yüksek Lisans	76	0.64		
	Doktora	40	0.75		
Yön	Lise	434	1.05	0.436	.782
	Ön Lisans	18	0.98		
	Lisans	47	1.12		
	Yüksek Lisans	76	1.05		
	Doktora	40	1.01		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Lise	434	0.98	0.964	.427
	Ön Lisans	18	0.92		
	Lisans	47	1.04		
	Yüksek Lisans	76	0.97		
	Doktora	40	0.96		

4.7.8. Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Deneklerin eğitim düzeylerine göre grafik algılarının farklılaşıp farklılaşmadığı bu kez grafik tasarım ilke puanlarına ve genel algı puanına göre karşılaştırılmıştır. Bunun için de yine tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 93’de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım ilkelerinden vurgu boyutunun dışındaki boyutların hiç biri ve grafik tasarım ilkeleri puanı ile genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanları deneklerin eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Diğer yandan vurgu boyut puanı deneklerin eğitim düzeyine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (F=6,106, p< .01) (bkz. Ek-1 Tablo 11).

Tablo 93: Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım İlkeleri Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Lise	434	0.78	1.604	.172
	Ön Lisans	18	0.85		
	Lisans	47	0.71		
	Yüksek Lisans	76	0.85		
	Doktora	40	0.60		
Oran/Orantı Ritim	Lise	434	0.95	1.774	.132
	Ön Lisans	18	0.76		
	Lisans	47	0.82		
	Yüksek Lisans	76	0.92		
	Doktora	40	0.95		
Vurgu	Lise	434	0.68	6.016	.000
	Ön Lisans	18	0.67		
	Lisans	47	0.76		
	Yüksek Lisans	76	0.76		
	Doktora	40	0.78		
Tasarım İlkeleri	Lise	434	0.77	1.237	.294
	Ön Lisans	18	0.73		
	Lisans	47	0.77		
	Yüksek Lisans	76	0.82		
	Doktora	40	0.79		
Tasarım İlkeleri ve Elemanları genel	Lise	434	0.90	0.997	.409
	Ön Lisans	18	0.85		
	Lisans	47	0.94		
	Yüksek Lisans	76	0.92		
	Doktora	40	0.90		

Vurgu algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre yüksek lisans (ort= 0.76) ve doktora düzeyinde eğitime sahip deneklerin (ort= 0.78), lise düzeyinde eğitime sahip deneklere göre (ort= 0.68) anlamlı şekilde vurgu algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 12).

Bu sonuçlara göre özellikle tüm soru formunu kapsayan grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puan ortalamalarının deneklerin eğitim düzeylerine göre farklılaşmaması yüzünden 4 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) reddedilmiştir.

4.7.9. Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının onların temel bilim dallarına göre farklılaşacağını öngören 5 numaralı hipotezi sınamak amacıyla sıralı ölçüm düzeyine sahip olan ana bilim dalı değişkenine bağlı olarak sürekli ölçüm düzeyindeki grafik algı puanlarının ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bu başlık altında öncelikle grafik tasarım elemanlarına ait boyutların ortalamaları ana bilim dallarına göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 94'de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım elemanlarından doku (F=1,276, p> .05) ve yön (F=0,159, p> .05) boyutunun dışındaki boyutların tamamı ve genel grafik tasarım elemanları puanı deneklerin ana bilim dallarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 13).

Çizgi algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 0.77), fen (ort= 0.70) ve sağlık bilimleri (ort= 0.69) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde çizgi algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (F=9.264, p< .01) (bkz. Ek-1 Tablo 14).

Deneklerin çalıştıkları temel bilim dalına göre farklılaşan bir diğer boyut ise ton-değer boyutudur (F=12.745, p< .01). Ton/değer algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre (tıpkı çizgi boyutunda olduğu) sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 1.65), fen (ort= 1.27) ve

sağlık bilimleri (ort= 1.38) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde ton/değer algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 15).

Tablo 94: Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım Elemanları Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	A.B.D.	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Çizgi	Sosyal Bil.	252	0.77	9.264	.000
	Fen Bil.	174	0.70		
	Sağlık Bil.	177	0.69		
Ton-Değer	Sosyal Bil.	252	1.65	12.745	.000
	Fen Bil.	174	1.27		
	Sağlık Bil.	177	1.38		
Renk	Sosyal Bil.	252	1.21	4.015	.019
	Fen Bil.	174	1.13		
	Sağlık Bil.	177	1.09		
Doku	Sosyal Bil.	252	0.56	1.276	.280
	Fen Bil.	174	0.52		
	Sağlık Bil.	177	0.51		
Biçim/Form/Ölçü	Sosyal Bil.	252	0.69	3.953	.020
	Fen Bil.	174	0.66		
	Sağlık Bil.	177	0.61		
Yön	Sosyal Bil.	252	1.07	0.159	.853
	Fen Bil.	174	1.06		
	Sağlık Bil.	177	1.05		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Sosyal Bil.	252	1.04	13.013	.000
	Fen Bil.	174	0.95		
	Sağlık Bil.	177	0.94		

Renk boyutu da deneklerin çalıştıkları temel bilim dalına göre farklılaşan bir diğer boyuttur (F=4.015, p< .05). Renk algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 1.21), sağlık bilimleri (ort= 1.09) alanında çalışan deneklere göre anlamlı şekilde renk algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 16).

Deneklerin çalıştıkları temel bilim dalına göre farklılaşan bir diğer boyut ise biçim/form/ölçü boyutudur ($F=3.953$, $p < .05$). Biçim/form/ölçü algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Tamhane testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre (tıpkı renk boyutunda olduğu) sosyal bilimler alanında çalışan deneklerin (ort= 0.69), sağlık bilimleri (ort= 0.61) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde biçim/form/ölçü algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 17).

Yukarıda ortaya konan bulguların doğal bir sonucu olarak bütün grafik tasarım elemanları ortalama puanı da deneklerin çalıştıkları ana bilim dalına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F=13.013$, $p < .01$). Bütün grafik tasarım elemanları algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 1.04), fen (ort= 0.95) ve sağlık bilimleri (ort= 0.94) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde bütün grafik tasarım elemanları algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 18).

Bu sonuçlara göre 5 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri temel bilim dallarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) doğrulanmıştır.

4.7.10. Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının onların temel bilim dallarına göre farklılaşacağını öngören 5 numaralı hipotez bu kez grafik tasarım ilkeleri ve (genel) grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanlarının temel bilim dallarına göre karşılaştırılmasını içeren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 95'de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım ilkeleri boyutlarının tamamı ve genel grafik tasarım elemanları puanı deneklerin temel bilim dallarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 19).

Bütünlük algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 0.83) sağlık bilimleri (ort= 0.70) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı

şekilde bütünlük algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (F=2.962, p< .05) (bkz. Ek-1 Tablo 20).

Deneklerin çalıştıkları temel bilim dalına göre farklılaşan bir diğer boyut ise oran/orantı boyutudur (F=15.095, p< .01). Oran/orantı algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında ve öğrenim gören çalışan deneklerin (ort= 1.04), fen (ort= 0.90) ve sağlık bilimleri (ort= 0.83) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde oran/orantı algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 21).

Tablo 95: Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	A.B.D.	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Sosyal Bil.	252	0.83	2.962	.052
	Fen Bil.	174	0.77		
	Sağlık Bil.	177	0.70		
Oran/Orantı Ritim	Sosyal Bil.	252	1.04	15.095	.000
	Fen Bil.	174	0.90		
	Sağlık Bil.	177	0.83		
Vurgu	Sosyal Bil.	252	0.72	3.257	.039
	Fen Bil.	174	0.71		
	Sağlık Bil.	177	0.68		
Tasarım İlkeleri	Sosyal Bil.	252	0.83	15.158	.000
	Fen Bil.	174	0.77		
	Sağlık Bil.	177	0.72		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri	Sosyal Bil.	252	0.96	24.082	.000
	Fen Bil.	174	0.88		
	Sağlık Bil.	177	0.85		

Vurgu boyutu da deneklerin çalıştıkları ve öğrenim gördükleri temel bilim dalına göre farklılaşan bir diğer boyuttur (F=3.257, p< .05). Vurgu algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 0.72), sağlık bilimleri (ort= 0.68) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde vurgu algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 22).

Bütün bu bulguların doğal bir sonucu olarak tüm tasarım ilkelerini içeren “tasarım ilkeleri” algı puanı da deneklerin çalıştıkları temel bilim dalına göre farklılaşmaktadır ($F=15.158$, $p < .01$). Genel tasarım ilkeleri algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Tamhane testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 0.83), fen (ort=0.77) ve sağlık bilimleri (ort= 0.72) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde genel tasarım ilkeleri algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 23).

Analizin en can alıcı noktası ise soru formundaki bütün algı puanlarını kapsayan “bütün grafik tasarım elemanları ve ilkeleri” puanının da deneklerin ana bilim dallarına göre farklılaştığını ortaya koymasındır ($F=24.082$, $p < .01$). Grafik tasarım elemanları ve ilkeleri algısının eğitim düzeyi gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır.

Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre sosyal bilimler alanında çalışan ve öğrenim gören deneklerin (ort= 0.96), fen (ort=0.88) ve sağlık bilimleri (ort= 0.85) alanında çalışan ve öğrenim gören deneklere göre anlamlı şekilde tasarım elemanları ve ilkeleri algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 24).

Bu sonuçlara göre 5 numaralı hipotez (Deneklerin grafik algı düzeyleri temel bilim dallarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır) doğrulanmıştır.

4.7.11. Lens/Gözlük Kullanımı ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım elemanları puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan lens/gözlük kullanımı (evet/hayır) değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığına dair 6. hipotezi (Lens/gözlük kullanmayan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde kullanan deneklere göre daha yüksektir) sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi (independent samples t test) uygulanmıştır.

Tablo 96: Grafik Tasarım Elemanları ve Lens/Gözlük Kullanımı İçin *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Lens/Gözlük Kullanımı	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Çizgi	Evet	207	0.73	0.109	.914
	Hayır	400	0.72		
Ton-Değer	Evet	207	1.46	0.054	.957
	Hayır	400	1.46		
Renk	Evet	207	1.13	-0.590	.556
	Hayır	400	1.15		
Doku	Evet	207	0.51	-.784	.433
	Hayır	400	0.54		
Biçim/Form/Ölçü	Evet	207	0.66	0.073	.942
	Hayır	400	0.66		
Yön	Evet	207	1.09	1.459	.145
	Hayır	400	1.03		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Evet	207	0.98	0.085	.933
	Hayır	400	0.98		

Tablo 96’da da görüldüğü gibi; bütün grafik tasarım elemanları algılama puanları deneklerin lens/gözlük kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 25).

4.7.12. Lens/Gözlük Kullanımı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Bu başlık altında da yine 6 numaralı hipotez (Lens/gözlük kullanmayan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde kullanan deneklere göre daha yüksektir) grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanları açısından sınanmış, yine bağımsız örneklem *t* testi (independent samples *t* test) uygulanmıştır.

Tablo 97’de de görüldüğü gibi; tasarım ilkeleri puanı dışında kalan grafik tasarım ilke boyutları algılama puanları deneklerin lens/gözlük kullanıp kullanmamalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 26). Öte yandan lens ya da gözlük kullanan deneklerin (ort= 0.80), kullanmayan deneklere (ort= 0.77) göre tasarım ilkeleri genel puanında anlamlı şekilde daha yüksek puan elde ettikleri görülmektedir ($t=1.087$, $p<0,5$).

Bu sonuçlara göre 6 numaralı hipotez (Lens/gözlük kullanmayan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde kullanan deneklere göre daha yüksektir) reddedilmiştir.

Tablo 97: Grafik Tasarım İlkeleri ve Lens/Gözlük Kullanımı İçin *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Lens/Gözlük Kullanımı	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Evet	207	0.81	1.332	.183
	Hayır	400	0.75		
Oran/Orantı Ritim	Evet	207	0.96	1.329	.184
	Hayır	400	0.92		
Vurgu	Evet	207	0.72	1.133	.257
	Hayır	400	0.70		
Tasarım İlkeleri	Evet	207	0.80	1.987	.047
	Hayır	400	0.77		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri	Evet	207	0.91	0.380	.704
	Hayır	400	0.90		

4.8. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısının Sanatla İlgilenim İlişkisi

Yukarıda da belirtildiği gibi bu başlık altında grafik tasarım elemanları (çizgi, ton-değer, renk, doku, biçim/form, yön) ve ilkeleri (bütünlük, oran/orantı, vurgu) algı düzeyinin soru formununun 11-13 soruları arasında yer alan sanatla ilgilenim değişkenleriyle ilişkisi sınanacaktır.

4.8.1. Sanatsal Üretim Uğraşısı ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım elemanları puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan sanatla üretim uğraşısı değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşp farklılaşmadığına dair 7. hipotezi (Bir sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde sanatsal üretimle uğraşmayan deneklere göre daha yüksektir) sınamak amacıyla bağımsız örneklem *t* testi uygulanmıştır.

Tablo 98’de görüldüğü gibi; sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşan deneklerin bütün grafik tasarım elemanları ortalama puanı (ort=1,02) uğraşmayan deneklere göre (ort=0,95) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 3.553$, $p<.01$). Yine sanatsal üretimle uğraşan deneklerin ton-değer algı puanı (ort=1,60) sanatsal üretimle uğraşmayan deneklere göre (ort=1,36) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 3.749$, $p<.01$).

Tablo 98: Grafik Tasarım Elemanları ve Sanatsal Üretim Uğraşısı *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Sanatsal Üretim Uğraşısı	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Çizgi	Evet	253	0.74	1.206	.228
	Hayır	362	0.72		
Ton-Değer	Evet	253	1.60	3.749	.000
	Hayır	362	1.36		
Renk	Evet	253	1.17	1.294	.196
	Hayır	362	1.12		
Doku	Evet	253	0.56	1.995	.047
	Hayır	362	0.51		
Biçim/Form/Ölçü	Evet	253	0.65	-0.285	.776
	Hayır	362	0.66		
Yön	Evet	253	1.10	2.510	.012
	Hayır	362	1.01		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Evet	253	1.02	3.553	.000
	Hayır	362	0.95		

Doku ile yön ortalama puanlarında da benzer durum söz konusudur. Buna göre sanatsal üretimle uğraşan deneklerin doku ortalama puanı (ort=0,56) uğraşmayanlara göre (ort=0,51) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 1.995$, $p<.05$). Yön algı puanında da sanatsal üretimle uğraşan deneklerin ortalama puanı (ort=1,10) uğraşmayanlara göre (ort=1,01) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t=2.510$, $p<.05$). Öte yandan analiz sonuçları; renk ($t= 1.294$, $p>.05$) ve biçim/form/ölçü ($t=-0.285$, $p>.05$), boyutlarına ait puanların deneklerin sanatsal üretimle uğraşıp uğraşmadıklarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını ortaya koymuştur (bkz. Ek-1 Tablo 27).

4.8.2. Sanatsal Üretim Uğraşısı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Sanatsal üretimle ya da tasarımla uğraşan deneklerin grafik tasarım algı puanlarının daha yüksek olacağını ön gören 7 numaralı hipotez bu kez grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkelerinin ortalama puanlarının karşılaştırılmasıyla test edilmiştir. Yukarıda olduğu gibi yine bağımsız örneklem *t* testi uygulanmıştır.

Tablo 99’da da görüldüğü gibi; vurgu algısı dışındaki tüm grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puan ortalamaları deneklerin sanatsal

üretimle ya da tasarımla uğraşmalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 28). Sanatsal üretimle uğraşan deneklerin bütünlük algı puanı (ort=0,83) sanatsal üretimle uğraşmayan deneklere göre (ort=0,73) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t=2.182, p<.05$).

Tablo 99: Grafik Tasarım İlkeleri ve Sanatsal Üretim Uğraşısı t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Sanatsal Üretim Uğraşısı	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Evet	253	0.83	2.182	.029
	Hayır	362	0.73		
Oran/Orantı Ritim	Evet	253	1.00	3.612	.000
	Hayır	362	0.88		
Vurgu	Evet	253	0.72	1.622	.105
	Hayır	362	0.69		
Tasarım İlkeleri	Evet	253	0.82	3.900	.000
	Hayır	362	0.75		
Bütün Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Evet	253	0.94	5.033	.000
	Hayır	362	0.87		

Oran/Orantı ile tasarım ilkeleri ortalama puanlarında da benzer durum söz konusudur. Buna göre sanatsal üretimle uğraşan deneklerin oran/orantı ortalama puanı (ort=1,00) uğraşmayanlara göre (ort=0,88) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t=3.612, p<.01$). Tasarım ilkeleri algı puanında da sanatsal üretimle uğraşan deneklerin ortalama puanı (ort=0,82) uğraşmayanlara göre (ort=0,75) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t=3.900, p<.01$).

Son olarak bütün algı sorularını kapsayan “bütün grafik tasarım elemanları ve ilkeleri” ortalama puanı da deneklerin sanatsal üretim uğraşısına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=5,033, p<.01$). Yukarıdaki bulgulara benzer biçimde sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşan deneklerin ortalama algı puanları (ort=0,94), bu tür uğraşısı olmayan deneklere (ort=0,87) göre anlamlı şekilde daha yüksektir.

Bu sonuçlara göre 7 numaralı hipotez (Bir sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde sanatsal üretimle uğraşmayan deneklere göre daha yüksektir) kabul edilmiştir.

4.8.3. Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Sürekli ölçüm düzeyindeki grafik tasarım elemanları puanlarının isimsel ölçüm düzeyinde olan bilgisayarın tasarım amaçlı kullanımını değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığına dair 8. hipotezi (Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanan deneklerin grafik algı düzeyleri anlamlı şekilde bilgisayarı tasarım amaçlı kullanmayan deneklere göre daha yüksektir) sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 100'de de görüldüğü gibi; grafik tasarım elemanlarının hiç birisi deneklerin bilgisayarı tasarım amaçlı kullanımına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 29).

Tablo 100: Grafik Tasarım Elemanları ve Bilgisayarın tasarım Amaçlı Kullanımı t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Çizgi	Evet	223	0.71	-1.122	.262
	Hayır	396	0.73		
Ton-Değer	Evet	223	1.52	1.292	.197
	Hayır	396	1.43		
Renk	Evet	223	1.17	1.383	.167
	Hayır	396	1.12		
Doku	Evet	223	0.56	1.770	.077
	Hayır	396	0.51		
Biçim/Form/Ölçü	Evet	223	0.64	-0.955	.340
	Hayır	396	0.66		
Yön	Evet	223	1.09	1.794	.073
	Hayır	396	1.03		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Evet	223	1.00	1.825	.068
	Hayır	396	0.96		

4.8.4. Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanan deneklerin grafik tasarım algı puanlarının daha yüksek olacağını ön gören 8 numaralı hipotez bu kez grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkelerinin ortalama puanlarının karşılaştırılmasıyla test edilmiştir. Yukarıda olduğu gibi yine bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Tablo 101’de de görüldüğü gibi; vurgu algısı dışındaki tüm grafik tasarım ilkeleri ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puan ortalamaları deneklerin bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanımına göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 30). Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanan deneklerin bütünlük algı puanı (ort=0,88) kullanmayan deneklere göre (ort=0,71) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 3.734, p<.01$).

Tablo 101: Grafik Tasarım İlkeleri ve Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Evet	223	0.88	3.734	.000
	Hayır	396	0.71		
Oran/Orantı Ritim	Evet	223	1.00	3.174	.002
	Hayır	396	0.89		
Vurgu	Evet	223	0.71	0.679	.498
	Hayır	396	0.70		
Tasarım İlkeleri	Evet	223	0.82	4.058	.000
	Hayır	396	0.75		
Bütün Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Evet	223	0.94	3.496	.001
	Hayır	396	0.88		

Oran/Orantı, Ritim ile tasarım ilkeleri ortalama puanlarında da benzer durum söz konusudur. Buna göre bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanan deneklerin oran/orantı, ritim ortalama puanı (ort=1,00) kullanmayanlara göre (ort=0,89) göre anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 3.174, p<.01$). Tasarım ilkeleri algı puanında da bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanan deneklerin ortalama puanı (ort=0,82) kullanamayanlara göre (ort=0,75) anlamlı şekilde daha yüksektir ($t=4.058, p<.01$).

Son olarak bütün algı sorularını kapsayan “bütün grafik tasarım elemanları ve ilkeleri” ortalama puanı da deneklerin bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanımına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($t=3,496, p<.01$). Buna göre bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanan deneklerin genel algı puanı ($ort=0.94$) kullanmayan deneklere göre ($ort=0.88$) anlamlı şekilde daha yüksektir.

Bu sonuçlara göre 8 numaralı hipotez (Bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanan deneklerin grafik algı düzeyleri bilgisayarlı tasarım amaçlı kullanmayan deneklere göre anlamlı şekilde daha yüksektir) kabul edilmiştir.

4.8.5. Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım Elemanları Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının sanatla ilgilenim düzeyi değişkenlerinin sonucusu olan “sanatsal etkinliklere katılım sıklığı” na göre anlamlı şekilde farklılaşacağını öngören 9 numaralı hipotezi (Deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığı arttıkça grafik algı düzeyleri de yükselmektedir) sınamak amacıyla sıralı ölçüm düzeyine sahip olan sanatsal etkinliklere katılım sıklığı değişkenine bağlı olarak sürekli ölçüm düzeyindeki grafik algı puanlarının ortalamalarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Bu başlık altında öncelikle grafik tasarım elemanlarına ait boyutların ortalamaları, sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre karşılaştırılmıştır.

Tablo 102’de yer alan analiz sonuçlarına göre grafik tasarım elemanlarından çizgi ($F=1,245, p> .05$), ton-değer ($F=1,840, p> .05$), renk ($F=1,378, p> .05$), ve doku ($F=0,468, p> .05$), boyutları deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Buna karşın biçim/form/ölçü ($F=3,071, p< .05$), yön ($F=4,868, p< .01$) ve bütün grafik tasarım elemanları ($F=4,048, p< .01$) algı düzeyleri deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 31).

Biçim/form/ölçü algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre altı ayda en az bir kez ($ort= 0.69$) ve ayda en az bir kez ($ort=0.68$) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin, sanatsal etkinliklere hiç katılmayan ($ort= 0.55$) deneklere göre anlamlı şekilde biçim/form/ölçü

algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (F=3,071, p< .05) (bkz. Ek-1 Tablo 32).

Deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre farklılaşan bir diğer boyut ise yön (F=4,868, p< .01) boyutudur. Yön algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre altı ayda en az bir kez (ort= 1.05) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin, sanatsal etkinliklere hiç katılmayan (ort= 0.87) deneklere göre anlamlı şekilde yön algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (F=4,868, p< .01) (bkz. Ek-1 Tablo 33).

Tablo 102: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım Elemanları Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Çizgi	Hiç Katılmıyorum	69	0.68	1.245	.291
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.75		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.71		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.73		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.74		
Ton-Değer	Hiç Katılmıyorum	69	1.44	1.840	.119
	Yılda En Az Bir Kez	48	1.25		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1.38		
	Ayda En Az Bir Kez	283	1.47		
	Haftada En Az Bir Kez	128	1.58		
Renk	Hiç Katılmıyorum	69	1.06	1.378	.240
	Yılda En Az Bir Kez	48	1.06		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1.12		
	Ayda En Az Bir Kez	283	1.16		
	Haftada En Az Bir Kez	128	1.18		
Doku	Hiç Katılmıyorum	69	0.52	0.468	.769
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.47		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.52		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.54		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.53		
Biçim/Form/Ölçü	Hiç Katılmıyorum	69	0.55	3.071	.016
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.63		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.69		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.68		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.65		
Yön	Hiç Katılmıyorum	69	0.87	4.868	.001
	Yılda En Az Bir Kez	48	1.00		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1.05		
	Ayda En Az Bir Kez	283	1.12		
	Haftada En Az Bir Kez	128	1.02		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Hiç Katılmıyorum	69	0.90	4.048	.003
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.91		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.96		
	Ayda En Az Bir Kez	283	1.00		
	Haftada En Az Bir Kez	128	1.00		

Bütün grafik tasarım elemanları ortalama puanı da deneklerin Sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F=4.048$, $p < .01$). Bütün grafik tasarım elemanları algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre ayda en az bir kez ($ort= 1.00$) ve haftada en az bir kez ($ort= 1.00$) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin hiç sanatsal etkinliklere katılmayan deneklere ($ort= 0.90$) göre anlamlı şekilde bütün grafik tasarım elemanları algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 34).

4. 8. 6. Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algısı

Deneklerin grafik tasarım algılarının onların sanatsal etkinliklere katılım sıklıklarına göre farklılaşacağını öngören 9 numaralı hipotez bu kez grafik tasarım ilkeleri ve (genel) grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanlarının ana bilim dallarına göre karşılaştırılmasını içeren tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 103'de yer alan analiz sonuçlarına göre bütünlük, denge ($F= 2.363$, $p < .05$), bütün tasarım ilkeleri ($F= 2.539$, $p < .05$) tamamı ve genel grafik tasarım elemanları ve ilkeleri puanı ($F= 5.068$, $p < .05$) deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklıklarına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Diğer yandan oran-orantı ($F= 0.581$, $p > .05$) ve vurgu ($F= 1.814$, $p > .05$) boyutları da deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır (bkz. Ek-1 Tablo 35).

Bütünlük,denge algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre haftada en az bir kez ($ort=0.88$) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin, sanatsal etkinliklere hiç katılmayan ($ort= 0.63$) deneklere göre anlamlı şekilde bütünlük algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur ($F= 2.363$, $p < .05$) (bkz. Ek-1 Tablo 36).

Bütün tasarım ilkeleri de deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($F=2,539$, $p < .05$). Bütün tasarım ilkeleri algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre haftada en az bir kez ($ort=0.80$) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin, sanatsal

etkinliklere hiç katılmayan (ort= 0.71) deneklere göre anlamlı şekilde bütün tasarım ilkeleri algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 37).

Tablo 103: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım İlkeleri Algı Puanlarına İlişkin ANOVA Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı	N	Ortalama	F Testi	Sig.
Bütünlük Denge	Hiç Katılmıyorum	69	0.63	2.363	.052
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.74		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.77		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.76		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.88		
Oran-Orantı Ritim	Hiç Katılmıyorum	69	0.87	0.581	.677
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.94		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.91		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.94		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.94		
Vurgu	Hiç Katılmıyorum	69	0.67	1.814	.124
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.67		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.69		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.72		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.70		
Tasarım İlkeleri	Hiç Katılmıyorum	69	0.71	2.539	.039
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.75		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.77		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.79		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.80		
Bütün Grafik Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Hiç Katılmıyorum	69	0.83	5.068	.001
	Yılda En Az Bir Kez	48	0.85		
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	0.89		
	Ayda En Az Bir Kez	283	0.92		
	Haftada En Az Bir Kez	128	0.93		

Bütün bu bulguların doğal bir sonucu olarak tüm tasarım algısını içeren grafik tasarım elemanları ve ilkelerini algı puanı da deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığına göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır (F=5.068, p< .01). Bütün grafik tasarım elemanları ve ilkeleri algısının sanatsal etkinliklere katılım sıklığı gruplar arası

farklılıklarını ortaya koymak amacıyla Bonferroni testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen çoklu karşılaştırma tablosuna göre haftada en az bir kez (ort=0.93) ve ayda en az bir kez (ort=0.92) sanatsal etkinliklere katılan deneklerin sanatsal etkinliklere hiç katılmayan (ort=0.83) deneklere göre anlamlı şekilde bütün tasarım elemanları ve ilkeleri algısından daha yüksek puan aldıkları ortaya konmuştur (bkz. Ek-1 Tablo 38).

Bu sonuçlara göre 9 numaralı hipotez (Deneklerin sanatsal etkinliklere katılım sıklığı arttıkça grafik algı düzeyleri de yükselmektedir) doğrulanmıştır.

4.9. Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algı Düzeyi İle Sanatsal Eğitim Alma Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Deneklerin, tasarım elemanları ve ilkeleri genel puanı algılama düzeylerinin onların sanat eğitimi alıp almadıklarına göre farklılaşacağına ilişkin hipotezi sınamak amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Resim iş öğretmenliği, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik, Güzel Sanatlar Fakültesi Resim, Güzel Sanatlar Fakültesi İç mimarlık ve Çevre Tasarımı, Tasarım Basın Yayıncılık bölümlerinden toplam 99 öğrenci ve akademisyen ile diğer bölümlerden 521 öğrenci ve akademisyen aralarındaki farklılaşma kontrol edilmiştir.

Tablo 104: Grafik Tasarım Elemanları ve Sanat Eğitimi Alan/Almayan Denekler İçin *t* Testi Sonuçları

Grafik Tasarım Elemanları	Sanat Eğitimi Alma	N	Ortalama	<i>t</i> Testi	Sig.
Çizgi	Evet	99	0.76	1.932	.054
	Hayır	521	0.72		
Ton-Değer	Evet	99	1.88	5.852	.000
	Hayır	521	1.38		
Renk	Evet	99	1.28	3.377	.001
	Hayır	521	1.11		
Doku	Evet	99	0.60	2.073	.039
	Hayır	521	0.52		
Biçim/Form/Ölçü	Evet	99	0.64	-0.548	.584
	Hayır	521	0.66		
Yön	Evet	99	1.10	1.131	.258
	Hayır	521	1.04		
Bütün Grafik Tasarım Elemanları	Evet	99	1.09	5.284	.000
	Hayır	521	0.96		

Sanat/tasarım eğitimi alan deneklerin almayanlara göre grafik tasarım algısının daha yüksek olacağına ilişkin hipotezi sınamak amacıyla (Deneklerden, sanat eğitimi veya tasarım eğitimi alanların tasarım elemanları ve ilkeleri genel puanı algılama düzeyleri almayanlara göre daha yüksektir) bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre (Tablo 104) grafik tasarım elemanları olan; çizgi ($t=1.932$, $p< .05$), ton/değer ($t=5.852$, $p< .01$), renk ($t=3.377$, $p< .01$), doku ($t=2.073$, $p< .05$) deneklerin sanat ve tasarım eğitimi alma değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşırken, biçim/form/ölçü ($t=-0.548$, $p> .05$), ve yön ($t=1.131$, $p> .05$) algı düzeyleri ise deneklerin sanat / tasarım eğitim alıp almamalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Bütün Grafik Tasarım Elemanları genel puanı ortalaması ($ort= 1,02$) sanat / tasarım eğitimi almayanlara göre ($ort= 0,88$) anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 7,290$, $p< ,01$) (bkz Ek-1, Tablo:39-40).

Tablo 105: Grafik Tasarım İlkeleri ve Sanat/ tasarım Eğitimi Alan/Almayan Denekler İçin t Testi Sonuçları

Grafik Tasarım İlkeleri	Sanat tasarım Eğitimi Alma	N	Ortalama	t Testi	Sig.
Bütünlük	Evet	99	0.95	3.502	.000
	Hayır	521	0.74		
Oran/Orantı	Evet	99	1.13	5.513	.000
	Hayır	521	0.89		
Vurgu	Evet	99	0.73	1.891	.060
	Hayır	521	0.70		
Tasarım İlkeleri	Evet	99	0.88	5.638	.000
	Hayır	521	0.76		
Bütün Grafik Tasarım İlkeleri ve Elemanları	Evet	99	1.02	7.290	.000
	Hayır	521	0.88		

Sanat / tasarım eğitimi alan deneklerin almayanlara göre grafik tasarım algısının daha yüksek olacağına ilişkin hipotezi sınamak amacıyla (Deneklerden, sanat eğitimi veya tasarım eğitimi alanların tasarım elemanları ve ilkeleri genel puanı algılama düzeyleri almayanlara göre daha yüksektir) bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre (Tablo 105) grafik tasarım ilkelerinden olan; bütünlük ($t=3.502$, $p< .01$), oran/orantı ($t=5.513$, $p< .01$) deneklerin sanat /tasarım eğitimi alma

değişkenine göre anlamlı biçimde farklılaşırken, vurgu ($t=1.891$, $p> .05$) algı düzeyi ise deneklerin sanat /tasarım eğitim alıp almamalarına göre anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. Bütün Grafik Tasarım İlkelei genel puanı ortalaması (ort= 88) sanat /tasarım eğitim almayanlara göre (ort= 0,76) anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 7,290$, $p< ,01$) (bkz Ek-1, Tablo:39-40).

Elde edilen analiz sonuçlarına göre sanat eğitim alan deneklerin tasarım elemanları ve ilkeleri genel puanı ortalaması (ort= 1,02) sanat eğitim almayanlara göre (ort= 0,88) anlamlı şekilde daha yüksektir ($t= 7,290$, $p< ,01$) (bkz Ek-1, Tablo:39-40).

Bu sonuca göre 10 numaralı hipotez (Deneklerden, sanat eğitimi veya tasarım eğitimi alanların tasarım elemanları ve ilkeleri genel puanı algılama düzeyleri almayanlara göre daha yüksektir) doğrulanmıştır.

5. BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Selçuk Üniversitesi öğrencilerinin ve akademisyenlerinin grafik tasarım ilke ve elemanlarını algılayışları ile algılama biçimlerinin demografik niteliklere göre farklılaşmasına ilişkin olarak, araştırma bulgularının sonuç değerlendirmeleri ve öneriler bu bölümde ele alınmıştır.

Çalışmaya katılan deneklerin % 50.5' i erkekler, % 49.5'i kadınlardan oluşmaktadır bu bağlamda test uygulanan deneklerin cinsiyet değişkeni dengeli bir dağılım göstermektedir. Yerleşim birimi açısından deneklerin büyük çoğunluğu şehir ve büyük şehirlerde yaşamlarını sürdürmektedirler. Yaş dağılımı 17 ile 58 yaş arasında değişmektedir ve büyük çoğunluk 23 yaşın altındaki gençlerden oluşmaktadır. Bu bağlamda katılımcıların % 80.4' ü öğrenci % 19.6'sı da akademisyendir. Eğitim düzeyleri ise, lise: % 70.6, ön lisans: % 2.9 lisans: % 7.6, yüksek lisans: % 12.4, doktora: % 6.5 şeklinde bir dağılım göstermektedir. Deneklerin % 34.1' i lens veya gözlük kullanmaktadır. % 41.1' lik kesim herhangi bir sanatsal veya tasarım üretimi ile uğraşmaktadır. Ayrıca deneklerin % 41.8' i Sosyal Bilimler, % 28.9'u Fen Bilimleri, % 29.4'ü Sağlık Bilimleri ana bilim dallarından katılım sağlamışlardır, Selçuk Üniversitesi örneğini temsil etmesi bakımından ana bilim dalları da dengeli bir dağılım göstermektedir.

Grafik tasarım ilke ve elemanlarının algısına yönelik olarak sorgulama 15. sorudan itibaren yapılmıştır. Bulgular ve Yorumlar kısmında da detaylı bir şekilde yer aldığı gibi toplam 23 soru ile grafik tasarım elemanlarının algılanması, toplam 15 soru ile grafik tasarım ilkelerinin algılanması test edilmiştir. Ayrıca tüm grafik tasarım ilke ve elemanları algısı için bu sorulara ek olarak kalan 9 soru da eklenerek değerlendirme yapılmıştır.

15. soru; Bu soruda kullanılan düzenleme çizgi algısı bağlamında test edilmiştir. Test sonucunda deneklerin % 60.8 bu soruyu doğru cevaplayarak, çizginin taşıdığı anlamı çözümlenme açısından çıkan sonuç verilen bilgileri niceliksel olarak doğrulamaktadır denebilir.

16. soru; Bu soruda kullanılan düzenleme çizgi algısı bağlamında test edilmiştir ve test sonucunda deneklerin % 47.3'ü tarafından doğru cevaplanarak onaylanmıştır. Ancak bu sonuç beklenenin aksine düşük oranda doğru cevaplanabilmiştir.

17. soru; Bu soruda kullanılan düzenleme çizgi algısı bağlamında test edilmiştir ve test sonucunda deneklerin % 79.3'ü tarafından doğru cevaplanarak onaylanmıştır ve çizginin taşıdığı anlamı çözümlene açısından çıkan sonuç verilen bilgileri niceliksel olarak doğrulamaktadır denebilir.

18. soru; Bu soruda kullanılan düzenleme ile ton değer algısı bağlamında perspektif, ışık ve gölge etmenleri sorgulanmıştır. Deneklerin % 41.2' si tarafından doğru cevaplanmıştır.

19. soru; Bu soruda kullanılan resimsel düzenleme ile ton değer algısı bağlamında açık koyu ton düzenlemeleri ile doğru derinlik algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 52.9' u tarafından doğru cevaplanmıştır.

20. soru; Bu soruda kullanılan soyut düzenleme ile ton değer algısı bağlamında açık koyu ton düzenlemeleri ile doğru derinlik algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 80.4'ü tarafından doğru cevaplanmıştır.

18. ve 19. soruda kullanılan resimsel düzenlemelerde doğru cevaplama oranı 20. soruda kullanılan soyut şekilsel düzenlemeye verilen doğru cevaplama oranına göre düşük kaldığı gözlenmektedir. Buna göre karmaşık resimsel düzenlemelere göre soyut şekilsel düzenlemelerin görsel açıdan daha kolay algılanabildiği söylenebilir. Bu durum geometrik şekillerin doğal şekillere göre daha kolay algılandığına ilişkin görüşü de destekler niteliktedir.

21. soru; Bu soruda kullanılan tipografik düzenleme ile font boşluk oranları ile değişiklik yapılarak doğru font düzenlemesini bulma bağlamında oran orantı algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 69.4' ü tarafından doğru cevaplanmıştır.

22. soru; Bu soruda kullanılan tek harf yapısı ile harf en boy ölçüleri ile oynamalar yapılarak doğru font yapısını bulma bağlamında oran orantı algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 64.7' si tarafından doğru cevaplanmıştır.

21. ve 22. sorularda % 70' e yaklaşan doğru cevap oranı görsel bağlamda grafik tasarım alanında büyük yer tutan doğru font kullanımının ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir.

23. soru; Bu soruda kullanılan çizgi düzenlemesi ile görsel yanılsama bağlamında çizgi algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 37.7' si tarafından yanılsama algılanabilmiş ve doğru cevaplanmıştır.

24. soru; Bu soruda kullanılan eşit uzunluğa sahip dik ve yatay çizgi düzenlemesi ile görsel yanılsama bağlamında çizgi algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 91.4' ü tarafından yanılsama algılanabilmiş ve doğru cevaplanmıştır.

25. soru; Bu soruda kullanılan şematik düzenleme ile görsel yanılsama bağlamında şekil algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 69.4' ü tarafından yanılsama algılanabilmiş ve doğru cevaplanmıştır.

26. soru; Bu soruda kullanılan farklı açılara sahip çizgi düzenlemesi ile görsel yanılsama bağlamında çizgi algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 87.2' si tarafından yanılsama algılanabilmiş ve doğru cevaplanmıştır.

23, 24, 25, 26. sorularda kullanılan şekil ve çizimler görsel yanılsama ile ilgili olarak verilen teorik bilgileri doğrular niteliktedir. 23. soruda doğru cevap oranı düşük olsa da genel olarak yüksek oranda doğru cevap verilmiştir.

27. soru; Bu soruda kullanılan düzenleme ile görsel algılama bağlamında genel etki algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 77.6' sı tarafından doğru cevaplanarak “sakinlik, dinginlik” etkisi örtüştürülmüş ve doğru cevaplanmıştır.

28. soru; Bu soruda kullanılan farklı şekiller ile tasarım ilkeleri bağlamında ritim algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 68.8' i tarafından doğru cevapla “ritim” örtüştürülmüş ve doğru cevaplanmıştır.

29. soru; Bu soruda kullanılan farklı şekiller ile tasarım ilkeleri bağlamında ritim algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 68.8' i tarafından doğru cevapla yaratılan dinamik etki örtüştürülmüş ve doğru cevaplanmıştır.

30. soru; Bu soruda kullanılan ve “rey “ testlerinde de kullanılan grafiksel bir düzenleme ile tasarım ilkeleri bağlamında yön algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 61.0' ı tarafından doğru cevaplanmıştır.

31. soru; Bu soruda kullanılan renkli düzenleme ile tasarım ilkeleri bağlamında (renk dengesi) denge algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 0.7' i tarafından doğru cevaplanmıştır. Bu soruda Mondrian 'ın bir çalışmasından yararlanılmıştır. Burada kurulan renk dengesinin deneklerin ancak %0.7'si tarafından algılanabilmiş olması; eğitim ve görsel tecrübenin görsel algılama yetisini geliştirebileceği öngörüsü ile açıklanabilir.

32. soru; Bu soruda kullanılan aynı şekiller farklı renk kombinasyonları ile düzenlenerek genel tasarım ilkeleri ve elemanları bağlamında zıt renk algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 91.5' i tarafından doğru cevaplanmıştır. Bu sonuca göre zıt renklerin görsel olarak daha kolay şekilde algılandığı söylenebilir.

33. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışması ile tasarım ilkeleri bağlamında yön algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 73.3' ü tarafından doğru cevaplanmıştır. Çalışmada kullanılan resimsel öğenin ışık gölge etkisinin yönü ele alınarak deneklerin yapılan yanlış düzenlemeleri algılayabilme durumları ölçülmüştür.

34. soru; Bu soruda üç ana renk ile tasarım elemanları bağlamında renk algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 83' ü tarafından doğru cevaplanmıştır. Her ana renk de algılama ve doğru anlamlandırma açısından %84 ile %97 arasında doğru cevaplanmıştır. Bu durum araştırmada incelenen kaynaklarda verilen bilgileri doğrular niteliktedir.

35. soru; Bu soruda üç ara renk ile tasarım elemanları bağlamında renk algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 56.8'i tarafından doğru cevaplanmıştır. Her ara renk de algılama ve doğru anlamlandırma açısından %65 ile %71 arasında doğru cevaplanmıştır. Ana renklere göre ara renklerin doğru cevaplama oranı düşük çıkmıştır.

34 ve 35. sorulara istinaden ortaya çıkan sonuç kaynaklarda geçen bilgilerin deneklerin büyük çoğunluğunun tercihleri ile örtüştüğü gözlemlenmektedir.

36. soru; Bu soruda kullanılan farklı doku görüntüleri ile tasarım elemanları bağlamında doku algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 39.9'u tarafından doğru cevaplanmıştır.

37. soru; Bu soruda kullanılan farklı doku görüntüleri ile tasarım elemanları bağlamında doku algısı ölçülmüştür. Deneklerin %68.5'i tarafından doğru cevaplanmıştır.

38. soru; Bu sorudaki renk skalası ile tasarım elemanları bağlamında renk algısı ölçülmüştür. Deneklerden, toplam 18 aşamadan oluşan renk skalasından birbirine yakın renk tonları içinden ana ve ara renkleri bulmaları istenmiştir. Deneklerin % 11.4' ü skalada yer alan ana ve ara renkleri doğru cevaplayabilmişlerdir.

39. soru; Bu sorudaki renk skalası ile tasarım elemanları bağlamında renk algısı ölçülmüştür. Deneklerden, toplam 18 aşamadan oluşan renk skalasından birbirine yakın renk tonları içinden sıcak renkleri bulmaları istenmiştir. Deneklerin % 61.6' sı skalada yer alan sıcak renkleri doğru cevaplayabilmişlerdir.

40. soru; Bu sorudaki renk skalası ile tasarım elemanları bağlamında renk algısı ölçülmüştür. Deneklerden, toplam 18 aşamadan oluşan renk skalasından birbirine yakın renk tonları içinden en dikkat çekici rengi bulmaları istenmiştir. Deneklerin % 48.6' sı skalada yer alan renklerde kırmızı rengi doğru olarak cevaplayabilmişlerdir.

41. soru; Bu soruda kullanılan renk düzenlemesi ile tasarım ilkeleri bağlamında denge algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 20.5' i tarafından doğru cevaplanmıştır. Burada kurulan renk dengesinin deneklerin ancak %20.5'si tarafından algılanabilmiş olması; görsel tasarım eğitimi ile görsel algılama yetisini geliştirebileceği öngörüsü ile açıklanabilir.

42. soru; Bu soruda kullanılan renk düzenlemeleri ile görme bağlamında renk hassasiyeti ölçülmüştür. Denekler; % 89 ile % 99.7' si arasında değişen yüksek oranlarda doğru cevaplanmıştır. Bu durumda deneklerin nerede ise tamamına yakınının renkleri fiziksel bağlamda görebildikleri anlaşılmaktadır.

43. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile tasarım ilkeleri bağlamında denge bütünlük algısı ölçülmüştür. Doğru cevapta diğer seçeneklerden farklı olarak simetrik düzenleme kullanılarak denge ve bütünlük sağlanmıştır. Deneklerin % 47.1'i tarafından doğru cevaplanmıştır.

44. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmasının sağ ve sol yönlü uygulaması ile tasarım ilkeleri yön algısı ölçülmüştür. Sanatçının (Mengü ERTEL) orijinal çalışması

doğru cevap seçeneği olarak sunulmuştur. Deneklerin % 65.8'i tarafından doğru cevaplanmıştır.

45. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı sanatçı tarafından hazırlanan çalışmanın algılanabilirliği ölçülmüştür. Deneklerin % 82.7'si tarafından doğru cevaplanmıştır.

46. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı sanatçı tarafından hazırlanan çalışmanın algılanabilirliği ölçülmüştür. Deneklerin % 71.3'ü tarafından doğru cevaplanmıştır.

47. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı sanatçı tarafından hazırlanan çalışmanın algılanabilirliği ölçülmüştür. Bu soruda kullanılan afişlerin görsel açıdan üslup farklılaşması daha azdır. Bundan dolayı doğru cevap oranı düşük çıkmıştır. Deneklerin % 6.5'i tarafından doğru cevaplanmıştır.

48. soru; Bu soruda kullanılan aynı afiş çalışmasının farklı düzenlemeleri ile tasarım ilkeleri bağlamında denge bütünlük algısı ölçülmüştür. Doğru cevapta diğer seçeneklerden farklı olarak simetrik düzenleme kullanılarak denge ve bütünlük sağlanmıştır. Deneklerin % 60.9'u tarafından doğru cevaplanmıştır.

49. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı çalışmaların estetik tatmin açısından algılanabilirliği ölçülmüştür. Deneklerin %74.7' si aynı sanatçı (Emre YÜCEL) tarafından yapılan çalışmayı daha estetik olarak değerlendirmiştir. Afişlerden en eski tarihli olan " C " şikkındaki çalışma estetik değer açısından en az tercih edilen olmuştur. Bu durum katılımcıların çoğunluğunun yirmili yaşardaki genç kuşaktan oluşması ile açıklanabilir.

50. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı çalışmaların inşa sürecinin kavranmasına yönelik detayları algılamaları ölçülmüştür. Buna göre de deneklerin %37.4'ü bilgisayar yardımı ile inşa edilen çalışmayı algılayarak doğru cevap vermiştir.

51. soru; Bu soruda kullanılan afiş çalışmaları ile genel tasarım ilke ve elemanları bağlamında farklı çalışmaların inşa sürecinin kavranmasına yönelik detayları

algılamaları ölçülmüştür. Buna göre de deneklerin % 48.5'i fotoğraf kullanılmayan çalışmaları algılayarak doğru cevap vermiştir.

52. soru; Bu soruda kullanılan fotoğraf çalışması konumlandırma bağlamında tasarım ilkelerinden yön algısı ölçülmüştür. Deneklerin % 48.3'ü tarafından doğru cevaplanmıştır.

53. soru; Bu soruda kullanılan aynı fotoğrafın farklı en boy oranları ile tasarım elemanları bağlamında doğru ölçü algısı kontrol edilmiştir. Dört adet fotoğraf içinden doğru en boy ölçüsüne sahip olan fotoğrafı seçmesi istenmiştir. Deneklerin %93.6'sı tarafından doğru cevaplanmıştır.

54 -61. soru; Bu sorularda kullanılan farklı alanlara ait amblem çalışmaları ile tasarım ilkeleri bağlamında vurgu algısı ölçülmüştür. Denekler % 70 üstünde değişen oranlarda doğru cevap vererek amblemlerin anlamlandırılması açısından hangi kavramları vurguladığını bulmuşlardır.

Yapılan istatistik analiz çalışmaları sonucunda, test uygulanan deneklerin grafik algı düzeyleri ve algılama biçimlerinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterebileceği öngören bazı hipotezler kanıtlanmıştır. Buna göre;

Hipotez 1'de; cinsiyet değişkeninin görsel algılamada etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bulgular ve yorumlar bölümünde de ayrıntılı şekilde ele alındığı gibi kadın deneklerin görsel algı düzeylerinin erkek deneklere göre daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Erkek deneklerin sadece tasarım ilkelerinden “vurgu” boyutunda daha yüksek puan aldıkları onun dışında ilke ve elemanlar ile genel algı düzeyinde kadın deneklerin daha yüksek puan değerlerine ulaştıkları görülmüştür.

Bu durumda özellikle hedef kitlenin kadınlardan oluştuğu grafik tasarım çalışmalarında, yapıyı oluşturacak tüm ilke ve elemanların kullanımında daha da dikkat edilmelidir. Çünkü onların sunulan görsellere verecekleri tepkiler erkeklere göre daha farklı olabilmektedir.

Hipotez 2'de; deneklerin yaşamlarının önemli kısmını geçirdikleri yerleşim yeri değişkeninin görsel algılamada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sadece grafik tasarım ilkelerinden “vurgu” boyutunda şehirde yaşamını sürdüren deneklerin yüksek puan değerlerine ulaştığı gözlemlenmiştir. Bu durum, şehir yaşamında daha fazla yer

tutan açık hava reklam ve tanıtım araçlarıyla, ayrıca kişisel yaşam tecrübelerine yapılan yoğun görsel mesaj bombardımanının yaptığı etkiyle açıklanabilir. Çünkü kasaba, köy gibi yerleşim yerlerinde yaşayan insanlar nispeten şehir kesimlerindeki insanlara göre daha az yoğunlukta görsel mesaj bombardımanına maruz kalmaktadırlar.

Buna göre genel hedef kitleye yönelik grafik tasarım çalışmalarında ortaya çıkarılacak düzenlemenin yerleşim yeri bağlamında aynı oranda algılanabileceği dikkatten kaçmamalıdır. Bir başka ifade ile hedef kitle köy, kasaba, ilçe gibi küçük yerleşim yerlerinde yaşayanlardan oluşuyor diye sunulan görsellerde tasarım kalitesi göz ardı edilmemelidir. Ancak yerleşim yeri bağlamında bir farklılık olmasa da diğer değişkenler açısından ortaya çıkan farklılıklara da dikkat edilmelidir.

Hipotez 3'te; deneklerin akademisyen ya da öğrenci olmalarının görsel algılama bağlamında etken bir değişken olmadığı kanıtlanmıştır.

Hipotez 4'te; deneklerin eğitim düzeylerinin görsel algılama yetilerine etki etmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu çalışmanın Selçuk Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler ve görev yapan akademisyenlerle sınırlı olduğu düşünüldüğünde çıkan sonuç tartışmaya açıktır.

Buna göre gelecekte, yüksek lisans, doktora çalışmaları ya da diğer bilimsel nitelikli çalışmalarda bu durum daha geniş kapsamlı şekilde ele alınarak farklı eğitim düzeylerinden deneklerle daha detaylı bir çalışma şekilde ele alınabilir.

Hipotez 5'te; deneklerin görsel algı düzeylerinin "temel bilim dalı" değişkeni tarafından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal Bilimler alanında yer alan deneklerin görsel algı puan değerlerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu kanıtlanmıştır.

Bu sonucun ortaya çıkmasında deneklerden sanat ve tasarım eğitimi alanların genel olarak Sosyal Bilimler alanında yer almış olmaları etkili olabilir. Ancak deneklerin 1/6 ' sının sanat ve tasarım eğitimi alanlardan oluştuğu düşünüldüğünde bu etkinin çok ta yüksek olmadığı söylenebilir.

Hipotez 6'da; görme kusurlarından kaynaklı lens veya gözlük kullanımının deneklerin görsel algı düzeyleri üzerinde etkili olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Yapılan istatistik analiz çalışmaları sonucunda, test uygulanan deneklerin grafik algı düzeyleri ve algılama biçimlerinin sanatla ilgilenme düzeylerine göre farklılık gösterebileceği tüm hipotezlerle kanıtlanmıştır. Buna göre;

Hipotez 7’de; deneklerin bir sanatsal üretim ya da tasarımla uğraşmaları, deneklerin görsel algı yetileri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hipotez 8’de; deneklerin bilgisayar tasarımı amaçlı kullanmalarının görsel algı düzeyleri ve algılama biçimleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan analizlerde tasarım elemanlarında bir farklılık oluşmazken, tasarım ilkeleri bağlamında anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır.

Hipotez 9’da; deneklerin sanatsal etkinliklere katılım oranı arttıkça görsel algı düzeyleri ve algılama biçimleri üzerinde o oranda etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda kavramsal çerçevede de belirtildiği gibi görsel algılamada bazı yetilerin doğuştan gelmesi bazı yetilerin tecrübe ve eğitim ile gelişebileceğine dair bilgiyi bu hipotez sonucu doğrulamaktadır.

Yapılan istatistik analiz çalışmaları sonucunda, test uygulanan deneklerin görsel algı düzeyleri ve algılama biçimlerinin sanat ve tasarım eğitimi alıp almamalarına göre farklılık gösterebileceği 10. hipotezde ele alınmıştır. Buna göre;

Hipotez 10’da; deneklerin sanat ve tasarım eğitimi almış olmalarının görsel algı düzeyleri ve algılama biçimleri üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda sanat ve tasarım eğitiminin görsel algıyı geliştirici bir etkisi olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç özellikle mesajı taşıyan görsel yapıyı hazırlayanların, görsel algılama yetilerinin yüksek olması gerekliliği beklentisini de doğrulamıştır. Tasarımcıların yani sanatçının aldığı sanat veya tasarım eğitimi disiplini ile kendi görsel algı düzeyleri gelişme gösterirken aynı zamanda bu ilke ve elemanları doğru kullanabilme yetilerinin de gelişmesi, geliştirilmesi bir amaç olarak belirginleşmektedir.

Bu çalışma kapsamında bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır. Güvenirlilik geçerlilik çalışması yapılarak ölçek geliştirilmiş ve deneklere uygulanmıştır. Geliştirilen ölçeğin eksik yönleri olabilir. Ancak; temel olarak görsel algı bağlamında grafik algı düzeyini ölçmeyi amaçlayan ve bu çalışmada kullanılan ölçek benzeri bir envantere rastlanılmamıştır. Bu bağlamda sanat ve tasarım alanında bu türden çalışmaların önemi

ortadadır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, tespit edilen eksiklikler giderilerek yeni çalışmaların da önü açılabilir. Yapılan kaynak taramasında bu çalışmaya benzeyen yurt dışında yapılmış bir çalışmaya rastlanmıştır. Tammy ve Raton (2003) tarafından yapılan çalışmada deneklerin görsel performansları ölçülmeye çalışılmış ve bayanların daha yüksek başarı puanı aldıkları gözlemlenmiştir. Bu durum bu çalışma kapsamında da hipotez 1 ile kanıtlanmıştır. Aynı şekilde sanat ve tasarım eğitimi alanların daha yüksek puan aldıkları gözlemlenmiştir. Çalışmanın 10 numaralı hipotezi ile de bu durum kanıtlanmıştır.

Sonuç olarak; grafik tasarım ilke ve elemanlarının görsel olarak algılanmasının demografik değişkenler tarafından etkilendiği anlaşılmaktadır. Bir başka ifade ile ulaşılabilen tüm kaynaklarda ele alınan ilke ve elemanlara ilişkin bilgiler büyük oranda deneklere uygulanan test sonuçları ile de doğrulanmıştır.

Bu bağlamda bir grafik tasarım çalışmasında üreten ve tüketen bağlamında konu şu açılardan değerlendirilebilir:

Tasarımı üreten açısından bakıldığında sürecin iki önemli ayağı bulunmaktadır: Bunlar, üretimi gerçekleştiren ama aynı zamanda grafik tasarım eğitimcisi konumundaki ilgili kişi ve kurumlar, diğeri; üretimi gerçekleştiren veya gerçekleştirmeye aday aynı zamanda tasarım eğitimi alan konumdaki kişi ve kurumlardır. Her iki konumda aynı zamanda tüketen konumunda olabilirler. Önceki bölümlerde de ayrıntılı şekilde değinildiği gibi; sonuçta bir grafik tasarım olgusunun temel sorunu; tasarımcısı tarafından yüklenen mesaj ya da anlamın tüketici konumundakiler tarafından da aynı anlamda algılanabilmesidir.

Bu aşamada süreci tüketen açısından değerlendirirsek; izleyici yani sanat ya da tasarım tüketicisi kendisine sunulan herhangi bir görsele yüklenmiş olan mesajı yani anlamı içinde bulunduğu ortamda çözümlmelidir. Bu çözüm sonucu ortaya çıkan anlam, üretenin yüklediği anlamla ortak olmak zorundadır. Bu zorunlulukta, tüketici konumundakilerin görece herhangi bir sorumluluğu yoktur denebilir. Burada asıl sorumluluk sahibi olanlar ise, sürecin başında yer alan tasarımcılardır.

Bu durumda üreten konumundaki sanatçı ya da tasarımcı, tüketici konumdaki izleyicilerin ne türden etkenler tarafından etkilendiğini bilmek durumundadır. Bu

etkilenme kişilerin görsel algılama düzeyleri ile doğrudan ilişkilidir denebilir. Çalışmada bahsi geçen etkenler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tespit edilen sonuçlara göre; insanın görsel algılama bağlamında grafik algısı, tasarımı meydana getiren ilke ve elemanlar tarafından etkilenmektedir. Bir başka ifade ile; elde edilen bulgular, bütünü meydana getiren parçaların ortak algılayış şekillerinin olduğunu kanıtlanmıştır. Yukarıda da bahsi geçen “ortak anlam” sorununun çözümünde bu “ortak algılayış” önemli olabilir. Hedef kitle, grafik tasarım ürününü (görseller - afiş, amblem, resimleme, fotoğraf vs.) bütün olarak algılamak, aynı zamanda da bütünü meydana getiren parçaları da istemli veya istem dışı olarak algılayabilmektedir. “Ortak anlam” bu parçalar yada bütün tarafından (tasarım ürünü veya sanat eseri) yaratılmaktadır. O halde; insanların ne türden şeyleri algılamak benzer tepkiler verdiği, hedeflenen “ortak anlam” yaratma çabası için önemli ip uçları verebilecektir.

EKLER

EK 1: İstatistiksel Analizler Sonucu Elde Edilen Tablolar

Tablo 1: Grafik Tasarım Elemanları Algı Düzeyi ve Cinsiyet Bağımsız Örneklem *t* Testi Sonuçları

Group Statistics

	Cinsiyetiniz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	Erkek	313	,7149	,20888	,01181
	Kadın	307	,7476	,20260	,01156
tondeğer	Erkek	313	1,4260	,80216	,04534
	Kadın	307	1,5060	,78305	,04469
Renk	Erkek	313	1,0634	,45488	,02571
	Kadın	307	1,2299	,43667	,02492
Doku	Erkek	313	,5383	,33751	,01908
	Kadın	307	,5326	,35088	,02003
BicimFormÖlçü	Erkek	313	,6368	,30282	,01712
	Kadın	307	,6862	,28196	,01609
Yön	Erkek	313	1,0312	,46257	,02615
	Kadın	307	1,0831	,43162	,02463
TasarımElemanları	Erkek	313	,9432	,24979	,01412
	Kadın	307	1,0249	,22607	,01290

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
çizgi	Equal variances assumed	,992	,320	-1,978	618	,048	-,03270	,01653	-,06516	-,00024
	Equal variances not assumed			-1,979	617,923	,048	-,03270	,01653	-,06515	-,00025
tondeğer	Equal variances assumed	1,020	,313	-1,256	618	,210	-,07999	,06368	-,20504	,04507
	Equal variances not assumed			-1,256	617,986	,209	-,07999	,06366	-,20501	,04504
Renk	Equal variances assumed	,321	,571	-4,646	618	,000	-,16643	,03582	-,23678	-,09609
	Equal variances not assumed			-4,648	617,716	,000	-,16643	,03581	-,23675	-,09611
Doku	Equal variances assumed	,577	,448	,209	618	,835	,00577	,02765	-,04853	,06006
	Equal variances not assumed			,208	615,912	,835	,00577	,02766	-,04855	,06008
BicimFormÖlçü	Equal variances assumed	2,933	,087	-2,100	618	,036	-,04936	,02351	-,09553	-,00319
	Equal variances not assumed			-2,101	616,339	,036	-,04936	,02349	-,09550	-,00323
Yön	Equal variances assumed	1,993	,159	-1,444	618	,149	-,05191	,03595	-,12250	,01868
	Equal variances not assumed			-1,445	616,472	,149	-,05191	,03592	-,12246	,01863
TasarımElemanları	Equal variances assumed	1,721	,190	-4,269	618	,000	-,08174	,01915	-,11934	-,04414
	Equal variances not assumed			-4,274	614,054	,000	-,08174	,01913	-,11930	-,04418

Tablo 2: Grafik Tasarım İlkeleri İle Genel Algı Düzeyi ve Cinsiyet Bağımsız Örneklem *t* Testi Sonuçları

Group Statistics

	Cinsiyetiniz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bütünlük	Erkek	313	,7380	,58430	,03303
	Kadın	307	,8132	,54488	,03110
OranOranti	Erkek	313	,8834	,41984	,02373
	Kadın	307	,9853	,38954	,02223
Vurgu	Erkek	313	,7260	,19669	,01112
	Kadın	307	,6926	,18417	,01051
Tasarimilkeleri	Erkek	313	,7704	,21738	,01229
	Kadın	307	,7948	,19597	,01118
Tasarimilkelerive Elemanlari	Erkek	313	,8773	,19661	,01111
	Kadın	307	,9356	,16829	,00960

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bütünlük	Equal variance assumed	,007	,932	-1,657	618	,098	-,07523	,04539	-,16437	,01392
	Equal variance not assumed			-1,658	616,435	,098	-,07523	,04536	-,16431	,01386
OranOranti	Equal variance assumed	3,250	,072	-3,133	618	,002	-,10196	,03254	-,16586	-,03805
	Equal variance not assumed			-3,135	616,109	,002	-,10196	,03252	-,16581	-,03810
Vurgu	Equal variance assumed	,256	,613	2,185	618	,029	,03345	,01531	,00338	,06351
	Equal variance not assumed			2,186	616,676	,029	,03345	,01530	,00340	,06349
Tasarimilkeleri	Equal variance assumed	3,216	,073	-1,467	618	,143	-,02439	,01663	-,05706	,00827
	Equal variance not assumed			-1,468	613,666	,143	-,02439	,01662	-,05702	,00824
Tasarimilkelerive Elemanlari	Equal variance assumed	3,983	,046	-3,967	618	,000	-,05836	,01471	-,08725	-,02947
	Equal variance not assumed			-3,973	606,917	,000	-,05836	,01469	-,08720	-,02951

Tablo 3: Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım Elemanları İçin ANOVA Sonuçları

		ANOVA				
		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
çizgi	Between Groups	,020	4	,005	,114	,978
	Within Groups	26,320	614	,043		
	Total	26,339	618			
tondeğer	Between Groups	2,005	4	,501	,798	,527
	Within Groups	385,927	614	,629		
	Total	387,932	618			
Renk	Between Groups	,476	4	,119	,578	,679
	Within Groups	126,541	614	,206		
	Total	127,017	618			
Doku	Between Groups	,493	4	,123	1,040	,386
	Within Groups	72,725	614	,118		
	Total	73,218	618			
BicimFormÖlcü	Between Groups	,278	4	,070	,806	,522
	Within Groups	53,037	614	,086		
	Total	53,315	618			
Yön	Between Groups	,313	4	,078	,392	,814
	Within Groups	122,751	614	,200		
	Total	123,065	618			
TasarımElemanlari	Between Groups	,170	4	,042	,724	,576
	Within Groups	35,962	614	,059		
	Total	36,132	618			

Tablo 3'ün Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Çizgi	Köy	27	,7130	,19245	,03704	,6368	,7891	,50	1,00
	kasaba	13	,7500	,17678	,04903	,6432	,8568	,50	1,00
	İlçe	105	,7310	,19824	,01935	,6926	,7693	,00	1,00
	Şehir	165	,7364	,19765	,01539	,7060	,7667	,00	1,00
	Büyük Şehir	309	,7290	,21689	,01234	,7047	,7532	,00	1,00
	Total	619	,7310	,20645	,00830	,7147	,7473	,00	1,00
Ton değer	Köy	27	1,3457	,74238	,14287	1,0520	1,6394	,00	2,67
	kasaba	13	1,2051	,70104	,19443	,7815	1,6288	,00	2,67
	İlçe	105	1,4032	,71715	,06999	1,2644	1,5420	,00	2,67
	Şehir	165	1,4808	,82422	,06417	1,3541	1,6075	,00	2,67
	Büyük Şehir	309	1,4962	,80744	,04593	1,4058	1,5866	,00	2,67
	Total	619	1,4637	,79229	,03184	1,4011	1,5262	,00	2,67
Renk	Köy	27	1,0582	,41793	,08043	,8929	1,2235	,14	1,86
	kasaba	13	1,1868	,39290	,10897	,9494	1,4242	,71	2,14
	İlçe	105	1,1823	,46776	,04565	1,0918	1,2728	,00	2,00
	Şehir	165	1,1602	,42851	,03336	1,0943	1,2260	,00	2,00
	Büyük Şehir	309	1,1304	,46737	,02659	1,0781	1,1827	,00	2,43
	Total	619	1,1452	,45335	,01822	1,1094	1,1809	,00	2,43
Doku	Köy	27	,5000	,31009	,05968	,3773	,6227	,00	1,00
	kasaba	13	,6154	,36251	,10054	,3963	,8344	,00	1,00
	İlçe	105	,5190	,33914	,03310	,4534	,5847	,00	1,00
	Şehir	165	,5758	,33407	,02601	,5244	,6271	,00	1,00
	Büyük Şehir	309	,5194	,35302	,02008	,4799	,5589	,00	1,00
	Total	619	,5355	,34420	,01383	,5084	,5627	,00	1,00
Biçim Form Ölçü	Köy	27	,5679	,30403	,05851	,4476	,6882	,00	1,00
	kasaba	13	,6923	,25318	,07022	,5393	,8453	,33	1,00
	İlçe	105	,6540	,30636	,02990	,5947	,7133	,00	1,00
	Şehir	165	,6727	,28861	,02247	,6284	,7171	,00	1,00
	Büyük Şehir	309	,6645	,29301	,01667	,6317	,6973	,00	1,00
	Total	619	,6613	,29372	,01181	,6381	,6845	,00	1,00
Yön	Köy	27	1,0185	,35979	,06924	,8762	1,1608	,25	1,75
	kasaba	13	1,0385	,48783	,13530	,7437	1,3333	,00	1,75
	İlçe	105	1,0167	,45238	,04415	,9291	1,1042	,00	1,75
	Şehir	165	1,0773	,43706	,03402	1,0101	1,1445	,00	1,75
	Büyük Şehir	309	1,0672	,45555	,02592	1,0162	1,1181	,00	1,75
	Total	619	1,0586	,44624	,01794	1,0233	1,0938	,00	1,75
Tasarım Elemanları	Köy	27	,9163	,22557	,04341	,8270	1,0055	,22	1,39
	kasaba	13	,9732	,20665	,05731	,8484	1,0981	,61	1,35
	İlçe	105	,9772	,25274	,02466	,9283	1,0261	,09	1,43
	Şehir	165	,9995	,23649	,01841	,9631	1,0358	,17	1,57
	Büyük Şehir	309	,9834	,24383	,01387	,9561	1,0107	,17	1,48
	Total	619	,9835	,24180	,00972	,9644	1,0026	,09	1,57

Tablo 4: Yerleşim Birimi ve Grafik Tasarım İlkeleri İçin ANOVA Sonuçları**ANOVA**

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Bütünlük	Between Groups	,435	4	,109	,338	,852
	Within Groups	197,496	614	,322		
	Total	197,931	618			
Oran Orantı	Between Groups	,594	4	,148	,890	,470
	Within Groups	102,441	614	,167		
	Total	103,034	618			
Vurgu	Between Groups	,807	4	,202	5,677	,000
	Within Groups	21,814	614	,036		
	Total	22,621	618			
Tasarım ilkeleri	Between Groups	,541	4	,135	3,193	,013
	Within Groups	26,023	614	,042		
	Total	26,565	618			
Tasarım ilke ve Elemanları	Between Groups	,178	4	,044	1,298	,270
	Within Groups	21,051	614	,034		
	Total	21,229	618			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Bütünlük	2,783	4	614	,026
Oran Orantı	1,738	4	614	,140
Vurgu	,689	4	614	,600
Tasarım ilkeleri	,977	4	614	,419
Tasarım ilkeleri ve Elemanları	1,213	4	614	,304

Tablo 4'ün Betimleyici İstatistikleri

		Descriptives							
		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Bütünlük	Köy	27	,6667	,53109	,10221	,4566	,8768	,00	1,67
	kasaba	13	,7179	,69183	,19188	,2999	1,1360	,00	1,33
	İlçe	105	,7619	,52443	,05118	,6604	,8634	,00	2,33
	Şehir	165	,7778	,60411	,04703	,6849	,8706	,00	2,33
	Büyük Şehir	309	,7886	,55819	,03175	,7261	,8510	,00	2,33
	Total	619	,7744	,56593	,02275	,7297	,8190	,00	2,33
Oran Orantı	Köy	27	,8796	,43506	,08373	,7075	1,0517	,00	1,50
	kasaba	13	,7692	,33011	,09156	,5697	,9687	,25	1,25
	İlçe	105	,9595	,39699	,03874	,8827	1,0364	,00	1,50
	Şehir	165	,9167	,40039	,03117	,8551	,9782	,00	1,50
	Büyük Şehir	309	,9458	,41689	,02372	,8991	,9925	,00	1,50
	Total	619	,9338	,40832	,01641	,9015	,9660	,00	1,50
Vurgu	Köy	27	,6204	,15690	,03020	,5583	,6824	,25	,88
	kasaba	13	,6346	,16506	,04578	,5349	,7344	,38	,88
	İlçe	105	,6845	,18917	,01846	,6479	,7211	,00	1,00
	Şehir	165	,6833	,19352	,01507	,6536	,7131	,00	1,00
	Büyük Şehir	309	,7427	,18884	,01074	,7216	,7639	,00	1,00
	Total	619	,7094	,19132	,00769	,6943	,7245	,00	1,00
Tasarım ilkeleri	Köy	27	,6988	,17084	,03288	,6312	,7663	,33	1,00
	kasaba	13	,6872	,23942	,06640	,5425	,8319	,40	1,07
	İlçe	105	,7733	,19884	,01941	,7349	,8118	,00	1,13
	Şehir	165	,7644	,21382	,01665	,7316	,7973	,13	1,27
	Büyük Şehir	309	,8060	,20518	,01167	,7831	,8290	,13	1,33
	Total	619	,7822	,20733	,00833	,7659	,7986	,00	1,33
Tasarım ilke ve Elemanları	Köy	27	,8422	,14911	,02870	,7832	,9012	,41	1,15
	kasaba	13	,8579	,17741	,04921	,7506	,9651	,52	1,09
	İlçe	105	,8959	,20116	,01963	,8569	,9348	,04	1,30
	Şehir	165	,9095	,17359	,01351	,8828	,9362	,33	1,37
	Büyük Şehir	309	,9150	,18851	,01072	,8939	,9361	,13	1,30
	Total	619	,9059	,18534	,00745	,8913	,9205	,04	1,37

Tablo 5: Yerleşim Birimi ve Vurgu Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons						
Dependent Variable: Vurgu						
Bonferroni						
(I) Hayatınızın önemli kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimini lütfen belirtiniz	(J) Hayatınızın önemli kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimini lütfen belirtiniz	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Köy	kasaba	-,01425	,06363	1,000	-,1935	,1650
	İlçe	-,06415	,04067	1,000	-,1787	,0504
	Şehir	-,06296	,03913	1,000	-,1732	,0473
	Büyük Şehir	-,12235*	,03783	,013	-,2289	-,0158
kasaba	Köy	,01425	,06363	1,000	-,1650	,1935
	İlçe	-,04991	,05542	1,000	-,2060	,1062
	Şehir	-,04872	,05430	1,000	-,2017	,1042
	Büyük Şehir	-,10810	,05337	,432	-,2584	,0422
İlçe	Köy	,06415	,04067	1,000	-,0504	,1787
	kasaba	,04991	,05542	1,000	-,1062	,2060
	Şehir	,00119	,02353	1,000	-,0651	,0675
	Büyük Şehir	-,05819	,02129	,065	-,1182	,0018
Şehir	Köy	,06296	,03913	1,000	-,0473	,1732
	kasaba	,04872	,05430	1,000	-,1042	,2017
	İlçe	-,00119	,02353	1,000	-,0675	,0651
	Büyük Şehir	-,05939*	,01817	,011	-,1106	-,0082
Büyük Şehir	Köy	,12235*	,03783	,013	,0158	,2289
	kasaba	,10810	,05337	,432	-,0422	,2584
	İlçe	,05819	,02129	,065	-,0018	,1182
	Şehir	,05939*	,01817	,011	,0082	,1106

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 6: Yerleşim Birimi ve Vurgu Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Tasarımilkeleri

Bonferroni

(I) Hayatınızın önemli kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimini lütfen belirtiniz	(J) Hayatınızın önemli kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimini lütfen belirtiniz	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Köy	kasaba	,01159	,06950	1,000	-,1842	,2074
	İlçe	-,07457	,04442	,937	-,1997	,0506
	Şehir	-,06568	,04274	1,000	-,1861	,0547
	Büyük Şehir	-,10728	,04131	,096	-,2237	,0091
Kasaba	Köy	-,01159	,06950	1,000	-,2074	,1842
	İlçe	-,08615	,06053	1,000	-,2567	,0844
	Şehir	-,07726	,05931	1,000	-,2443	,0898
	Büyük Şehir	-,11886	,05829	,419	-,2831	,0453
İlçe	Köy	,07457	,04442	,937	-,0506	,1997
	kasaba	,08615	,06053	1,000	-,0844	,2567
	Şehir	,00889	,02570	1,000	-,0635	,0813
	Büyük Şehir	-,03271	,02326	1,000	-,0982	,0328
Şehir	Köy	,06568	,04274	1,000	-,0547	,1861
	kasaba	,07726	,05931	1,000	-,0898	,2443
	İlçe	-,00889	,02570	1,000	-,0813	,0635
	Büyük Şehir	-,04160	,01985	,365	-,0975	,0143
Büyük Şehir	Köy	,10728	,04131	,096	-,0091	,2237
	kasaba	,11886	,05829	,419	-,0453	,2831
	İlçe	,03271	,02326	1,000	-,0328	,0982
	Şehir	,04160	,01985	,365	-,0143	,0975

Tablo 7: Grafik Tasarım Elemanları Algı Düzeyi ve Üniversitedeki Pozisyon Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Üniversitedeki pozisyonunuz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	Öğrenci	497	,7198	,20722	,00929
	Akademisyen	121	,7769	,19579	,01780
tondeğer	Öğrenci	497	1,4608	,78736	,03532
	Akademisyen	121	1,4738	,81848	,07441
Renk	Öğrenci	497	1,1621	,45048	,02021
	Akademisyen	121	1,0779	,46328	,04212
Doku	Öğrenci	497	,5362	,34151	,01532
	Akademisyen	121	,5372	,35453	,03223
BicimFormÖlçü	Öğrenci	497	,6539	,28956	,01299
	Akademisyen	121	,6860	,30821	,02802
Yön	Öğrenci	497	1,0599	,45327	,02033
	Akademisyen	121	1,0393	,42574	,03870
TasarımElemanlari	Öğrenci	497	,9857	,23639	,01060
	Akademisyen	121	,9723	,26207	,02382

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variance		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Çizgi	Equal variances assumed	,051	,821	-2,744	616	,006	-,05704	,02079	-,09786	-,01622
	Equal variances not assumed			-2,841	190,935	,005	-,05704	,02008	-,09665	-,01743
Ton değeri	Equal variances assumed	,231	,631	-,162	616	,871	-,01306	,08044	-,17104	,14491
	Equal variances not assumed			-,159	177,976	,874	-,01306	,08236	-,17560	,14947
Renk	Equal variances assumed	,838	,360	1,833	616	,067	,08419	,04592	-,00599	,17438
	Equal variances not assumed			1,802	179,306	,073	,08419	,04671	-,00798	,17637
Doku	Equal variances assumed	,457	,499	-,028	616	,978	-,00097	,03488	-,06947	,06753
	Equal variances not assumed			-,027	178,144	,978	-,00097	,03568	-,07139	,06945
Bicim Form Ölçü	Equal variances assumed	1,868	,172	-1,077	616	,282	-,03203	,02973	-,09041	,02636
	Equal variances not assumed			-1,037	175,155	,301	-,03203	,03088	-,09298	,02892
Yön	Equal variances assumed	,907	,341	,454	616	,650	,02060	,04542	-,06859	,10980
	Equal variances not assumed			,471	191,835	,638	,02060	,04372	-,06563	,10684
Tasarım Elemanları	Equal variances assumed	2,950	,086	,544	616	,587	,01332	,02449	-,03478	,06142
	Equal variances not assumed			,511	170,627	,610	,01332	,02608	-,03816	,06480

Tablo 8: Grafik Tasarım İlkeleri Algı Düzeyi ve Üniversitedeki Pozisyon Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Üniversitedeki pozisyonunuz	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bütünlük	Öğrenci	497	,7820	,55610	,02494
	Akademisyen	121	,7438	,60822	,05529
Oran Orantı	Öğrenci	497	,9381	,40700	,01826
	Akademisyen	121	,9132	,41547	,03777
Vurgu	Öğrenci	497	,6922	,19260	,00864
	Akademisyen	121	,7800	,17004	,01546
Tasarım ilkeleri	Öğrenci	497	,7757	,20965	,00940
	Akademisyen	121	,8083	,19656	,01787
Tasarım ilke ve Elemanları	Öğrenci	497	,9046	,18052	,00810
	Akademisyen	121	,9114	,20472	,01861

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bütünlük	Equal variances assumed	,694	,405	,665	616	,506	,03822	,05744	-,07458	,15103
	Equal variances not assumed			,630	172,092	,529	,03822	,06066	-,08151	,15795
Oran Orantı	Equal variances assumed	,129	,719	,601	616	,548	,02491	,04143	-,05645	,10626
	Equal variances not assumed			,594	180,241	,553	,02491	,04195	-,05787	,10768
Vurgu	Equal variances assumed	,962	,327	-4,597	616	,000	-,08781	,01910	-,12532	-,05030
	Equal variances not assumed			-4,958	201,910	,000	-,08781	,01771	-,12272	-,05289
Tasarımilkeleri	Equal variances assumed	,661	,417	-1,550	616	,122	-,03254	,02100	-,07379	,00870
	Equal variances not assumed			-1,612	192,113	,109	-,03254	,02019	-,07237	,00728
Tasarımilke ve Elemanları	Equal variances assumed	6,835	,009	-,363	616	,717	-,00682	,01880	-,04375	,03010
	Equal variances not assumed			-,336	168,272	,737	-,00682	,02030	-,04689	,03324

Tablo 9: Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım Elemanları İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
çizgi	Between Groups	,455	4	,114	2,708	,029
	Within Groups	25,599	610	,042		
	Total	26,053	614			
Ton değer	Between Groups	1,102	4	,276	,438	,781
	Within Groups	383,720	610	,629		
	Total	384,822	614			
Renk	Between Groups	1,288	4	,322	1,582	,177
	Within Groups	124,155	610	,204		
	Total	125,443	614			
Doku	Between Groups	,418	4	,104	,884	,473
	Within Groups	72,009	610	,118		
	Total	72,427	614			
Biçim Form Ölçü	Between Groups	,507	4	,127	1,481	,207
	Within Groups	52,262	610	,086		
	Total	52,769	614			
Yön	Between Groups	,352	4	,088	,436	,782
	Within Groups	123,178	610	,202		
	Total	123,530	614			
Tasarım Elemanları	Between Groups	,225	4	,056	,964	,427
	Within Groups	35,647	610	,058		
	Total	35,873	614			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
çizgi	,794	4	610	,529
Ton değeri	1,232	4	610	,296
Renk	2,304	4	610	,057
Doku	2,672	4	610	,031
Bicim Form Ölçü	1,687	4	610	,151
Yön	1,008	4	610	,402
Tasarım Elemanları	1,778	4	610	,132

Tablo 9'un Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
çizgi	Lise	434	,7183	,20810	,00999	,6987	,7380	,00	1,00
	Lisans	47	,7660	,19085	,02784	,7099	,8220	,50	1,00
	Ön Lisans	18	,7222	,24085	,05677	,6025	,8420	,00	1,00
	Yüksek Lisans	76	,7467	,18927	,02171	,7035	,7900	,25	1,00
	Doktora	40	,8188	,19601	,03099	,7561	,8814	,25	1,00
	Total	615	,7321	,20599	,00831	,7158	,7484	,00	1,00
Ton değeri	Lise	434	1,4770	,78025	,03745	1,4033	1,5506	,00	2,67
	Lisans	47	1,4326	,83091	,12120	1,1887	1,6766	,00	2,67
	Ön Lisans	18	1,2778	,95828	,22587	,8012	1,7543	,00	2,67
	Yüksek Lisans	76	1,5088	,77836	,08928	1,3309	1,6866	,00	2,67
	Doktora	40	1,3917	,83679	,13231	1,1240	1,6593	,00	2,67
	Total	615	1,4661	,79167	,03192	1,4034	1,5288	,00	2,67
Renk	Lise	434	1,1577	,45613	,02190	1,1146	1,2007	,00	2,43
	Lisans	47	1,2644	,41487	,06052	1,1426	1,3862	,00	2,00
	Ön Lisans	18	1,0794	,43887	,10344	,8611	1,2976	,43	1,86
	Yüksek Lisans	76	1,0940	,49020	,05623	,9820	1,2060	,00	2,00
	Doktora	40	1,0607	,35274	,05577	,9479	1,1735	,43	1,86
	Total	615	1,1494	,45200	,01823	1,1136	1,1852	,00	2,43
Doku	Lise	434	,5230	,33388	,01603	,4915	,5545	,00	1,00
	Lisans	47	,5851	,35076	,05116	,4821	,6881	,00	1,00
	Ön Lisans	18	,6389	,41322	,09740	,4334	,8444	,00	1,00
	Yüksek Lisans	76	,5592	,37387	,04289	,4738	,6446	,00	1,00
	Doktora	40	,5375	,34692	,05485	,4266	,6484	,00	1,00
	Total	615	,5366	,34345	,01385	,5094	,5638	,00	1,00
Bicim Form Ölçü	Lise	434	,6559	,28992	,01392	,6286	,6833	,00	1,00
	Lisans	47	,6950	,28514	,04159	,6113	,7788	,33	1,00
	Ön Lisans	18	,6111	,28583	,06737	,4690	,7533	,33	1,00
	Yüksek Lisans	76	,6447	,32812	,03764	,5698	,7197	,00	1,00
	Doktora	40	,7583	,26135	,04132	,6747	,8419	,33	1,00
	Total	615	,6629	,29316	,01182	,6397	,6861	,00	1,00
Yön	Lise	434	1,0541	,45108	,02165	1,0116	1,0967	,00	1,75
	Lisans	47	1,1223	,41004	,05981	1,0019	1,2427	,00	1,75
	Ön Lisans	18	,9861	,54552	,12858	,7148	1,2574	,00	1,75
	Yüksek Lisans	76	1,0592	,43564	,04997	,9597	1,1588	,25	1,75
	Doktora	40	1,0188	,45428	,07183	,8735	1,1640	,00	1,75
	Total	615	1,0557	,44854	,01809	1,0202	1,0912	,00	1,75
Tasarım Elemanları	Lise	434	,9843	,23708	,01138	,9619	1,0066	,09	1,57
	Lisans	47	1,0416	,21568	,03146	,9783	1,1050	,52	1,48
	Ön Lisans	18	,9275	,28608	,06743	,7853	1,0698	,43	1,39
	Yüksek Lisans	76	,9765	,27657	,03173	,9133	1,0397	,22	1,48
	Doktora	40	,9696	,22884	,03618	,8964	1,0428	,57	1,43
	Total	615	,9851	,24171	,00975	,9659	1,0042	,09	1,57

Tablo 10: Eğitim Düzeyi ve Çizgi Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: çizgi

Bonferroni

(I) En son tamamladığınız eğitim düzeyiniz	(J) En son tamamladığınız eğitim düzeyiniz	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Lise	Lisans	-,04764	,03146	1,000	-,1363	,0410
	Ön Lisans	-,00390	,04928	1,000	-,1427	,1349
	Yüksek Lisans	-,02839	,02547	1,000	-,1002	,0434
	Doktora	-,10043*	,03385	,031	-,1958	-,0051
Lisans	Lise	,04764	,03146	1,000	-,0410	,1363
	Ön Lisans	,04374	,05678	1,000	-,1162	,2037
	Yüksek Lisans	,01925	,03801	1,000	-,0878	,1263
	Doktora	-,05279	,04407	1,000	-,1769	,0714
Ön Lisans	Lise	,00390	,04928	1,000	-,1349	,1427
	Lisans	-,04374	,05678	1,000	-,2037	,1162
	Yüksek Lisans	-,02449	,05370	1,000	-,1758	,1268
	Doktora	-,09653	,05814	,974	-,2603	,0673
Yüksek Lisans	Lise	,02839	,02547	1,000	-,0434	,1002
	Lisans	-,01925	,03801	1,000	-,1263	,0878
	Ön Lisans	,02449	,05370	1,000	-,1268	,1758
	Doktora	-,07204	,04002	,723	-,1848	,0407
Doktora	Lise	,10043*	,03385	,031	,0051	,1958
	Lisans	,05279	,04407	1,000	-,0714	,1769
	Ön Lisans	,09653	,05814	,974	-,0673	,2603
	Yüksek Lisans	,07204	,04002	,723	-,0407	,1848

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 11: Eğitim Düzeyi ve Grafik Tasarım İlkeleri İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Bütünlük	Between Groups	2,053	4	,513	1,604	,172
	Within Groups	195,242	610	,320		
	Total	197,295	614			
Oran Orantı	Between Groups	1,183	4	,296	1,774	,132
	Within Groups	101,709	610	,167		
	Total	102,892	614			
Vurgu	Between Groups	,849	4	,212	6,016	,000
	Within Groups	21,527	610	,035		
	Total	22,376	614			
Tasarım ilkeleri	Between Groups	,213	4	,053	1,237	,294
	Within Groups	26,203	610	,043		
	Total	26,415	614			
Tasarım ilke ve Elemanları	Between Groups	,137	4	,034	,997	,409
	Within Groups	20,941	610	,034		
	Total	21,078	614			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Bütünlük	,936	4	610	,443
Oran Orantı	,530	4	610	,713
Vurgu	1,005	4	610	,404
Tasarım ilkeleri	,495	4	610	,739
Tasarım ilke ve Elemanları	2,493	4	610	,042

Tablo 11'in Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Bütünlük	Lise	434	,7811	,54508	,02616	,7297	,8325	,00	2,33
	Lisans	47	,7163	,58557	,08541	,5444	,8882	,00	2,33
	Ön Lisans	18	,8519	,56270	,13263	,5720	1,1317	,00	1,67
	Yüksek Lisans	76	,8596	,64467	,07395	,7123	1,0070	,00	2,33
	Doktora	40	,6000	,60482	,09563	,4066	,7934	,00	2,33
	Total	615	,7762	,56686	,02286	,7313	,8210	,00	2,33
Oran Orantı	Lise	434	,9516	,40059	,01923	,9138	,9894	,00	1,50
	Lisans	47	,8298	,43957	,06412	,7007	,9589	,00	1,50
	Ön Lisans	18	,7639	,43278	,10201	,5487	,9791	,00	1,50
	Yüksek Lisans	76	,9243	,43593	,05000	,8247	1,0240	,00	1,50
	Doktora	40	,9500	,38895	,06150	,8256	1,0744	,25	1,50
	Total	615	,9333	,40936	,01651	,9009	,9658	,00	1,50
Vurgu	Lise	434	,6895	,19095	,00917	,6715	,7075	,00	1,00
	Lisans	47	,7686	,18054	,02633	,7156	,8216	,25	1,00
	Ön Lisans	18	,6736	,22336	,05265	,5625	,7847	,38	1,00
	Yüksek Lisans	76	,7664	,16998	,01950	,7276	,8053	,38	1,00
	Doktora	40	,7875	,17723	,02802	,7308	,8442	,38	1,00
	Total	615	,7110	,19090	,00770	,6959	,7261	,00	1,00
Tasarım ilkeleri	Lise	434	,7777	,20506	,00984	,7584	,7971	,00	1,27
	Lisans	47	,7745	,21605	,03151	,7110	,8379	,13	1,13
	Ön Lisans	18	,7333	,19537	,04605	,6362	,8305	,53	1,13
	Yüksek Lisans	76	,8272	,22369	,02566	,7761	,8783	,33	1,33
	Doktora	40	,7933	,19263	,03046	,7317	,8549	,40	1,20
	Total	615	,7833	,20742	,00836	,7669	,7997	,00	1,33
Tasarım ilke ve Elemanları	Lise	434	,9033	,18121	,00870	,8862	,9204	,04	1,30
	Lisans	47	,9422	,16389	,02391	,8941	,9903	,50	1,26
	Ön Lisans	18	,8527	,17416	,04105	,7660	,9393	,57	1,13
	Yüksek Lisans	76	,9231	,22361	,02565	,8720	,9742	,41	1,37
	Doktora	40	,9060	,17698	,02798	,8494	,9626	,57	1,22
	Total	615	,9074	,18528	,00747	,8927	,9221	,04	1,37

Tablo 12: Eğitim Düzeyi ve Vurgu Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Vurgu
Bonferroni

(I) En son tamamladığınız eğitim düzeyiniz	(J) En son tamamladığınız eğitim düzeyiniz	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Lise	Lisans	-,07910	,02885	,063	-,1604	,0022
	Ön Lisans	,01591	,04519	1,000	-,1114	,1432
	Yüksek Lisans	-,07693*	,02336	,010	-,1427	-,0111
	Doktora	-,09798*	,03104	,017	-,1854	-,0105
Lisans	Lise	,07910	,02885	,063	-,0022	,1604
	Ön Lisans	,09501	,05207	,686	-,0517	,2417
	Yüksek Lisans	,00217	,03486	1,000	-,0960	,1004
	Doktora	-,01888	,04041	1,000	-,1327	,0950
Ön Lisans	Lise	-,01591	,04519	1,000	-,1432	,1114
	Lisans	-,09501	,05207	,686	-,2417	,0517
	Yüksek Lisans	-,09284	,04924	,599	-,2316	,0459
	Doktora	-,11389	,05332	,331	-,2641	,0363
Yüksek Lisans	Lise	,07693*	,02336	,010	,0111	,1427
	Lisans	-,00217	,03486	1,000	-,1004	,0960
	Ön Lisans	,09284	,04924	,599	-,0459	,2316
	Doktora	-,02105	,03670	1,000	-,1244	,0823
Doktora	Lise	,09798*	,03104	,017	,0105	,1854
	Lisans	,01888	,04041	1,000	-,0950	,1327
	Ön Lisans	,11389	,05332	,331	-,0363	,2641
	Yüksek Lisans	,02105	,03670	1,000	-,0823	,1244

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 13: Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım Elemanları İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
çizgi	Between Groups	,772	2	,386	9,264	,000
	Within Groups	25,008	600	,042		
	Total	25,781	602			
Ton değer	Between Groups	15,671	2	7,836	12,745	,000
	Within Groups	368,871	600	,615		
	Total	384,542	602			
Renk	Between Groups	1,568	2	,784	4,015	,019
	Within Groups	117,142	600	,195		
	Total	118,710	602			
Doku	Between Groups	,304	2	,152	1,276	,280
	Within Groups	71,530	600	,119		
	Total	71,834	602			
Bicim Form Ölçü	Between Groups	,678	2	,339	3,953	,020
	Within Groups	51,425	600	,086		
	Total	52,102	602			
Yön	Between Groups	,062	2	,031	,159	,853
	Within Groups	117,563	600	,196		
	Total	117,626	602			
Tasarım Elemanları	Between Groups	1,422	2	,711	13,013	,000
	Within Groups	32,774	600	,055		
	Total	34,196	602			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
çizgi	,498	2	600	,608
Ton değer	,720	2	600	,487
Renk	,450	2	600	,638
Doku	,202	2	600	,817
Bicim Form Ölçü	3,396	2	600	,034
Yön	,065	2	600	,937
Tasarım Elemanları	,001	2	600	,999

Tablo 13'ün Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
çizgi	Sosyal Bilimler	252	,7728	,20140	,01269	,7478	,7978	,00	1,00
	Fen Bilimleri	174	,7069	,21906	,01661	,6741	,7397	,00	1,00
	Sağlık Bilimleri	177	,6949	,19255	,01447	,6664	,7235	,00	1,00
	Total	603	,7309	,20694	,00843	,7144	,7475	,00	1,00
Ton değer	Sosyal Bilimler	252	1,6508	,80652	,05081	1,5507	1,7509	,00	2,67
	Fen Bilimleri	174	1,2797	,75584	,05730	1,1666	1,3928	,00	2,67
	Sağlık Bilimleri	177	1,3898	,77887	,05854	1,2743	1,5054	,00	2,67
	Total	603	1,4671	,79923	,03255	1,4032	1,5310	,00	2,67
Renk	Sosyal Bilimler	252	1,2160	,42207	,02659	1,1636	1,2684	,00	2,43
	Fen Bilimleri	174	1,1371	,46089	,03494	1,0681	1,2061	,00	2,29
	Sağlık Bilimleri	177	1,0977	,45025	,03384	1,0309	1,1644	,00	2,00
	Total	603	1,1585	,44406	,01808	1,1230	1,1940	,00	2,43
Doku	Sosyal Bilimler	252	,5655	,32901	,02073	,5247	,6063	,00	1,00
	Fen Bilimleri	174	,5201	,35400	,02684	,4671	,5731	,00	1,00
	Sağlık Bilimleri	177	,5198	,35898	,02698	,4665	,5730	,00	1,00
	Total	603	,5390	,34544	,01407	,5113	,5666	,00	1,00
Bicim Form Ölçü	Sosyal Bilimler	252	,6944	,28011	,01765	,6597	,7292	,00	1,00
	Fen Bilimleri	174	,6667	,29117	,02207	,6231	,7102	,00	1,00
	Sağlık Bilimleri	177	,6139	,31137	,02340	,5677	,6601	,00	1,00
	Total	603	,6628	,29419	,01198	,6393	,6863	,00	1,00
Yön	Sosyal Bilimler	252	1,0784	,44694	,02815	1,0229	1,1338	,00	1,75
	Fen Bilimleri	174	1,0618	,44429	,03368	,9953	1,1283	,00	1,75
	Sağlık Bilimleri	177	1,0551	,43482	,03268	,9906	1,1196	,00	1,75
	Total	603	1,0667	,44203	,01800	1,0314	1,1021	,00	1,75
Tasarım Elemanları	Sosyal Bilimler	252	1,0471	,23002	,01449	1,0186	1,0756	,22	1,48
	Fen Bilimleri	174	,9528	,23941	,01815	,9169	,9886	,17	1,57
	Sağlık Bilimleri	177	,9450	,23328	,01753	,9104	,9796	,09	1,48
	Total	603	,9899	,23833	,00971	,9708	1,0090	,09	1,57

Tablo 14: Temel Bilim Dalı ve Çizgi Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: çizgi

Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,06592*	,02012	,003	,0176	,1142
	Sağlık Bilimleri	,07790*	,02002	,000	,0298	,1260
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,06592*	,02012	,003	-,1142	-,0176
	Sağlık Bilimleri	,01198	,02180	1,000	-,0403	,0643
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,07790*	,02002	,000	-,1260	-,0298
	Fen Bilimleri	-,01198	,02180	1,000	-,0643	,0403

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 15: Temel Bilim Dalı ve Ton/Değer Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: tondeğer

Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,37110*	,07728	,000	,1856	,5566
	Sağlık Bilimleri	,26096*	,07690	,002	,0764	,4456
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,37110*	,07728	,000	-,5566	-,1856
	Sağlık Bilimleri	-,11014	,08371	,566	-,3111	,0908
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,26096*	,07690	,002	-,4456	-,0764
	Fen Bilimleri	,11014	,08371	,566	-,0908	,3111

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 16: Temel Bilim Dalı ve Renk Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Renk

Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,07888	,04355	,212	-,0257	,1834
	Sağlık Bilimleri	,11833*	,04333	,020	,0143	,2224
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,07888	,04355	,212	-,1834	,0257
	Sağlık Bilimleri	,03945	,04717	1,000	-,0738	,1527
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,11833*	,04333	,020	-,2224	-,0143
	Fen Bilimleri	-,03945	,04717	1,000	-,1527	,0738

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 17: Temel Bilim Dalı ve Biçim/Form/Ölçü Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Dependent Variable: BicimFormÖlcü

Tamhane

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,02778	,02826	,694	-,0400	,0956
	Sağlık Bilimleri	,08051*	,02931	,019	,0102	,1508
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,02778	,02826	,694	-,0956	,0400
	Sağlık Bilimleri	,05273	,03217	,276	-,0245	,1299
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,08051*	,02931	,019	-,1508	-,0102
	Fen Bilimleri	-,05273	,03217	,276	-,1299	,0245

Tablo 18: Temel Bilim Dalı ve Tasarım Elemanları Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Dependent Variable: TasarimElemanlari

Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,09433*	,02304	,000	,0390	,1496
	Sağlık Bilimleri	,10212*	,02292	,000	,0471	,1572
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,09433*	,02304	,000	-,1496	-,0390
	Sağlık Bilimleri	,00780	,02495	1,000	-,0521	,0677
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,10212*	,02292	,000	-,1572	-,0471
	Fen Bilimleri	-,00780	,02495	1,000	-,0677	,0521

Tablo 19: Temel Bilim Dalı ve Grafik Tasarım İlkeleri İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Bütünlük	Between Groups	1,880	2	,940	2,962	,052
	Within Groups	190,336	600	,317		
	Total	192,216	602			
Oran Orantı	Between Groups	4,834	2	2,417	15,095	,000
	Within Groups	96,081	600	,160		
	Total	100,916	602			
Vurgu	Between Groups	,228	2	,114	3,257	,039
	Within Groups	21,037	600	,035		
	Total	21,266	602			
Tasarım ilkeleri	Between Groups	1,219	2	,610	15,158	,000
	Within Groups	24,130	600	,040		
	Total	25,350	602			
Tasarım ilk ve Elemanları	Between Groups	1,479	2	,739	24,082	,000
	Within Groups	18,422	600	,031		
	Total	19,900	602			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Bütünlük	,651	2	600	,522
Oran Orantı	,249	2	600	,780
Vurgu	2,035	2	600	,132
Tasarım ilkeleri	,533	2	600	,587
Tasarım ilke ve Elemanları	,124	2	600	,883

Tablo 19'un Betimleyici İstatistikleri

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Bütünlük	Sosyal Bilimler	252	,8399	,56098	,03534	,7703	,9095	,00	2,33
	Fen Bilimleri	174	,7720	,54568	,04137	,6904	,8537	,00	2,33
	Sağlık Bilimleri	177	,7062	,58307	,04383	,6197	,7927	,00	2,33
	Total	603	,7811	,56506	,02301	,7359	,8263	,00	2,33
Oran Orantı	Sosyal Bilimler	252	1,0407	,39806	,02508	,9913	1,0901	,00	1,50
	Fen Bilimleri	174	,9009	,38657	,02931	,8430	,9587	,00	1,50
	Sağlık Bilimleri	177	,8333	,41600	,03127	,7716	,8950	,00	1,50
	Total	603	,9395	,40943	,01667	,9067	,9722	,00	1,50
Vurgu	Sosyal Bilimler	252	,7297	,17220	,01085	,7083	,7510	,13	1,00
	Fen Bilimleri	174	,7134	,18913	,01434	,6851	,7417	,00	1,00
	Sağlık Bilimleri	177	,6829	,20514	,01542	,6525	,7133	,00	1,00
	Total	603	,7112	,18795	,00765	,6962	,7263	,00	1,00
Tasarım ilkeleri	Sosyal Bilimler	252	,8347	,18898	,01190	,8112	,8581	,33	1,33
	Fen Bilimleri	174	,7751	,20292	,01538	,7447	,8055	,13	1,13
	Sağlık Bilimleri	177	,7277	,21378	,01607	,6960	,7594	,00	1,20
	Total	603	,7861	,20520	,00836	,7697	,8025	,00	1,33
Tasarım ilke ve Elemanları	Sosyal Bilimler	252	,9693	,17357	,01093	,9478	,9908	,41	1,37
	Fen Bilimleri	174	,8807	,17767	,01347	,8541	,9073	,13	1,28
	Sağlık Bilimleri	177	,8599	,17514	,01316	,8339	,8858	,04	1,30
	Total	603	,9116	,18182	,00740	,8971	,9261	,04	1,37

Tablo 20: Temel Bilim Dalı ve Bütünlük Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Bütünlük
Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,06792	,05552	,665	-,0654	,2012
	Sağlık Bilimleri	,13373*	,05524	,047	,0011	,2663
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,06792	,05552	,665	-,2012	,0654
	Sağlık Bilimleri	,06582	,06013	,822	-,0785	,2102
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,13373*	,05524	,047	-,2663	-,0011
	Fen Bilimleri	-,06582	,06013	,822	-,2102	,0785

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 21: Temel Bilim Dah ve Oran/Oranti Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu
Multiple Comparisons

Dependent Variable: OranOranti
Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,13981*	,03944	,001	,0451	,2345
	Sağlık Bilimleri	,20734*	,03925	,000	,1131	,3016
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,13981*	,03944	,001	-,2345	-,0451
	Sağlık Bilimleri	,06753	,04272	,343	-,0350	,1701
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,20734*	,03925	,000	-,3016	-,1131
	Fen Bilimleri	-,06753	,04272	,343	-,1701	,0350

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 22: Temel Bilim Dah ve Vurgu Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Vurgu
Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,01630	,01846	1,000	-,0280	,0606
	Sağlık Bilimleri	,04675*	,01836	,033	,0027	,0908
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,01630	,01846	1,000	-,0606	,0280
	Sağlık Bilimleri	,03045	,01999	,385	-,0175	,0784
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,04675*	,01836	,033	-,0908	-,0027
	Fen Bilimleri	-,03045	,01999	,385	-,0784	,0175

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 23: Temel Bilim Dah ve Tasarım İlkeleri Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Tasarimilkeleri
Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,05956*	,01977	,008	,0121	,1070
	Sağlık Bilimleri	,10697*	,01967	,000	,0598	,1542
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,05956*	,01977	,008	-,1070	-,0121
	Sağlık Bilimleri	,04741	,02141	,081	-,0040	,0988
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,10697*	,01967	,000	-,1542	-,0598
	Fen Bilimleri	-,04741	,02141	,081	-,0988	,0040

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 24: Temel Bilim Dalı ve Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Tasarım İlkeleri ve Elemanları
Bonferroni

(I) A.B.D.	(J) A.B.D.	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	,08860*	,01727	,000	,0471	,1301
	Sağlık Bilimleri	,10943*	,01718	,000	,0682	,1507
Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,08860*	,01727	,000	-,1301	-,0471
	Sağlık Bilimleri	,02082	,01871	,798	-,0241	,0657
Sağlık Bilimleri	Sosyal Bilimler	-,10943*	,01718	,000	-,1507	-,0682
	Fen Bilimleri	-,02082	,01871	,798	-,0657	,0241

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 25: Grafik Tasarım Elemanları Algı Düzeyi ve Gözlük/Lens Kullanımı Bağımsız Örneklem *t* Testi Sonuçları

Group Statistics

	Lens veya gözlük kullanıyor musunuz?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	Evet	207	,7307	,21245	,01477
	Hayır	400	,7288	,20455	,01023
Ton değer	Evet	207	1,4670	,77157	,05363
	Hayır	400	1,4633	,80985	,04049
Renk	Evet	207	1,1311	,50080	,03481
	Hayır	400	1,1539	,42387	,02119
Doku	Evet	207	,5169	,34621	,02406
	Hayır	400	,5400	,34270	,01714
Bicim Form Ölçü	Evet	207	,6618	,30009	,02086
	Hayır	400	,6600	,28992	,01450
Yön	Evet	207	1,0942	,45174	,03140
	Hayır	400	1,0388	,43972	,02199
Tasarım Elemanları	Evet	207	,9842	,25829	,01795
	Hayır	400	,9825	,23191	,01160

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
çizgi	Equal variances assumed	1,478	,225	,109	605	,914	,00193	,01775	-,03293	,03678
	Equal variances not assumed			,107	403,156	,915	,00193	,01796	-,03335	,03724
Ton değeri	Equal variances assumed	1,416	,235	,054	605	,957	,00366	,06824	-,13036	,13767
	Equal variances not assumed			,054	434,870	,957	,00366	,06720	-,12842	,13573
Renk	Equal variances assumed	7,979	,005	-,590	605	,556	-,02280	,03866	-,09873	,05312
	Equal variances not assumed			-,560	361,401	,576	-,02280	,04075	-,10295	,05734
Doku	Equal variances assumed	,158	,691	-,784	605	,433	-,02309	,02944	-,08092	,03473
	Equal variances not assumed			-,782	413,049	,435	-,02309	,02954	-,08116	,03498
Bicim Form Ölçü	Equal variances assumed	1,004	,317	,073	605	,942	,00184	,02512	-,04750	,05117
	Equal variances not assumed			,072	404,364	,942	,00184	,02540	-,04810	,05177
Yön	Equal variances assumed	,315	,575	1,459	605	,145	,05545	,03800	-,01918	,13009
	Equal variances not assumed			1,447	407,023	,149	,05545	,03833	-,01990	,13080
Tasarım Elemanları	Equal variances assumed	4,066	,044	,085	605	,933	,00175	,02065	-,03881	,04231
	Equal variances not assumed			,082	379,633	,935	,00175	,02137	-,04027	,04377

Tablo 26: Grafik Tasarım İlkeleri Algı Düzeyi ve Gözlük/Lens Kullanımı Bağımsız Örneklem *t* Testi Sonuçları

Group Statistics

	Lens veya gözlük kullanıyor musunuz?	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bütünlük	Evet	207	,8196	,54436	,03784
	Hayır	400	,7550	,57805	,02890
Oran Orantı	Evet	207	,9674	,39161	,02722
	Hayır	400	,9213	,41251	,02063
Vurgu	Evet	207	,7216	,19442	,01351
	Hayır	400	,7031	,18854	,00943
Tasarım ilkeleri	Evet	207	,8068	,19678	,01368
	Hayır	400	,7717	,21108	,01055
Tasarım ilke ve Elemanları	Evet	207	,9103	,18975	,01319
	Hayır	400	,9043	,18266	,00913

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bütünlük	Equal variances assumed	,133	,715	1,332	605	,183	,06465	,04853	-,03066	,15995
	Equal variances not assumed			1,358	439,325	,175	,06465	,04761	-,02893	,15822
Oran Orantı	Equal variances assumed	2,319	,128	1,329	605	,184	,04614	,03472	-,02205	,11433
	Equal variances not assumed			1,351	436,229	,177	,04614	,03415	-,02098	,11326
Vurgu	Equal variances assumed	,176	,675	1,133	605	,257	,01849	,01632	-,01355	,05054
	Equal variances not assumed			1,122	405,698	,262	,01849	,01648	-,01390	,05088
Tasarım ilkeleri	Equal variances assumed	1,644	,200	1,987	605	,047	,03510	,01767	,00040	,06979
	Equal variances not assumed			2,032	443,211	,043	,03510	,01728	,00114	,06905
Tasarım ilke ve Elemanları	Equal variances assumed	,176	,675	,380	605	,704	,00602	,01585	-,02511	,03715
	Equal variances not assumed			,375	403,092	,708	,00602	,01604	-,02552	,03756

Tablo 27: Grafik Tasarım Elemanları ve Sanatsal Üretim Uğraşısı t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Herhangi bir sanatsal üretim veya tasarımla	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	Evet	253	,7421	,21921	,01378
	Hayır	362	,7217	,19709	,01036
ton değer	Evet	253	1,6061	,82766	,05203
	Hayır	362	1,3646	,75516	,03969
Renk	Evet	253	1,1728	,43994	,02766
	Hayır	362	1,1247	,46264	,02432
Doku	Evet	253	,5672	,33840	,02128
	Hayır	362	,5110	,34695	,01824
Bicim Form Ölçü	Evet	253	,6561	,29077	,01828
	Hayır	362	,6630	,29563	,01554
Yön	Evet	253	1,1097	,43538	,02737
	Hayır	362	1,0180	,45316	,02382
Tasarım Elemanları	Evet	253	1,0234	,23740	,01493
	Hayır	362	,9538	,24032	,01263

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variance		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Çizgi	Equal variances assumed	,534	,465	1,206	613	,228	,02041	,01692	-,01282	,05364
	Equal variances not assumed			1,184	504,715	,237	,02041	,01724	-,01346	,05428
Ton değeri	Equal variances assumed	,151	,698	3,749	613	,000	,24142	,06439	,11497	,36787
	Equal variances not assumed			3,689	510,022	,000	,24142	,06544	,11285	,36999
Renk	Equal variances assumed	,183	,669	1,294	613	,196	,04808	,03716	-,02489	,12105
	Equal variances not assumed			1,306	558,983	,192	,04808	,03683	-,02426	,12042
Doku	Equal variances assumed	,862	,353	1,995	613	,047	,05614	,02815	,00087	,11142
	Equal variances not assumed			2,004	550,772	,046	,05614	,02802	,00110	,11118
Bicim Form Ölçü	Equal variances assumed	,351	,554	-,285	613	,776	-,00686	,02406	-,05411	,04040
	Equal variances not assumed			-,286	547,995	,775	-,00686	,02399	-,05398	,04027
Yön	Equal variances assumed	,578	,448	2,510	613	,012	,09173	,03654	,01996	,16349
	Equal variances not assumed			2,528	555,689	,012	,09173	,03628	,02046	,16300
Tasarım Elemanları	Equal variances assumed	,012	,912	3,553	613	,000	,06961	,01960	,03113	,10809
	Equal variances not assumed			3,560	546,540	,000	,06961	,01955	,03121	,10802

Tablo 28: Grafik Tasarım İlkeleri ve Sanatsal Üretim Uğraşısı t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Herhangi bir sanatsal üretim veya tasarımla	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bütünlük	Evet	253	,8366	,54644	,03435
	Hayır	362	,7357	,57641	,03030
OranOranti	Evet	253	1,0030	,42110	,02647
	Hayır	362	,8833	,39212	,02061
Vurgu	Evet	253	,7253	,18603	,01170
	Hayır	362	,6999	,19415	,01020
Tasarım ilkeleri	Evet	253	,8216	,21428	,01347
	Hayır	362	,7560	,19883	,01045
Tasarım ilke ve Elemanları	Evet	253	,9498	,18501	,01163
	Hayır	362	,8749	,17920	,00942

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variance		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bütünlük	Equal variance assumed	,095	,758	2,182	613	,029	,10090	,04624	,01009	,19171
	Equal variance not assumed			2,203	559,948	,028	,10090	,04580	,01093	,19087
OranOranti	Equal variance assumed	2,669	,103	3,612	613	,000	,11968	,03313	,05462	,18474
	Equal variance not assumed			3,567	517,349	,000	,11968	,03355	,05377	,18559
Vurgu	Equal variance assumed	2,302	,130	1,622	613	,105	,02537	,01564	-,00535	,05608
	Equal variance not assumed			1,634	556,571	,103	,02537	,01552	-,00512	,05585
Tasarımilkeleri	Equal variance assumed	,796	,373	3,900	613	,000	,06562	,01683	,03258	,09866
	Equal variance not assumed			3,849	516,087	,000	,06562	,01705	,03213	,09912
Tasarımilkelerive Elemanları	Equal variance assumed	,171	,679	5,033	613	,000	,07491	,01488	,04568	,10414
	Equal variance not assumed			5,005	531,350	,000	,07491	,01497	,04551	,10431

Tablo 29: Grafik Tasarım Elemanları ve Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanıyor	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	Evet	223	,7186	,21908	,01467
	Hayır	396	,7380	,19892	,01000
Ton değer	Evet	223	1,5202	,82471	,05523
	Hayır	396	1,4343	,77508	,03895
Renk	Evet	223	1,1787	,46833	,03136
	Hayır	396	1,1263	,44418	,02232
Doku	Evet	223	,5673	,33886	,02269
	Hayır	396	,5164	,34547	,01736
Biçim Form Ölçü	Evet	223	,6457	,29605	,01983
	Hayır	396	,6692	,29193	,01467
Yön	Evet	223	1,0987	,46477	,03112
	Hayır	396	1,0316	,43605	,02191
Tasarım Elemanları	Evet	223	1,0066	,24461	,01638
	Hayır	396	,9698	,23884	,01200

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
çizgi	Equal variance assumed	3,868	,050	-1,122	617	,262	-,01940	,01728	-,05333	,01454
	Equal variance not assumed			-1,093	424,557	,275	-,01940	,01775	-,05429	,01550
tondeğer	Equal variance assumed	,642	,423	1,292	617	,197	,08584	,06642	-,04459	,21627
	Equal variance not assumed			1,270	437,000	,205	,08584	,06758	-,04699	,21866
Renk	Equal variance assumed	1,347	,246	1,383	617	,167	,05247	,03793	-,02201	,12695
	Equal variance not assumed			1,363	440,364	,174	,05247	,03849	-,02319	,12812
Doku	Equal variance assumed	,792	,374	1,770	617	,077	,05085	,02873	-,00556	,10726
	Equal variance not assumed			1,780	467,856	,076	,05085	,02857	-,00529	,10699
BicimFormÖlçü	Equal variance assumed	2,122	,146	-,955	617	,340	-,02345	,02457	-,07170	,02479
	Equal variance not assumed			-,951	455,008	,342	-,02345	,02466	-,07192	,02502
Yön	Equal variance assumed	1,732	,189	1,794	617	,073	,06709	,03739	-,00634	,14052
	Equal variance not assumed			1,763	436,371	,079	,06709	,03806	-,00772	,14190
TasarımElemanl	Equal variance assumed	,050	,823	1,825	617	,068	,03682	,02017	-,00279	,07644
	Equal variance not assumed			1,813	451,264	,070	,03682	,02031	-,00309	,07673

Tablo 30: Grafik Tasarım İlkeleri ve Bilgisayarın Tasarım Amaçlı Kullanımı t Testi Sonuçları

Group Statistics

	Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanıyor	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Bütünlük	Evet	223	,8864	,57217	,03832
	Hayır	396	,7113	,55319	,02780
Oran Orantı	Evet	223	1,0022	,40478	,02711
	Hayır	396	,8946	,40538	,02037
Vurgu	Evet	223	,7164	,18794	,01259
	Hayır	396	,7055	,19332	,00971
Tasarım ilkeleri	Evet	223	,8266	,20256	,01356
	Hayır	396	,7571	,20587	,01035
Tasarım ilke ve Elemanları	Evet	223	,9400	,18304	,01226
	Hayır	396	,8864	,18364	,00923

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Bütünlük	Equal variances assumed	3,855	,050	3,734	617	,000	,17512	,04689	,08303	,26721
	Equal variances not assumed			3,699	447,538	,000	,17512	,04734	,08209	,26815
OranOranti	Equal variances assumed	,339	,561	3,174	617	,002	,10767	,03392	,04106	,17429
	Equal variances not assumed			3,175	460,947	,002	,10767	,03391	,04104	,17430
Vurgu	Equal variances assumed	1,066	,302	,679	617	,498	,01088	,01602	-,02059	,04235
	Equal variances not assumed			,684	471,321	,494	,01088	,01590	-,02037	,04212
Tasarimilkeleri	Equal variances assumed	,213	,645	4,058	617	,000	,06954	,01714	,03588	,10319
	Equal variances not assumed			4,076	466,647	,000	,06954	,01706	,03601	,10306
Tasarimilkelerive Elemanlari	Equal variances assumed	,109	,741	3,496	617	,001	,05368	,01536	,02352	,08384
	Equal variances not assumed			3,499	461,637	,001	,05368	,01534	,02353	,08383

Tablo 31: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım Elemanları İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
çizgi	Between Groups	,212	4	,053	1,245	,291
	Within Groups	26,054	611	,043		
	Total	26,266	615			
tondeğer	Between Groups	4,631	4	1,158	1,840	,119
	Within Groups	384,408	611	,629		
	Total	389,039	615			
Renk	Between Groups	1,129	4	,282	1,378	,240
	Within Groups	125,116	611	,205		
	Total	126,245	615			
Doku	Between Groups	,222	4	,056	,468	,759
	Within Groups	72,562	611	,119		
	Total	72,784	615			
BicimFormÖlcü	Between Groups	1,049	4	,262	3,071	,016
	Within Groups	52,152	611	,085		
	Total	53,200	615			
Yön	Between Groups	3,823	4	,956	4,868	,001
	Within Groups	119,972	611	,196		
	Total	123,795	615			
TasarimElemanlari	Between Groups	,929	4	,232	4,048	,003
	Within Groups	35,056	611	,057		
	Total	35,985	615			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
çizgi	2,893	4	611	,022
tondeğer	1,694	4	611	,150
Renk	1,335	4	611	,255
Doku	1,806	4	611	,126
BicimFormÖlcü	,270	4	611	,897
Yön	1,554	4	611	,185
TasarimElemanlari	1,546	4	611	,187

Tablo 31'in Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
çizgi	Hiç Katılmıyorum	69	,6884	,24407	,02938	,6298	,7470	,00	1,00
	Yılda En Az Bir Kez	48	,7500	,17104	,02469	,7003	,7997	,25	1,00
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,7102	,22388	,02387	,6628	,7577	,00	1,00
	Ayda En Az Bir Kez	283	,7385	,19885	,01182	,7152	,7618	,00	1,00
	Haftada En Az Bir Kez	128	,7422	,20073	,01774	,7071	,7773	,00	1,00
	Total	616	,7305	,20666	,00833	,7142	,7469	,00	1,00
tondeğer	Hiç Katılmıyorum	69	1,4444	,89235	,10743	1,2301	1,6588	,00	2,67
	Yılda En Az Bir Kez	48	1,2569	,68499	,09887	1,0580	1,4558	,00	2,67
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1,3864	,76462	,08151	1,2244	1,5484	,00	2,67
	Ayda En Az Bir Kez	283	1,4747	,76906	,04572	1,3847	1,5647	,00	2,67
	Haftada En Az Bir Kez	128	1,5885	,84440	,07463	1,4409	1,7362	,00	2,67
	Total	616	1,4654	,79535	,03205	1,4024	1,5283	,00	2,67
Renk	Hiç Katılmıyorum	69	1,0600	,47847	,05760	,9451	1,1750	,00	2,00
	Yılda En Az Bir Kez	48	1,0655	,50526	,07293	,9188	1,2122	,00	2,29
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1,1250	,46091	,04913	1,0273	1,2227	,14	2,00
	Ayda En Az Bir Kez	283	1,1625	,42053	,02500	1,1133	1,2118	,00	2,14
	Haftada En Az Bir Kez	128	1,1853	,47949	,04238	1,1014	1,2691	,00	2,43
	Total	616	1,1429	,45307	,01825	1,1070	1,1787	,00	2,43
Doku	Hiç Katılmıyorum	69	,5217	,33688	,04056	,4408	,6027	,00	1,00
	Yılda En Az Bir Kez	48	,4792	,29097	,04200	,3947	,5637	,00	1,00
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,5227	,35484	,03783	,4475	,5979	,00	1,00
	Ayda En Az Bir Kez	283	,5477	,35283	,02097	,5064	,5890	,00	1,00
	Haftada En Az Bir Kez	128	,5391	,34143	,03018	,4793	,5988	,00	1,00
	Total	616	,5341	,34402	,01386	,5069	,5613	,00	1,00
BicimFormÖlcü	Hiç Katılmıyorum	69	,5556	,27810	,03348	,4887	,6224	,00	1,00
	Yılda En Az Bir Kez	48	,6389	,30623	,04420	,5500	,7278	,00	1,00
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,6932	,28240	,03010	,6333	,7530	,00	1,00
	Ayda En Az Bir Kez	283	,6843	,29589	,01759	,6497	,7190	,00	1,00
	Haftada En Az Bir Kez	128	,6510	,29239	,02584	,5999	,7022	,00	1,00
	Total	616	,6607	,29412	,01185	,6374	,6840	,00	1,00
Yön	Hiç Katılmıyorum	69	,8768	,43008	,05178	,7735	,9801	,00	1,75
	Yılda En Az Bir Kez	48	1,0052	,50395	,07274	,8589	1,1515	,00	1,75
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	1,0540	,43788	,04668	,9612	1,1468	,00	1,75
	Ayda En Az Bir Kez	283	1,1254	,41810	,02485	1,0765	1,1744	,00	1,75
	Haftada En Az Bir Kez	128	1,0254	,48179	,04259	,9411	1,1097	,00	1,75
	Total	616	1,0572	,44866	,01808	1,0217	1,0927	,00	1,75
TasarimElemanlari	Hiç Katılmıyorum	69	,9011	,27212	,03276	,8357	,9664	,09	1,43
	Yılda En Az Bir Kez	48	,9185	,26841	,03874	,8405	,9964	,17	1,43
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,9659	,24045	,02563	,9150	1,0169	,48	1,39
	Ayda En Az Bir Kez	283	1,0072	,22588	,01343	,9808	1,0337	,17	1,57
	Haftada En Az Bir Kez	128	1,0071	,23838	,02107	,9654	1,0488	,22	1,43
	Total	616	,9825	,24189	,00975	,9634	1,0016	,09	1,57

Tablo 32: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Biçim/Form/Ölçü Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: BicimFormÖlçü
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,08333	,05491	1,000	-,2380	,0714
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,13763*	,04698	,035	-,2700	-,0053
	Ayda En Az Bir Kez	-,12878*	,03923	,011	-,2393	-,0183
	Haftada En Az Bir Kez	-,09549	,04363	,290	-,2184	,0274
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,08333	,05491	1,000	-,0714	,2380
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,05429	,05242	1,000	-,2020	,0934
	Ayda En Az Bir Kez	-,04545	,04561	1,000	-,1739	,0830
	Haftada En Az Bir Kez	-,01215	,04945	1,000	-,1515	,1272
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,13763*	,04698	,035	,0053	,2700
	Yılda En Az Bir Kez	,05429	,05242	1,000	-,0934	,2020
	Ayda En Az Bir Kez	,00885	,03566	1,000	-,0916	,1093
	Haftada En Az Bir Kez	,04214	,04046	1,000	-,0718	,1561
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,12878*	,03923	,011	,0183	,2393
	Yılda En Az Bir Kez	,04545	,04561	1,000	-,0830	,1739
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,00885	,03566	1,000	-,1093	,0916
	Haftada En Az Bir Kez	,03329	,03112	1,000	-,0544	,1210
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,09549	,04363	,290	-,0274	,2184
	Yılda En Az Bir Kez	,01215	,04945	1,000	-,1272	,1515
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,04214	,04046	1,000	-,1561	,0718
	Ayda En Az Bir Kez	-,03329	,03112	1,000	-,1210	,0544

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 33: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Yön Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Yön
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,12840	,08329	1,000	-,3630	,1062
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,17717	,07125	,132	-,3779	,0236
	Ayda En Az Bir Kez	-,24863*	,05949	,000	-,4162	-,0810
	Haftada En Az Bir Kez	-,14858	,06618	,251	-,3350	,0379
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,12840	,08329	1,000	-,1062	,3630
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,04877	,07951	1,000	-,2728	,1752
	Ayda En Az Bir Kez	-,12023	,06917	,827	-,3151	,0746
	Haftada En Az Bir Kez	-,02018	,07500	1,000	-,2315	,1911
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,17717	,07125	,132	-,0236	,3779
	Yılda En Az Bir Kez	,04877	,07951	1,000	-,1752	,2728
	Ayda En Az Bir Kez	-,07146	,05408	1,000	-,2238	,0809
	Haftada En Az Bir Kez	,02859	,06136	1,000	-,1443	,2015
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,24863*	,05949	,000	,0810	,4162
	Yılda En Az Bir Kez	,12023	,06917	,827	-,0746	,3151
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,07146	,05408	1,000	-,0809	,2238
	Haftada En Az Bir Kez	,10005	,04720	,344	-,0329	,2330
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,14858	,06618	,251	-,0379	,3350
	Yılda En Az Bir Kez	,02018	,07500	1,000	-,1911	,2315
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,02859	,06136	1,000	-,2015	,1443
	Ayda En Az Bir Kez	-,10005	,04720	,344	-,2330	,0329

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 34: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Bütün Grafik Tasarım Elemanları Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: TasarımElemanları
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,01741	,04502	1,000	-,1442	,1094
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,06484	,03852	,928	-,1733	,0437
	Ayda En Az Bir Kez	-,10615*	,03216	,010	-,1968	-,0155
	Haftada En Az Bir Kez	-,10606*	,03577	,031	-,2068	-,0053
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,01741	,04502	1,000	-,1094	,1442
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,04743	,04298	1,000	-,1685	,0737
	Ayda En Az Bir Kez	-,08874	,03739	,179	-,1941	,0166
	Haftada En Az Bir Kez	-,08865	,04054	,291	-,2029	,0256
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,06484	,03852	,928	-,0437	,1733
	Yılda En Az Bir Kez	,04743	,04298	1,000	-,0737	,1685
	Ayda En Az Bir Kez	-,04131	,02924	1,000	-,1237	,0411
	Haftada En Az Bir Kez	-,04122	,03317	1,000	-,1347	,0522
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,10615*	,03216	,010	,0155	,1968
	Yılda En Az Bir Kez	,08874	,03739	,179	-,0166	,1941
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,04131	,02924	1,000	-,0411	,1237
	Haftada En Az Bir Kez	,00009	,02551	1,000	-,0718	,0720
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,10606*	,03577	,031	,0053	,2068
	Yılda En Az Bir Kez	,08865	,04054	,291	-,0256	,2029
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,04122	,03317	1,000	-,0522	,1347
	Ayda En Az Bir Kez	-,00009	,02551	1,000	-,0720	,0718

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 35: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Grafik Tasarım İlkeleri İçin ANOVA Sonuçları

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Bütünlük	Between Groups	2,997	4	,749	2,363	,052
	Within Groups	193,719	611	,317		
	Total	196,716	615			
OranOranti	Between Groups	,387	4	,097	,581	,677
	Within Groups	101,825	611	,167		
	Total	102,212	615			
Vurgu	Between Groups	,262	4	,066	1,814	,124
	Within Groups	22,093	611	,036		
	Total	22,355	615			
Tasarımilkeleri	Between Groups	,432	4	,108	2,539	,039
	Within Groups	25,999	611	,043		
	Total	26,431	615			
Tasarımilkelerive Elemanları	Between Groups	,682	4	,170	5,068	,001
	Within Groups	20,545	611	,034		
	Total	21,227	615			

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Bütünlük	1,471	4	611	,209
OranOranti	2,961	4	611	,019
Vurgu	1,360	4	611	,246
Tasarimilkeleri	1,553	4	611	,185
Tasarimilkelerive Elemanlari	3,104	4	611	,015

Tablo 35'in Betimleyici İstatistikleri

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
Bütünlük	Hiç Katılmıyorum	69	,6377	,65614	,07899	,4801	,7953	,00	2,33
	Yılda En Az Bir Kez	48	,7431	,52475	,07574	,5907	,8954	,00	2,33
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,7727	,54561	,05816	,6571	,8883	,00	1,67
	Ayda En Az Bir Kez	283	,7680	,54789	,03257	,7039	,8321	,00	2,33
	Haftada En Az Bir Kez	128	,8880	,56784	,05019	,7887	,9873	,00	2,33
	Total	616	,7771	,56556	,02279	,7323	,8218	,00	2,33
OranOranti	Hiç Katılmıyorum	69	,8732	,48055	,05785	,7577	,9886	,00	1,50
	Yılda En Az Bir Kez	48	,9427	,39693	,05729	,8275	1,0580	,25	1,50
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,9119	,35968	,03834	,8357	,9881	,00	1,50
	Ayda En Az Bir Kez	283	,9496	,40375	,02400	,9024	,9969	,00	1,50
	Haftada En Az Bir Kez	128	,9453	,41138	,03636	,8734	1,0173	,00	1,50
	Total	616	,9343	,40767	,01643	,9020	,9665	,00	1,50
Vurgu	Hiç Katılmıyorum	69	,6739	,22404	,02697	,6201	,7277	,00	1,00
	Yılda En Az Bir Kez	48	,6745	,23170	,03344	,6072	,7418	,00	1,00
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,6989	,19107	,02037	,6584	,7393	,00	1,00
	Ayda En Az Bir Kez	283	,7288	,17231	,01024	,7086	,7490	,13	1,00
	Haftada En Az Bir Kez	128	,7070	,19047	,01684	,6737	,7403	,00	1,00
	Total	616	,7096	,19066	,00768	,6945	,7247	,00	1,00
Tasarimilkeleri	Hiç Katılmıyorum	69	,7198	,24881	,02995	,6600	,7796	,00	1,27
	Yılda En Az Bir Kez	48	,7597	,23530	,03396	,6914	,8280	,13	1,13
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,7705	,19570	,02086	,7290	,8119	,20	1,13
	Ayda En Az Bir Kez	283	,7955	,18913	,01124	,7734	,8177	,33	1,20
	Haftada En Az Bir Kez	128	,8068	,21310	,01884	,7695	,8440	,20	1,33
	Total	616	,7830	,20731	,00835	,7666	,7994	,00	1,33
Tasarimilkelerive Elemanlari	Hiç Katılmıyorum	69	,8336	,21930	,02640	,7810	,8863	,04	1,20
	Yılda En Az Bir Kez	48	,8519	,22018	,03178	,7880	,9158	,13	1,28
	Altı Ayda En Az Bir Kez	88	,8965	,17716	,01889	,8590	,9340	,50	1,22
	Ayda En Az Bir Kez	283	,9233	,16663	,00991	,9038	,9428	,33	1,37
	Haftada En Az Bir Kez	128	,9321	,18689	,01652	,8994	,9648	,37	1,30
	Total	616	,9057	,18578	,00749	,8910	,9204	,04	1,37

Tablo 36: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Bütünlük Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Bütünlük
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,10537	,10583	1,000	-,4035	,1928
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,13505	,09054	1,000	-,3901	,1200
	Ayda En Az Bir Kez	-,13028	,07560	,853	-,3433	,0827
	Haftada En Az Bir Kez	-,25034*	,08409	,030	-,4873	-,0134
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,10537	,10583	1,000	-,1928	,4035
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,02967	,10104	1,000	-,3143	,2550
	Ayda En Az Bir Kez	-,02491	,08790	1,000	-,2725	,2227
	Haftada En Az Bir Kez	-,14497	,09530	1,000	-,4135	,1235
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,13505	,09054	1,000	-,1200	,3901
	Yılda En Az Bir Kez	,02967	,10104	1,000	-,2550	,3143
	Ayda En Az Bir Kez	,00476	,06873	1,000	-,1889	,1984
	Haftada En Az Bir Kez	-,11529	,07797	1,000	-,3350	,1044
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,13028	,07560	,853	-,0827	,3433
	Yılda En Az Bir Kez	,02491	,08790	1,000	-,2227	,2725
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,00476	,06873	1,000	-,1984	,1889
	Haftada En Az Bir Kez	-,12006	,05998	,458	-,2890	,0489
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,25034*	,08409	,030	,0134	,4873
	Yılda En Az Bir Kez	,14497	,09530	1,000	-,1235	,4135
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,11529	,07797	1,000	-,1044	,3350
	Ayda En Az Bir Kez	,12006	,05998	,458	-,0489	,2890

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 37: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Bütün Tasarım İlkeleri Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Tasarım İlkeleri
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,03992	,03877	1,000	-,1491	,0693
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,05065	,03317	1,000	-,1441	,0428
	Ayda En Az Bir Kez	-,07572	,02770	,064	-,1537	,0023
	Haftada En Az Bir Kez	-,08696*	,03081	,049	-,1738	-,0002
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,03992	,03877	1,000	-,0693	,1491
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,01073	,03701	1,000	-,1150	,0935
	Ayda En Az Bir Kez	-,03580	,03220	1,000	-,1265	,0549
	Haftada En Az Bir Kez	-,04705	,03491	1,000	-,1454	,0513
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,05065	,03317	1,000	-,0428	,1441
	Yılda En Az Bir Kez	,01073	,03701	1,000	-,0935	,1150
	Ayda En Az Bir Kez	-,02507	,02518	1,000	-,0960	,0459
	Haftada En Az Bir Kez	-,03632	,02857	1,000	-,1168	,0442
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,07572	,02770	,064	-,0023	,1537
	Yılda En Az Bir Kez	,03580	,03220	1,000	-,0549	,1265
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,02507	,02518	1,000	-,0459	,0960
	Haftada En Az Bir Kez	-,01125	,02197	1,000	-,0731	,0507
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,08696*	,03081	,049	,0002	,1738
	Yılda En Az Bir Kez	,04705	,03491	1,000	-,0513	,1454
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,03632	,02857	1,000	-,0442	,1168
	Ayda En Az Bir Kez	,01125	,02197	1,000	-,0507	,0731

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 38: Sanatsal Etkinliklere Katılım Sıklığı ve Bütün Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısı Çoklu Karşılaştırma Tablosu

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algısı
Bonferroni

(I) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	(J) Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Hiç Katılmıyorum	Yılda En Az Bir Kez	-,01825	,03447	1,000	-,1154	,0788
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,06284	,02949	,335	-,1459	,0202
	Ayda En Az Bir Kez	-,08969*	,02462	,003	-,1590	-,0203
	Haftada En Az Bir Kez	-,09842*	,02739	,004	-,1756	-,0213
Yılda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,01825	,03447	1,000	-,0788	,1154
	Altı Ayda En Az Bir Kez	-,04459	,03290	1,000	-,1373	,0481
	Ayda En Az Bir Kez	-,07143	,02862	,128	-,1521	,0092
	Haftada En Az Bir Kez	-,08016	,03104	,100	-,1676	,0073
Altı Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,06284	,02949	,335	-,0202	,1459
	Yılda En Az Bir Kez	,04459	,03290	1,000	-,0481	,1373
	Ayda En Az Bir Kez	-,02684	,02238	1,000	-,0899	,0362
	Haftada En Az Bir Kez	-,03557	,02539	1,000	-,1071	,0360
Ayda En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,08969*	,02462	,003	,0203	,1590
	Yılda En Az Bir Kez	,07143	,02862	,128	-,0092	,1521
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,02684	,02238	1,000	-,0362	,0899
	Haftada En Az Bir Kez	-,00873	,01953	1,000	-,0638	,0463
Haftada En Az Bir Kez	Hiç Katılmıyorum	,09842*	,02739	,004	,0213	,1756
	Yılda En Az Bir Kez	,08016	,03104	,100	-,0073	,1676
	Altı Ayda En Az Bir Kez	,03557	,02539	1,000	-,0360	,1071
	Ayda En Az Bir Kez	,00873	,01953	1,000	-,0463	,0638

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Tablo 39: Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algı Düzeyi İle Sanatsal Eğitim Alma Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Group Statistics

	Sanat Eğitimi	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Tasarım Elemanları	Sanat Eğitimi Alıyor	99	1,0257	,15619	,01570
	Sanat Eğitimi Almıyor	521	,8835	,18177	,00796

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Tasarım Elemanları	1,486	,223	7,290	618	,000	,14223	,01951	10392	18055
			8,080	53,022	,000	,14223	,01760	10746	17701

Tablo 40: Grafik Tasarım Elemanları ve İlkeleri Algı Düzeyi İle Sanatsal Eğitim Alma Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Group Statistics

	Sanat Eğitimi	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
çizgi	1,00	99	,7677	,22659	,02277
	,00	521	,7241	,20168	,00884
tondeğer	1,00	99	1,8822	,72267	,07263
	,00	521	1,3864	,78171	,03425
Renk	1,00	99	1,2857	,40199	,04040
	,00	521	1,1193	,45796	,02006
Doku	1,00	99	,6010	,32717	,03288
	,00	521	,5230	,34592	,01516
BicimFormÖlçü	1,00	99	,6465	,29284	,02943
	,00	521	,6641	,29380	,01287
Yön	1,00	99	1,1035	,43450	,04367
	,00	521	1,0480	,45027	,01973
TasarımElemanlari	1,00	99	1,0988	,21861	,02197
	,00	521	,9618	,23978	,01050

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
çizgi	Equal variances assumed	1,426	,233	1,932	618	,054	,04359	,02257	-,00073	,08790
	Equal variances not assumed			1,784	129,173	,077	,04359	,02443	-,00474	,09192
tondeğer	Equal variances assumed	2,416	,121	5,852	618	,000	,49572	,08471	,32936	,66207
	Equal variances not assumed			6,173	145,070	,000	,49572	,08030	,33701	,65443
Renk	Equal variances assumed	4,587	,033	3,377	618	,001	,16644	,04929	,06965	,26323
	Equal variances not assumed			3,690	150,570	,000	,16644	,04511	,07731	,25557
Doku	Equal variances assumed	,358	,550	2,073	618	,039	,07798	,03761	,00412	,15183
	Equal variances not assumed			2,154	142,843	,033	,07798	,03621	,00641	,14955
BicimFormÖlçü	Equal variances assumed	,293	,588	-,548	618	,584	-,01764	,03219	-,08087	,04558
	Equal variances not assumed			-,549	138,121	,584	-,01764	,03212	-,08116	,04587
Yön	Equal variances assumed	,305	,581	1,131	618	,258	,05555	,04910	-,04086	,15197
	Equal variances not assumed			1,159	140,971	,248	,05555	,04792	-,03918	,15028
TasarımElemanlari	Equal variances assumed	,342	,559	5,284	618	,000	,13704	,02593	,08610	,18797
	Equal variances not assumed			5,627	146,483	,000	,13704	,02435	,08891	,18516

EK 2: Deneklere uygulanan Test Soru formu

Değerli katılımcı!

Günlük yaşamın önemli bir parçası haline gelen Görsel İletişim, herkesin bir şekilde içerisine dâhil olduğu bir süreçtir. Bu test, grafik tasarıma ilişkin olarak, yapısal elamanların ve grafik tasarım ürünlerinin nasıl algılandığını, ne düzeyde algılandığını ve bu algılamayı etkileyen sosyo demografik etkenleri saptamaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Sorulardaki açıklamalara dikkat etmeniz ve her görsel ögeye dikkatli bir şekilde bakmanız beklenmektedir.

Bu testin sonucunda elde edilen veriler, sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Bu bilimsel çalışmaya katıldığınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Abdulgani ARIKAN

Selçuk Üniversitesi

İletişim Fakültesi Radyo TV ve Sinema Bölümü

1- Cinsiyetiniz

1- Bay 2- Bayan

2- Hayatınızın önemli kısmını geçirdiğiniz yerleşim birimini lütfen belirtiniz

1- Köy 2- Kasaba 3- İlçe 4- Şehir 5- Büyük Şehir

3- Kaç yaşındasınız:.....

4- Üniversitedeki pozisyonunuz:

1- Öğrenci 2- Akademisyen

5- En son tamamladığınız eğitim düzeyiniz

1- Lise 2- Lisans 3-Ön Lisans 4- Yüksek Lisans 5- Doktora

Öğrenci değilseniz 8. sorudan devam ediniz

6- Hangi bölümde öğrenim görüyor sunuz ?

.....

7- Kaçınıcı sınıfta öğrenim görüyor sunuz ?

.....

8- Akademisyen iseniz hangi bölümde görevlisiniz ?

.....

9- Ailenizin aylık toplam gelirini lütfen belirtiniz

.....

10- Lens veya gözlük kullanıyor musunuz? (Göz rahatsızlıkları olanlar için)

( ) 1 Evet ( ) 2 Hayır

11- Herhangi bir sanatsal üretim veya tasarımla uğraşılıyor musunuz?

(Resim, Heykel, Fotoğraf, Mimari, Moda, Grafik Tasarım, Mobilya Tasarımı vs.)

( ) 1 Evet ( ) 2 Hayır

12- Bilgisayarı tasarım amaçlı kullanıyor musunuz?

(Resim, Heykel, Fotoğraf, Mimari, Moda - Grafik – Mobilya - Web Tasarımı vs.)

( ) 1 Evet ( ) 2 Hayır

13- Sanatsal etkinliklere ne sıklıkla katılıyorsunuz?

(Resim, Heykel, Fotoğraf, Mimari, Moda, Grafik Tasarım Sergileri, Tiyatro, Sinema vs.)

1- Haftada en az bir kez 2- Ayda en az bir kez 3- Altı ayda en az bir kez

4- Yılda en az bir kez 5- Hiç katılmıyorum

14- Günde ortalama ne kadar süre televizyon seyrediyorsunuz? (saat olarak) Lütfen belirtiniz.

.....

15. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu şeklin sizde yarattığı algı ile çelişmektedir?

- 1) Patlama
- 2) Heyecan
- 3) Dargınlık
- 4) Çarpışma
- 5) Durgunluk

16. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Aşağıdaki kavramlardan hangisi bu şeklin sizde yarattığı algı ile çelişmektedir?

- 1) Hudutsuzluk
- 2) Çoğalma
- 3) Tedirginlik
- 4) Genişlik
- 5) Dinginlik

17. Yukarıda farklı çizgiler yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde hareket, canlılık ve heyecan algılanamaz?

- 1)A
- 2)B
- 3)C
- 4)D
- 5)Hiçbiri

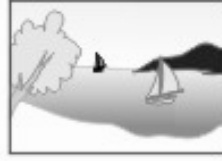

18. Yukarıdaki düzenlemeleri dikkatlice inceleyiniz; perspektif, ışık ve gölge açısından, sizce hangisi en doğru düzenlemedir ?

- 1)A
- 2)B
- 3)C
- 4)D
- 5)Hiçbiri

A

B

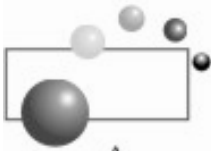
C

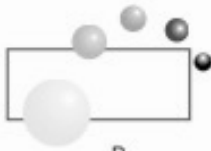
D

19. Yukarıda dört tane resim verilmiştir. Seçeneklere dikkatlice bakınız ve size göre hangi seçenekte derinlik algısı en doğru şekilde gerçekleşebilmektedir?

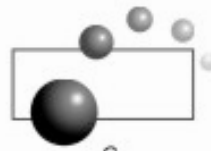
- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

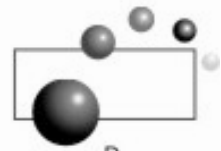
A

B

C

D

20. Yukarıdaki düzenlemelerden bir tanesi perspektif konumlandırma açısından doğru olarak düzenlenmiştir. Dikkatlice seçeneklere bakınız ve size göre hangi çalışmada bu perspektif konumlandırma doğru bir şekilde algılanabilmektedir?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

Tipografi

A

Tipografi

B

Tipografi

C

Tipografi

D

Tipografi

E

21. Yukarıda "tipografi" kelimesinin yazılışlarından bir tanesi harf boşluk düzenleme açısından daha doğrudur. Buna göre, sizce doğru olan seçeneği işaretleyiniz?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)E

A

A

A

B

A

C

A

D

A

E

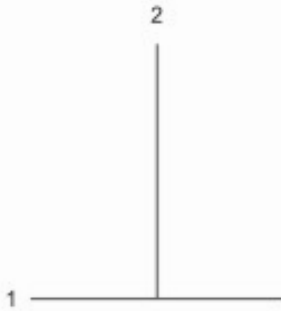
22. Yukarıda beş adet "A" harfi görülmektedir. Harf oranlarına göre bu harflerden doğru olan sizce hangisidir?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)E

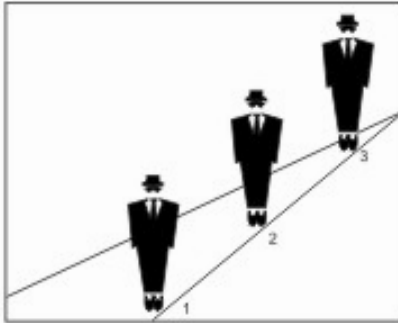
Aşağıdaki soruları (23-24-25-26) cevaplarırken herhangi bir ölçme aracı kullanmayınız. Lütfen, sadece bakınız ve sizde yarattığı etkiye göre cevap veriniz.

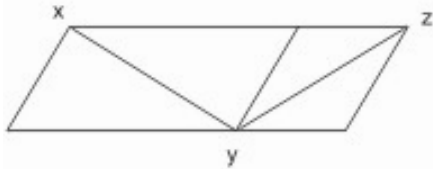
23. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Şekle ilişkin olarak aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz?
- 1) Yatay çizgileri birbirlerine tam olarak paralel algılamıyorum
  - 2) Yatay çizgileri birbirlerine tam olarak paralel algılıyorum.

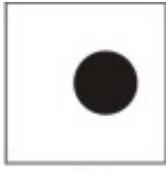
24. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. Yatay ve dikey çizgiye ilişkin olarak aşağıdaki seçeneklerden birini işaretleyiniz?
- 1) 1 Numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum.
  - 2) 2 Numaralı çizgiyi daha uzun algılıyorum.

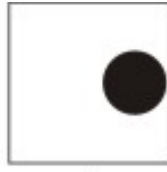
25. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. 1, 2, 3 numaralarla belirtilen figürlere ilişkin olarak sizce aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- 1) 1 numaralı figür en büyük görünmektedir.
  - 2) 2 numaralı figür en büyük görünmektedir.
  - 3) 3 numaralı figür en büyük görünmektedir.
  - 4) Fikrim yok.

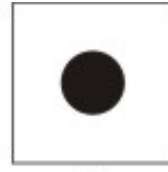
26. Yandaki şekle dikkatlice bakınız. xy ve yz doğrularına ilişkin olarak, sizce aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- 1) xy doğrusu en büyük görünmektedir.
  - 2) yz en büyük görünmektedir.
  - 3) xy doğrusu yz doğrusuna eşit görünmektedir.
  - 4) Fikrim yok.

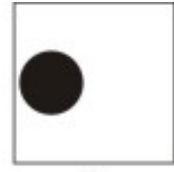
A

B

C

D

27. Yukarıda dört şekil verilmiştir. Bu şekillerden bir tanesi sakinlik (dinginlik) etkisi vermektedir. Şekillere dikkatlice bakınız, size göre hangi şekilde bu sakinlik (dinginlik) algılanmaktadır?

1)A

2)B

3)C

4)D

5)Hiçbiri

A

B

C

D

28. Yukarıda dört adet farklı düzenleme verilmiştir. Seçeneklerden hangisinde "ritim" yoktur ?

1)A

2)B

3)C

4)D

5)Hiçbiri

A

B

C

D

29. Yukarıdaki şekillerden hangilerinde, size göre hareketlilik (dinamik etki) algılanabilir ?

1)B ve D

2)A ve B

3)C ve A

4)A ve D

5)Hiçbiri

A

B

C

D

30. Soldaki şeklin katlanmış hali seçeneklerden hangisi olamaz?

1)A

2)B

3)C

4)D

5)Hiçbiri

( ) 1

( ) 2

( ) 3

( ) 4

31. Yukarıda dört adet çalışma verilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesinde renk dengesi vardır. Siz hangi seçeneği daha dengeli algılayabiliyorsunuz?

( ) 1

( ) 2

( ) 3

( ) 4

32. Size göre yukarıdaki çalışmalardan hangisi daha dikkat çekicidir ve en kolay algılanabilmektedir?

( ) 1

( ) 2

( ) 3

( ) 4

33. Yukarıda dört adet grafik tasarımı çalışması verilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesi düzenleme olarak doğru, diğerleri yanlıştır. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve size göre doğru olan seçeneği işaretleyiniz?

1

2

3

tehlike
heyecan
aşk
.....

barış
sadakat
sonsuzluk
.....

hastalık
akıl
ihamet
.....

34. Yukarıda üç renk verilmiştir. Yan tarafında bazı kavramlar yer almaktadır. Size göre, bu kavram grupları hangi renkle örtüşmektedir? Lütfen, grupların altındaki boşluğa düşündüğünüz rengin numarasını yazınız.

1

2

3

gençlik
neşe
yüreklilik
.....

saltanat
melankoli
ciddiyet
.....

huzur
zenginlik
sukunet
.....

35. Yukarıda üç adet ara renk görülmektedir. Yanda bazı kavramlar verilmiştir. Size göre, yandaki kavram grupları hangi renkleri yansıtabilmektedir? Lütfen, grupların altındaki boşluğa düşündüğünüz rengin numarasını yazınız.

A

B

C

D

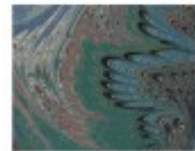
36. Yukarıda farklı dokular yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde yumuşak bir (doku)yüzey yapısı mevcuttur ?
1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

A

B

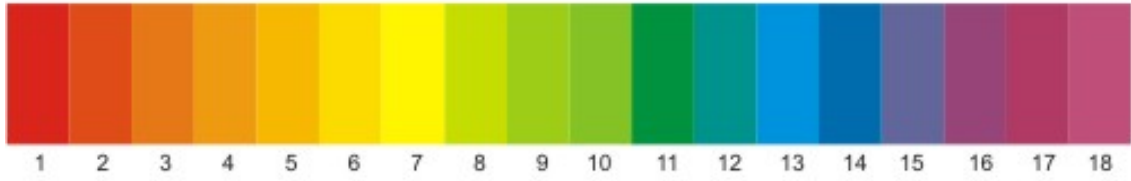
C

D

37. Yukarıda farklı dokular yer almaktadır. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde doğal olmayan bir yüzey yapısı (doku) mevcuttur ?
1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

Aşağıdaki renk skalasında (cetvelinde) ana renkler, ara renkler ve renk karışımlarından oluşan toplam 18 adet renk görülmektedir. Buna göre aşağıdaki (38, 39, 40) soruları cevaplayınız.

38. Aşağıda isimleri verilen renklerin, yukarıdaki renk sıkalasında hangi numaraya karşılık geldiklerini boşluklara yazınız.

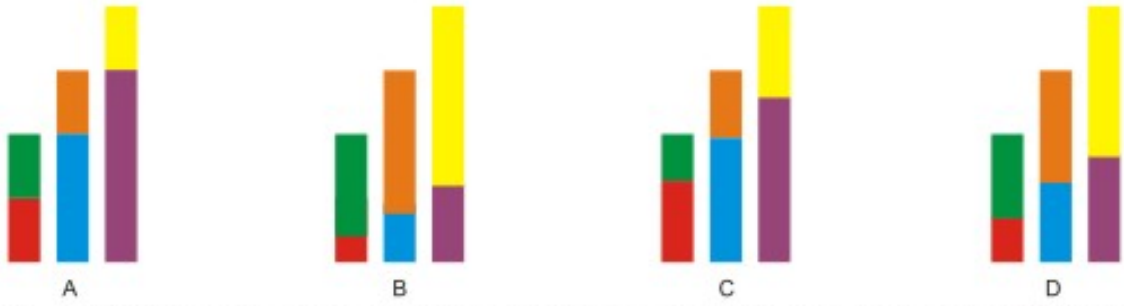
KIRMIZI :..... MAVİ :..... SARI :..... YEŞİL :..... MOR :..... TURUNCU :.....

39. Siz; hangi numaralardaki renkleri, sıcak renkler olarak algılıyorsunuz?

1)2 ile 13 arası 2)1 ile 7 arası 3)1 ile 13 arası 4)9 ile 18 arası 5)Diğer.....

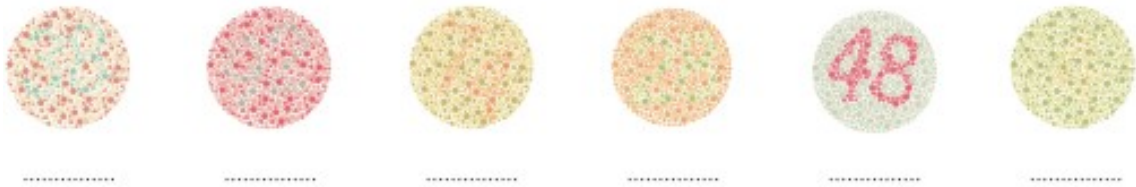
40. Sizce; en dikkat çekici renk hangi numaraya denk gelmektedir ?

1)4 2)13 3)1 4)17 5)Hiçbiri

41. Yukarıda zıt renklerin uyumu ile ilgili olarak renk çubuklarından oluşan dört farklı grup düzenleme verilmiştir. Düzenlemelere dikkatlice bakınız. Sizce yukarıdaki seçeneklerden hangisinde, renklerin kendi aralarındaki oranlarının uyumu daha rahat ve daha dengeli bir şekilde algılanmaktadır ? (Yeşilin - kırmızıya, turuncunun - maviye, sarının - mora göre oranları)

1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

42. Yukarıda verilmiş olan her bir yuvarlak ve benekli şeklin içerisinde numaralar bulunmaktadır. Şekle bakarak içerisinde gördüğünüz numarayı hemen altındaki boşluğa yazınız.

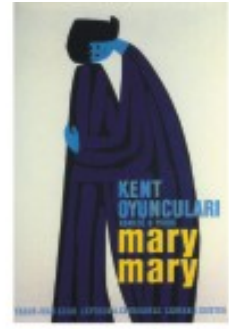
A

B

C

D

43. Yukarıda dört adet afiş çalışması görülmektedir. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve sizin algılamınıza göre hangi seçenekte "kompozisyonda denge" açısından, farklı bir grafik düzenleme yapılmıştır?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5) Fikrim Yok

A

B

44. Yukarıda iki adet afiş çalışması görülmektedir. Çalışmalara dikkatlice bakınız ve sizin algılamınıza göre görsel açıdan, bu çalışmalardan hangisi daha rahat algılanabilmektedir?

- 1)A 2)B e) Fikrim Yok

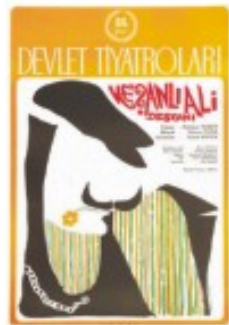
A

B

C

D

45. Yukarıdaki afiş / kitap kapağı çalışmalarından birinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan seçenek hangisidir ?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5) Fikrim Yok

A

B

C

D

46. Yukarıdaki afiş çalışmalarından bir tanesinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan hangi seçenekteki çalışmadır?

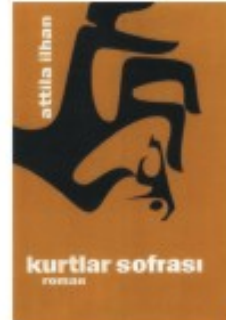
- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Fikrim Yok

A

B

C

D

47. Yukarıdaki afiş / kitap kapağı çalışmalarından bir tanesinin tasarımcısı farklıdır. Sizce farklı olan hangi seçenekteki çalışmadır?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Fikrim Yok

A

B

C

D

48. Yukarıda aynı afiş çalışmasının dört farklı düzenlemesi yer almaktadır. Afişlere dikkatlice bakınız. Sizce hangi seçenekteki çalışma daha doğrudur ve daha rahat algılanabilmektedir?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Fikrim Yok

A

B

C

D

Yukarıda farklı konu ve tekniklerde dört adet afiş çalışması görülmektedir. Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

49. Size göre, bu afişlerden hangisi "estetik değer" açısından daha iyidir?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

50. Size göre, bu afişlerden hangisi bilgisayar yardımı ile hazırlanmamıştır?

- 1)A 2)B 3)C 4)D 5)Hiçbiri

51. Size göre, bu afişlerden hangilerinde fotoğraf kullanılmamıştır?

- 1)A ve C 2)D ve A 3)D ve C 4)C ve B 5)Diğer.....

( ) 1

( ) 2

52. Yukarıda, aynı konunun iki farklı açıdan fotoğrafları görülmektedir. Size göre konumlandırma açısından hangisi daha doğrudur?

( ) 1

( ) 2

( ) 3

( ) 4

53. Yukarıda, aynı fotoğrafın dört çeşidi görülmektedir. Size göre en boy oranı açısından hangisi doğrudur?

Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Size göre kavramlardan hangisi amblemin görsel yapısını vurgulayabilmektedir, seçeneklerden birer tanesini işaretleyiniz?

54. 1) Gıda 2) Makine 3) Giyim 4) Ulaşım 5) Diğer:.....

55. 1) Kargo 2) İnşaat 3) Giyim 4) Ulaşım 5) Diğer:.....

56. 1) Tarım 2) Kozmetik 3) İnşaat 4) Besicilik 5) Diğer:.....

57. 1) Denizcilik 2) İnşaat 3) Moda 4) Yayıncılık 5) Diğer:.....

Aşağıda farklı amblemler verilmiştir. Yan taraflarında ise farklı kavram seçenekleri sunulmuştur. Her ambleme dikkatlice bakınız ve bu amblemlerin sizde yarattığı algısal ifade seçeneklerdeki hangi kavramla örtüşmektedir, seçeneklerden birer tanesini işaretleyiniz?

58. 1) Hız 2) Umut 3) Sex 4) Savaş 5) Diğer:.....

59. 1) Kadınsı 2) Erotizm 3) Çatışma 4) Eğlence 5) Diğer:.....

60. 1) Kadınsı 2) Hız 3) Çatışma 4) Durağan 5) Diğer:.....

61. 1) Umut 2) Kumar 3) Tatil 4) Sex 5) Diğer:.....

KAYNAKÇA

1. AK, Mehmet (1998). **Kurumsal Kimlik ve İmaj**, İstanbul: Işıl Ofset.
2. AKARSU, Bedia (1987). **Felsefe Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: İnkilâp Kitabevi.
3. AKIN, Z. Erinç (2006). **Görsel İletişimde Mağaradan Markaya**, İstanbul: Alternatif Yayıncılık.
4. AKPINAR, Yavuz (1999). **Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamaları**, Ankara: Anı Yayıncılık.
5. AKSOY, Özgönül (1977). **Biçimlendirme**, Trabzon: Karadeniz Matbaacılık.
6. AKSOY, Şeniz (2006). **Renk Bilgisi ve Renkli Çalışmalar**, Edt. Vedat ÖZSOY, Yöntem ve Teknikleriyle Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
7. ALAKUŞ, Ali Osman (2002). **İlköğretim Okulları 6. Sınıf Resim – İş Dersi Öğretim Programındaki Grafik Tasarım Konularının Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemiyle ve Bu Yönteme Uygun Düzenlenmiş Bir Ortamda Uygulanması**, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
8. ALAKUŞ, Ali Osman (2002). **İlköğretim Kurumlarında Grafik Tasarımı Konularının Uygulanması**, Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Matbaası.
9. ALKAN, Cevat (1998). **Eğitim Teknolojisi**, Ankara: Anı Yayıncılık.
10. ALTINKURT, Lale (2003). **Sanat Eğitiminde Renk ve Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanışı**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
11. ALTUNIŞIK, Remzi- COŞKUN, Recai – YILDIRIM, Engin – BAYRAKTAROĞLU, Serkan (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Adapazarı: Sakarya Kitabevi.
12. APA, Mazhar (2007). **Mesut Manioğlu**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:08, s:63*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
13. ARKONAÇ, Sibel A. (2005). 4. Baskı, **Psikolji**, İstanbul. Alfa Basım Yayım.
14. ARTUT, Kazım (2004). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, Ankara: Anı Yayıncılık.
15. ASLAN ODABAŞI, Hatice (2006). **Grafikte Temel Tasarım**, İstanbul: Yorum Sanat Yayınları Cem Ofset.
16. ASLIER, Mustafa (1980). **Varolmaya Biçim Vermek**, İstanbul: TGSYO.
17. ATALAYER, Faruk (1994). **Görsel Santlarda Estetik İletişim**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

18. AYDIN, Emin Doğan (2004). **Temel Tasarıma Çağdaş Yaklaşımlar**, İstanbul: Mor Ajans.
19. BALCI, A. (2001). **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
20. BARNARD, Malcolm (2002). **Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür, Çev. Güliz KORKMAZ**, Ankara: Ütopya Yayınları.
21. BAYMUR, Feriha Balkış (2004). **Genel Psikoloji**, 16. Baskı, İstanbul. İnkılap Kitabevi.
22. BECER, Emre (2005). **İletişim ve Grafik Tasarım**, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
23. BECER, Emre (2007). **Modern Sanat ve Yeni Tipografi**, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
24. BEKTAŞ, Dilek (1992). **Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi**
25. BERGER, John (2004). **Görünüre Dair Küçük Bir Teoriye Doğru Adımlar**, Çev. Bülent SOMAY, İstanbul: Metis Yayınları.
26. BERGER, John (2006). **Görme Biçimleri**, Çev. Yurdanur SALMAN, İstanbul: Metis Yayınları.
27. BİGALİ, Şeref (1999). **Resim Sanatı**, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
28. BİLGE, İlhan (2008). **Sanat Katmak Başka Sanat Yapmak Başka**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:18*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
29. BODUR, Feyyaz (2002). **Yazılı Basında Fotoğraf Dışında Kullanılan Görsel Öğeler: Grafikler ve İllustrasyonlar**, Konya: *Cilt:2 Sayı:2 Selçuk İletişim Dergisi*.
30. BONGSUNG Bac. M.F.A. (2002). **A Case Study Of Implementing Computer Graphics Technology For The Visual Arts Program In A Small College: A Descriptive Record Of Historical Developments And Procedure From Initiation To Realization** Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy in the Graduate School of The Ohio State University.
31. BOYDAŞ, Nihat (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
32. Bryman A, Cramer D (2001). **Quantitative Data Analysis with SPSS Release İstanbul (Avrupa) for Windows**, Routledge, London.
33. BUYURGAN, Serap, MERCİN, Levent (2005) **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları**, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
34. CAN, Aytakin (1996). **Çocuk ve Çizgi Film**, Konya: Öz eğitim Yayınları.
35. ÇAM, A.Tekin (2007). **Çizginin Şairi Mengü Ertel**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:09, S:24,26,27* İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
36. ÇAM, A.Tekin (2007). **Turgay Betil anısına**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:11,S:56,61*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.

37. CHING, Francis D. (2003). **Mimarlık ve Sanatta Yaratıcı Bir Süreç**, Çev. Çelen BİRKAN, İstanbul: Yem Yayın.
38. CHERMAYEFF, Ivan & GEISMAR, Tom (2007). **Grafik Tasarım Üzerine Düşünceler**, Röp. Evren SURİ, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:05*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
39. ÇELEN, Nermin (1999). **Öğrenme Psikolojisi**, Ankara: İmge Kitabevi.
40. ÇELİK, Haydar (2000). **Gravür Sanatı**, İstanbul: Engin Yayıncılık.
41. DEDEAL, Mehmet Naci (2003). **İletişim Tasarımı ve Çoklu Ortam**, İstanbul: Pusula Yayıncılık.
42. DEMİR, Hüseyin (2003). **Geçmişten Günümüze Grafik Tasarımın Gelişimi ve Başlıca Gelişim Evreleri**, *Atatürk Üniversitesi Sanat Dergisi*, Sayı:4, S:57-62, Erzurum: Bakanlar Matbaacılık.
43. DENEL, Bilgi (1981). **Temel Tasarım ve Yaratıcılık**, Ankara: ODTÜ Basımevi.
44. DURMAZ , Ömer (2007). **Altın Portakal Film Festivali' nin Afişlerinde Emrah Yücelin İmzası Var**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:11*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
45. DURMAZ , Ömer (2008). **Sait Maden**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:16*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
46. ECZACIBAŞI(1997). **Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi**, İstanbul: cilt 2, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.
47. EDMAN, Irwin (1998). **Sanat ve İnsan**, Çev. Turhan OĞUZKAN, İstanbul: M.E.B Yayınevi.
48. ER, Seher (1999). **Logoların ve Modellerin Marka Tanıtımına Etkisi**, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı:9, S:313-317, İstanbul: İ.Ü. Basımevi.
49. ERDOĞAN, İrfan – ALEMDAR, Korkmaz (2002). **Öteki Kuram: Kitle İletişime Yaklaşımların Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi**, Ankara: Erk.
50. ERDOĞAN, İrfan (2003). **Pozitivist Metodoloji: Bilimsel Araştırma Tasarımı, İstatistiksel Yöntemler, Analiz ve Yorum**, Ankara: Erk.
51. ERİŞTİ, Suzan Duygu (2005). **Grafik Tasarım İlkelerine Dayalı Olarak Geliştirilmiş Etkileşimli Eğitim CD'lerinin İlköğretimde Temel Sanat Elemanlarının Öğretiminde Etkililiği**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana bilim Dalı Yayınlanmamış Dr. Tezi.
52. ERKMEN, Bülent (1997). **ISBN 975- 342-142-7**, İstanbul: Metis Yayınları.
53. ERSOY,Ayla (2002). **Sanat Kavramlarına Giriş**, İstanbul:Yorum Sanat Yayıncılık.

54. ERTEP, Rifat Hakan (1996). **The Effect of Graphic Design Materials on the Retention Level of Viewers in Prime Time Television Newscast - Grafik Tasarım Malzemelerinin Televizyon Haber Programlarının Hatırlanması Üzerindeki Etkileri**, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Dr. Programı, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
55. ETİKE, Serap (1995). **Sanat Eğitimi Yazıları**, Ankara: İlke Kitap ve Yayınevi.
56. FISKE, John (2003). **İletişim Çalışmalarına Giriş**, Çev. Süleyman İRVAN, Ankara: Bilim ve Sanat.
57. GANİZ, Selahattin (2004). **Yazı ve Tasarımcıları**, İstanbul: Kastaş Yayınevi.
58. GEGENFURTNER, Karl R. (2002). **Beyin ve Algılama**, Çev. Barış KONUKMAN, İstanbul. İnkılâp Kitabevi.
59. GENÇ, Adem. SİPAHİOĞLU, Ahmet (1990). **Görsel Algılama Sanatta Yaratıcı Süreç**, İzmir: Sergi Yayınları.
60. GÖKAYDIN, Nevide (1998). **Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı**, İstanbul: M.E.B Yayınları.
61. GÖKAYDIN, Nevide (2002). **Temel Sanat Eğitimi**, Ankara: M.E.B Yayınları.
62. GÖKBULUT, Nur (2002). **Görsel Sanatlar ve Kavram Öğretimi, Sanat Eğitimi Sempozyumu**, Ankara: G.Ü. İletişim Fakültesi Matbaası.
63. GÖKÇE, Orhan (1993). **İletişim Bilimine Giriş**, Ankara: Turhan Kitabevi.
64. GÖRPE, Serra (2001). **Halkla İlişkiler Kavramları**, İstanbul: İ.Ü. Basımevi.
65. GÜR, Şengül Öymen (1996). **Mekan Örgütlemesi**, Trabzon: Gür Yayıncılık.
66. GÜRER, Latife (1970). **Temel Dizayn'da Görsel Algı**, İstanbul: Arı Kitabevi.
67. GÜRER, Latife ve Gül (2004). **Temel Tasarım**, İstanbul: Birsen Yayınevi.
68. HASHİMOTO, Alan (2003). **Visual Design Fundamentals: A Digital Approach**, Hingham, Massachusetts, Charles River Media, Inc. ISBN: 158450-2592
69. HANOĞLU, Lütfü (2005) **Algının İnşa Biçimleri ve Dış Gerçeklikle İlişkisi**, www.beyin.org.tr/beyin. erişim tarihi: 2007
70. HAYDAROĞLU, Mine (2006). **İnadına Yurdaer**, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
71. HELLER, Steven, CHWAST, Seymour (2000). **Graphic Styl From Victorian to Digital**, New York: Harry N. Abrams, Incorporated.
72. İŞİNGÖR, Mümtaz, ETİ, Erol, ASLIER, Mustafa (1986). **Temel Sanat Eğitimi Resim Teknikleri Grafik Resim**, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
73. İNCEOĞLU, Metin (2004). **Tutum – Algı İletişim**, Ankara: Kesit Tanıtım Ltd. Şti.
74. İPRİŞOĞLU, Nazan (2000). **Alımlama Boyutları ve Çeşitleri Resim**, İstanbul: Papirüs Yayınevi.

75. İZ BÖLÜKOĞLU, Hülya (2002). **Grafik Tasarım Atölye Eğitiminde Grup Eleştirisi ve Bir Değerlendirme Uygulaması**, *Gazi Sanat Dergisi, Sayı:3, S:25*, Ankara: T.H.K Basımevi.
76. KARASAR, Niyazi (2002). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
77. KAROĞLU, Alaybey., ARDA, Zuhal., BÜYÜKKOL, Semih., ŞAHİN, Hikmet (2006). **Estetik**, Ankara: Evren Yayıncılık, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
78. KAYAALP, İsa (2002). **Eğitimde İletişim Dili**, İstanbul: Nesil Yayınları.
79. KETENCİ, Hasan Fehmi, BİLGİLİ, Can (2006). **Yongaların 10 000 Yıllık Dansı Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**, İstanbul: Beta Basım Yayım A.Ş.
80. Kim, J. O. & Mueller, C. W. (1978). **Introduction to Factor Analysis**. Beverly Hills: Sage
81. KILIÇ, Levent (1994). **Görüntü Estetiği**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
82. KÖRPE, Serra (2001). **Halkla İlişkiler Kavramları**, İstanbul: İ.Ü. Basımevi Müdürlüğü.
83. KÜÇÜKAHMET, Leyla (1997). **Eğitim Programları ve Öğretim**, Ankara: Gazi Kitapevi.
84. LHOTE, Andre (2000). **Sanatta Değişmeyen Plastik Değerler**, Çev. Kaya ÖZSEZGİN, Ankara: İmge Kitabevi.
85. LUNDBY, Knut – RONNING Helge, (1997). **Medya Kültür İletişim**, Der. Süleyman İRVAN, Çev. Nilgün GÜRKAN, Ankara: Bilim Sanat Yayınları.
86. MCQUAİL, Denis – WINDAHL, Sven (2005) **İletişim Modelleri**, Çev. Konca YUMLU, Ankara: İmge Kitabevi
87. MASSIRONI, Manfredo (2002) **The Psychology of Graphic Images: Seeing, Drawing, Communicating**, Lawraence Erlbaum Associates, USA.
88. MERTER, Ender (2003). **80. Yılında Cumhuriyeti Afişleyen Adam**, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
89. MORGAN, Clifford T. (2004). **Psikolojiye Giriş**, Çev. Hüsni ARICI vd., Ankara: Meteksan A.Ş.
90. MOZOTA, Brigitte Borja De (2006). **Tasarım Yönetimi**, Çev: Sirel KAÇAMAK, İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
91. Neuman, W. L. (1997). **Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches**. Boston: Ally and Bacon.
92. Norusis M.J (2002). **SPSS 11.0 Guide To Data Analysis**, Prentice Hall, New Jersey.
93. ODABAŞI, Yavuz – BARIŞ, Gülfidan (2002). **Tüketici Davranışları**, İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
94. ODABAŞI, Yavuz – OYMAN, Mine (2002). **Pazarlama İletişimi Yönetimi**, İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.

95. ONURSOY, Sibel (2005). **Gazetelerde Görsel Tasarım Yanlılığı**, Konya: *Cilt: 3 Sayı: 4 Selçuk İletişim Dergisi*.
96. OSKAY, Ünsal (1997). **İletişimin Abc'si**, İstanbul: Der Yayınları.
97. ÖZCAN, Zuhâl – BAYRAKTAR, Nuray – GÖRER, Nilgün – TEKEL, Ayşe (2003). **Kente Dair Analitik Bir Çözümleme: Sokaklar**, *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2, S: 17- 30*, Ankara.
98. ÖZEN, Dinçer (2004). **Sanat Eğitiminde Görmeyi Öğrenme-Öğretme**, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1, S: 79*, Eskişehir.
99. ÖZER, Atilla (1995). **Grafik Üretim Teknikleri**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
100. ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem (2003). **Psikolojik Testler**, Ankara: Sistem Ofset.
101. ÖZKAL, Özlem (1998). **The Digital Fulcrum: Consequences of Computer Technology on Graphic Design** – Dijital Destek Noktası: Bilgisayar Teknolojisinin Grafik Tasarım Üzerinde Sonuçları, Ankara: Bilkent Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Dr. Programı, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
102. ÖZSOY, Vedat (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi Resim İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri**, Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
103. ÖZTUNA , H. Yakup (2007). **Görsel İletişimde Temel Tasarım**, İstanbul: Tibyan Yayıncılık.
104. ÖZTUNA a, H. Yakup (2006). **Temel Tasarımda Görsel Rehberler**, *Grafik Tasarım Dergisi, Sayı:03, S: 64*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
105. ÖZTUNA b, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Çizgi”**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:04, S: 88*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
106. ÖZTUNA c, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Şekil”**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:05, S: 88*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
107. ÖZTUNA d, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Doku”**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:06 , S: 86*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
108. ÖZTUNA e, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Ton, Değer”**, *Grafik Tasarım Dergisi, Sayı:07, S: 88*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
109. ÖZTUNA f, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Renk”**, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:08, S: 88*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
110. ÖZTUNA g, H. Yakup (2007). **Temel Tasarım Öğeleri “Mekan”**, *Grafik Tasarım Dergisi, Sayı:09, S: 84*, İstanbul: Sabri Varol Görsel iletişim ve Tasarım.
111. PALMER, Mark (2004). **Computers in art and design education - CADE** Digital Creativity 2005, Vol. 16, No. 1, pp. 1–6 University of West of England.

112. PETTERSSON, Rune (2002). **Information Design**, Philadelphia.: John Benjamins Publishing Company, USA.
113. PUHALLA, Dennis M.(2005). **Color As Cognitive Artifact: A Means Of Communication – Language And Message** A dissertation submitted to the Graduate Faculty of North Carolina State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in Design.
114. PULLMAN, Chris (2007). **The Education of A Graphic Designer, Some Things Change** (Grafik Tasarımda Bazı Şeyler Değişti), Çev. Sadık KARAMUSTAFA, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:12, S:16-18*, İstanbul: Sabri Varol Görsel İletişim ve Tasarım.
115. REARDON, Ann Partridge (2004). **A Perceptual Basis for the Elements and Principles of Design**, Eastern Michigan University, PhD.
116. ROSE, Gillian (2001). **Visual Methodologies: An Introduction to the Interpretation of Visual Materials**, London: Sage Publications Ltd.
117. SAĞOÇAK, Duran (2005). **Ergonomik Tasarımda Renk**, *Trakya Üniversitesi Fen Bil Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, S:77-83*, (<http://fbe.trakya.edu.tr/tr/tujs/>)
118. SAN, İnci (1976). **Sanat Sorunları**, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi.
119. SANTELLA, Anthony (2005). **The Art of Seeing: Visual perception in design and evaluation of non-photorealistic rendering**, Thestate University of New Jersey,PhD.
120. SCHROEDER, Jonathan.E (2002). **Visual Consumption**, USA:Routledge Publishing.
121. SEZGİN, M. Kazım (1990). **İletişim Açısından Grafiğin Anlamlama Boyutu, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
122. SOMSAMAN, Kritsachai (2004). **The Perception Of Emotions In Multimedia: An Empirical Test Of Three Models Of Conformance And Contest** UMI Microform 3119586 Copyright 2003 by ProQuest Information and Learning Company.
123. STOKROCKİ, Mary - KIRIŞOĞLU, Olcay (1996). **Sanat Öğretimi**, Ankara.
124. STOKROCKİ, Mary - KIRIŞOĞLU, Olcay (1997). **Sanat Öğretimi**, Ankara: YÖK Dünya Bankası.
125. STRANGER, Nancy Kay (2002). **Using Multimedia To Train Pre-Service Art Teachers In The Graphic Design Content Area** In partial fulfillment of the requirements for the Degree of Doctor of Philosophy Colorado State University Fort Collins, Colorado.
126. SULLIVAN, Luke (2000). **Satan Reklam Yaratmak**, Çev: Sevtap YAMAN, İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
127. ŞENYAPILI, Önder (1996). **Görsel Sanatlar ve İletişim**, Ankara: Sanat Yapım Yayıncılık.

128. TAMMY, Knipp - RATON Boca (2003). **Design Education In The Era Of Technology: Considering Visual Perception**, Florida, USA:
<http://www.archimuse.com/publishing/ichim03/102C.pdf>, erişim tarihi:2007
129. TAN, Hasan (1992).**Psikolojik Danışma ve Rehberlik**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
130. TANSUĞ, Sezer (1992). **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
131. TEKER, Ulufer (2002). **Grafik Tasarım ve Reklam**, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
132. TEPECİK, Adnan (2002). **Grafik Sanatlar Tarih – Tasarım - Teknoloji**, Ankara: Detay&Sistem Ofset.
133. TEPECİK, Adnan & KALAFAT, Tutku Dilem (1999). **Basılı reklamlarda kullanılan ticari Mesajların toplum üzerindeki etkileri**, Ankara: *Sayı 2, Sayfa: 71-78, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Dergisi*.
134. TRACEY, Bowen (2003). **Making Art In A Digital / Cyber Culture: Exploring The Dialectic Between The Manual Creator And The Digital Self** University of Toronto, Canada. Digital Creativity 2003, Vol. 14, No. 4, pp. 219 - 227.
135. TUNA, Serdar (2005) **“Yaratıcılık ve Görsel Algı”**, Edt. Vedat ÖZSOY, İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
136. TUNALI, İsmail (1989). **Estetik**, Ankara: Remzi Kitabevi.
137. TUNÇKAN, Ergun (1989). **Grafik İletişimde Sosyo Ekonomik Değişkenlerle Gündü Kaynakları Arasındaki İlişki**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
138. TURANİ, Adnan (1995). **Sanat Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Remzi Kitabevi.
139. UÇAR, Tevfik Fikret (2004). **Görsel İletişim ve Grafik Tasarım**, İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
140. USLUATA, Ayseli (1994). **İletişim**, İstanbul: İletişim Yayınları.
141. ÜNALAN, Halit Turgay (2005). **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Eğitimi Dersinde Bilgisayar Destekli Eğitimin Etkililiği**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana bilim Dalı Yayınlanmamış Dr. Tezi.
142. ÜNVER, Erdem (2002). **Sanat Eğitimi**, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
143. WADE, Nicholas J., SWANSTON, Michael (1991).**Visual Perception : An Introduction**, Florence, KY, USA: Routledge Publishing,.
144. WEILL, Alain (2004). **Graphic Design a History**, New York: Harry N. Abrams, Incorporated.
145. WEILL, Alain (2007). **Grafik Tasarım**, Çev: Orçun TÜRKAY , İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

146. YAVUZ, Seval Dülgeroğlu (2006). Sosyal, Kültürel ve Psikolojik Açılardan Grafik Tasarım ve Tüketim Süreçleri, *Grafik Tasarım Dergisi Sayı:02, S:46*, İstanbul: Sabri Varol Görsel İletişim ve Tasarım.
147. YETKİN, Suut Kemal (1979). **Estetik ve Ana Sorunları**, İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınları.
148. YEYGEL, Sinem – YAKIN, Mehmet (2007). **Kurumsal Reklamlarda Göstergeler Aracılığıyla Marka Kimliğinin İletilmesi**, Konya: *Cilt:5 Sayı:1, S:109, Selçuk İletişim Dergisi*.
149. YILMAZ, Emel (1993). **Sanatçı ve Sanat Eğitimsi Yetiştiren Yüksek Öğrenim Kurumlarında Grafik Tasarımı Eğitiminde Uygulanan Yöntemler**, Ankara. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Dr. Tezi.
150. ZAMAN, İbrahim (2006). **Kompozisyon da İstif ve Bakış Açısı**, *Fotoğraf Dergisi Sayı: 60, S:47*, İstanbul: Ant Yayıncılık.
151. ZILLIOĞLU, Merih (2003). **İletişim Nedir?** İstanbul: Cem Yayın evi.
152. .... (1999). **Türk Grafik Tasarımcıları 1**. İstanbul: Alternatif Yayıncılık.
153. ....(2008). **Güncel Türkçe Sözlük**, <http://www.tdk.gov.tr/> erişim tarihi: 2008.